

*Academia de Științe
a Moldovei*

*Institutul Național de
Cercetări Economice*

*Ministerul Economiei
al Republicii Moldova*

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 20 (trim. IV) 2015

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Zaharia Olărescu, Zinovia Toacă, Alexandru Ceban, Alina Ceban, Olga Timofei, Viorica Popa, Victoria Fala, Tatiana Iașișin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova.

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Național de Cercetări Economice al AȘM

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	10
Rezumatul ediției	12
Capitolul I. PRODUCȚIA	17
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	23
Capitolul III. FINANȚE	31
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	45
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	51
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	54
Capitolul VII. PROGNOZA PENTRU ANUL 2016	62
ANEXE STATISTICE	66

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Nicolae Timofti
Președintele Parlamentului	Andrian Candu
Prim-ministru	Valeriu Streleț (din iulie 2015) / Gheorghe Brega (din octombrie 2015 – Prim-ministru interimar) / Pavel Filip (din 20 ianuarie 2016)
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați (Partidul Socialiștilor din Republica Moldova – 24, Partidul Liberal Democrat din Moldova – 12, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova – 7, Partidul Democrat din Moldova – 19, Partidul Liberal – 13, Deputați neafiliați – 26)
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Găgăuzia, Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilă	3555,2 mii locuitori (la începutul anului 2015)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul IV, 2015 – 1 USD = 19,9 MDL, 1 EUR = 21,8 MDL)

ABREVIERI

ACECL	- Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	- Avantajul Comparativ Relevant
AGCS	- Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	- Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	- Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	- Preferințe Comerciale Autonome
APC	- Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	- Biroul Internațional al Muncii
BMA	- Biroul Migrație și Azil
BNM	- Banca Națională a Moldovei
BPN	- Bugetul Public Național
BNS	- Biroul Național de Statistică
BPA	- Bune practici agricole
BTC	- Bariere Tehnice în Comerț
CBN	- Certificatele Băncii Naționale
CE	- Comisia Europeană
CFA	- Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	- Consumul Final al Populației
CNPF	- Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	- Capital Normativ Total
CPE	- Coeficientul Protecției Efective
CSCI	- Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CT	- Contingent Tarifar
DPI	- Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
EAD	- Echivalent ad-valorem
FMI	- Fondul Monetar Internațional
INCE	- Institutul Național de Cercetări Economice
IHH	- Indicele Herfindahl-Hirschman
IMM	- Întreprinderi Mici și Mijlocii

IPC	- Indicele Prețurilor de Consum
IPP	- Indicele Prețului de Producție
IPPI	- Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	- Investiții Străine Directe
IVF	- Indicele Volumului Fizic
IVU	- Indicele Valorii Unitare
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	- Moldova Agroindbank
MDL	- Leu Moldovenesc
MF	- Ministerul Finanțelor
MSF	- Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	- Națiunea cea mai Favorizată
NEER	- Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	- Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	- Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	- Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	- Organizația Internațională a Migrației
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
OMS	- Organizație de Microfinanțare
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
PIB	- Produsul Intern Brut
RC	- Rata de concentrare
REER	- Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	- Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	- Tendințe în Economia Moldovei
TN	- Transnistria
TVA	- Taxa pe Valoare Adăugată
UE	- Uniunea Europeană
USD	- Dolar SUA
UTA	- Unitate teritorial-administrativă
VAB	- Valoare Adăugată Brută
VMS	- Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2014 – octombrie 2015	28
Tabelul 3.1.1. Evoluția și structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului în anul 2015	36
Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %	38
Tabelul 4.1. Balanța de plăți a Republicii Moldova, mil. USD (date provizorii)	45
Tabelul 4.2. Ritmul de creștere (+) scădere (-) a exporturilor, %, față de anul precedent	47
Tabelul 4.3. Exporturile Republicii Moldova structurate pe grupe de țări	47
Tabelul 4.4. Importurile Republicii Moldova structurate pe grupe de țări	49
Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în TIV 2010-2015 față de perioada similară a anului precedent	51
Tabelul 5.2. Numărul și gruparea întreprinderilor/organizațiilor din regiunea din partea stângă a Nistrului în perioada 2005-2014	53
Tabelul 6.1. Mișcarea naturală a populației țării pe regiuni de dezvoltare în anul 2015	55
Tabelul 6.2. Tendințele ratelor salariului nominal vs ratelor salariului real, %	57
Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în anul 2015	61
Tabelul 7.1. Evoluția indicatorilor macroeconomici principali ai Republicii Moldova în anii 2013-2015 și prognoza pentru anul 2016	64

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB în 2008 – 2015 (%).....	17
Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în 2015 și la creșterea acestuia față de anul 2014 (%).....	18
Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB în 2015 și la creșterea acestuia față de anul 2014 (%).....	18
Figura 1.4. Indicii volumului producției industriale în anii 2008-2015 (%).....	19
Figura 1.5. Indicii infra anuali ai volumului producției industriale în dec. 2013-dec. 2015 (%)	19
Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în anii 2009-2015, 2008=100	20
Figura 1.7. Indicii infra anuali ai indicatorilor turismului, 2014-2015, (%)	21
Figura 1.8. Dinamica anuală a indicelui producției industriale 2009-2015 (%)	22
Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %	23
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere a IPC și inflației de bază, %.....	24
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %	25
Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %.....	26
Figura 2.1.5. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO	26
Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2012-2015.....	27
Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %.....	28
Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3	30
Figura 3.1.1. Evoluția veniturilor și cheltuielile BPN în anul 2015, f.a.p.%	31
Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în 2010-2015, mil. MDL	32
Figura 3.1.3. Realizarea planului de încasare a veniturilor bugetare în anul 2015, %.....	32
Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor executate din BPN în 2015, mil. MDL, %.....	33
Figura 3.1.5. Executarea Bugetului de Stat în anul 2015, mil. MDL.....	34
Figura 3.1.6. Deficitul finanțelor publice, mil. MDL.....	34
Figura 3.1.7. Structura datoriei de stat în perioada 2013-2015	35
Figura 3.1.8. Evoluția și ponderea cheltuielile bugetului regiunii din partea stângă a râului Nistru în anul 2015, mil. ruble, %	36
Figura 3.2.1. Gradul de intermediere financiară în perioada 2008-2015, %.....	37
Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar	39
Figura 3.2.3. Evoluția principiului I și II de lichiditate pe sector bancar, %	40

Figura 3.2.4. Media suficienței capitalului ponderat la risc pe sector bancar la 31.12.2015, %.....	40
Figura 3.2.5. Ritmul anual de creștere a creditelor în valută străină și în monedă națională, %.....	41
Figura 3.2.6. Ponderea creditelor neperformante în sectorul bancar, %	42
Figura 3.2. 7. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL și valută străină, %	43
Figura 3.2.8. Evoluția depozitelor atrase de bănci, mil. MDL	43
Figura 3.2.9. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare în regiunea Transnistreană, %	44
Figura 4.1. Transferuri nete de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice, efectuate prin băncile din Republica Moldova, în anii 2009-2015, mil. USD	46
Figura 4.2. Evoluția lunară a exporturilor în anul 2015, % față de luna precedentă.....	47
Figura 4.3. Valoarea exporturilor pe secțiuni în anii 2013-2015, mil. USD	48
Figura 4.4. Valoarea importurilor pe secțiuni în anii 2013-2015, mil. USD	49
Figura 4.5. Tendințe ale comerțului exterior în anii 2013-2015, mil. USD	49
Figura 4.5. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Transnistrene în anul 2015 pe luni, mil. dolari	50
Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în T IV 2010-2015, unit.....	51
Figura 5.2. Evoluția întreprinderilor înregistrate și radiate din Filiala Chișinău, în perioada 2011-2015	52
Figura 5.3. Evoluția întreprinderilor înregistrate și radiate din alte Filiale, în perioada 2011-2015	52
Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în perioada 2011-2015.....	54
Figura 6.2. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, tendințele în dinamică ale acestora în 2010-2015	56
Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și real în perioada ianuarie-decembrie 2014-2015, MDL	57
Figura 6.4. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, 2012-2015	58
Figura 6.5. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, 2012-2015.....	59
Figura 7.1. Evoluția cumulativă a produsului intern brut pe parcursul anului 2016.....	65

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Sfârșitul anului 2015 a fost marcat de mai multe evenimente importante de ordin politic, economic și social.

7 octombrie

Guvernul român a aprobat proiectul de lege privind ratificarea Acordului referitor la asistența financiară rambursabilă acordată de România Republicii Moldova, în sumă de 150 mil. EUR. Suportul financiar urmează a fi acordat în trei tranșe. Prima tranșă va fi în valoare de 60 mil. EUR, următoarele fiind de 50 mil. și implicit 40 mil. EUR.

12 octombrie

Președintele Academiei de Științe a Moldovei, academicianul Gheorghe Duca, a lansat un apel public către politicieni, dar și către actorii implicați în domeniul științei, cu privire la elaborarea și punerea în aplicare a unui nou proiect de reformare a instituției. AȘM a elaborat un nou proiect, care prevede formarea unui Consiliu Național Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare, din care vor face parte prim-ministrul, miniștri, membri din domeniul cercetării și dezvoltării, și ai businessului, constituirea Agenției naționale pentru cercetare și inovare; instituirea finanțării din trei surse: instituțională, publică și cofinanțare; reformarea AȘM și reorganizarea Consiliului Național pentru Acreditare și atestare.

12 octombrie

Președintele Academiei de Științe, academicianul Gheorghe Duca, a avut o întrevedere cu Ambasadorul Republicii Populare Chineze în Republica Moldova, Dl. Zhang Yinghong. În cadrul dialogului, președintele AȘM a trecut în revistă aspecte ce vizează activitatea, dar și realizările de excepție ale cercetătorilor din Republica Moldova, prezentând un rezumat elocvent asupra structurii AȘM, reformării acesteia. În cadrul discuțiilor a fost abordat subiectul ce vizează relațiile bilaterale de cooperare, în vederea extinderii și aprofundării cooperării pe dimensiunea științifică și educațională.

15 octombrie

Parlamentul Republicii Moldova a votat pentru ridicarea imunității parlamentare a Liderului Partidului Liberal Democrat, Dl. Vlad Filat.

15 octombrie

Cabinetul de miniștri a aprobat un șir de modificări la Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat. În special, acestea se referă la modalitatea de calcul a pensiei pentru cetățenii care au activat în anumite instituții/întreprinderi, dar din motive obiective (incendiu, inundație, conflict armat, pierderea sau distrugerea în urma calamității naturale/situației excepționale) documentele confirmative cu privire la venitul asigurat pentru întreaga perioadă de activitate, lipsesc în arhiva instituțiilor vizate. În acest sens, volumul pensiei va fi calculat în baza salariului mediu lunar pe țară determinat pentru fiecare categorie de beneficiari la data depunerii cererii de pensionare.

21 octombrie

A avut loc lansarea unui proiect de asistență al Guvernului SUA pentru Republica Moldova ce se referă la creșterea competitivității prin dezvoltarea capitalului uman și inovație. Proiectul CE-WIN intenționează să consolideze succesele și eforturile proiectului precedent, CEED II.

Costul acestuia este de 21 mil. USD. Direcțiile principale ale proiectului țin de sporirea competitivității și a calității, lărgirea relațiilor de piață și a parteneriatelor și consolidarea mediului de afaceri în diverse sectoare.

22 octombrie

Parlamentul Republicii Moldova a ratificat un acord de finanțare a Republicii Moldova pentru subvenționarea agriculturii și dezvoltarea rurală. Valoarea totală a proiectului constituie 65 mil. EUR. Programul urmează să ofere asistență în subvenționarea producătorilor agricoli și sprijin în dezvoltarea sectorului rural.

29 octombrie

Guvernul condus de prim-ministrul, Dl. Valeriu Streleț, a primit vot de neîncredere din partea Parlamentului. 65 de parlamentari s-au pronunțat pentru demiterea Executivului.

30 octombrie

Dl. Gheorghe Brega a fost desemnat la funcția de prim-ministru interimar de către Președintele Republicii Moldova, Dl. Nicolae Timofti.

5 noiembrie

Banca Națională a Moldovei a prevăzut o creștere prognoză a inflației medii anuale pentru anul 2015 de 9,7%, față de 9,3 cât era estimat anterior. De asemenea, a fost revizuită în creștere rata medie anuală a inflației și pentru 2016 – 11,9%. Potrivit Guvernatorului Băncii Naționale, principalii factori care determină creșterea inflației sunt majorarea tarifelor pentru energia electrică, termică și gaze naturale, precum și deprecierea monedei naționale.

9 noiembrie

Agenția Națională pentru Reglementări în Energetică a anunțat majorarea tarifelor la energia electrică. Conform noilor tarife, locuitorii din nordul țării vor achita 2 lei și 23 de bani pentru un kw/h, cu 10 bani mai puțin decât cei deserviți de RED „Nord-Vest”, care vor plăti tariful de 2 lei și 33 de bani. Locuitorii din centru și sudul republicii vor achita pentru un kw/h de energie 2 lei și 16 bani.

11 decembrie

Viceprim-ministrul, ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Dna Natalia Gherman, a participat la cea de-a 33-a reuniune a Consiliului Miniștrilor Afacerilor Externe ai statelor membre ale Organizației Cooperării Economice la Marea Neagră. În cadrul reuniunii au fost abordate subiecte privind evaluarea cooperării sectoriale, identificarea modalităților de eficientizare a activității Secretariatului Internațional, precum și aprobarea bugetului Organizației pentru anul 2016.

23 decembrie

Guvernul Republicii Moldova a aprobat o hotărâre de guvern conform căreia salariul mediu pe economie în anul 2016 va crește cu 550 MDL, constituind 5050 MDL.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

În 2015 produsul intern brut a înregistrat o tendință clară de scădere începând cu a doua jumătate a anului. Sporurile anuale pozitive din primul (+4,8%) și a doilea trimestru (+2,5%) trec pe teren negativ în trimestrul trei (-3,7%) și patru (-3,3%).

Pe palierul resurselor, PIB-ul s-a diminuat sub influența agriculturii, silviculturii și vânatului (-13,4%), comerțului cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică (-0,5%), administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii; învățământ; sănătate și asistență socială (-1,4%), precum și din cauza scăderii impozitelor nete pe produs (-0,8%).

La aspectul utilizărilor scăderi s-au consemnat la majoritatea componentelor: consumul privat (-1,9%), consumul public (0%), formarea brută de capital fix (-1,2%), variația stocurilor. Unica componentă ce a dat un impuls de creștere a fost exportul net, care a generat o creștere a PIB-ului cu 4,3%, sub influența creșterii exportului (+2,3%) și contractării importului (-4,3%).

În 2015 tendințele pe toate ramurile industriei sunt descendente, iar sporul modest general marchează (+0,6%). Principala contribuție la formarea produsului industrial continuă să rămână industria prelucrătoare, fiind unica ramură industrială în creștere în 2015 (+2,3%). Principalele industrii alimentare descresc pe parcursul anului 2015, iar ca și în 2014, aproape 2/3 din creșterea industrială în 2015 a fost asigurată de întreprinderile orientate preponderent la export și care aparțin, în mare parte, investitorilor străini.

Producția agricolă în anul 2015 a fost puternic afectată de secetă, marcând o reducere de 13,8% față de anul precedent. Din cauza scăderilor semnificative în producția vegetală (-22,6%), aceasta și-a redus cota în structura agricolă globală de la 42% în 2014 la 35% în 2015.

În 2015 tendințele indicatorilor de comerț pe tipuri de comerț au fost contradictorii, cu scăderi în comerțul cu amănuntul și stagnări în subramura serviciilor.

Investițiile în active materiale pe termen lung au urmat tendințe negative, totalizând o dinamică de -8,8% f.a.p. Investițiile în construcții-montaj descresc în 2015 și pentru prima dată în ultimul deceniu ajung să dețină ponderea secundă în structura investițiilor în active pe termen lung.

În transporturi se atestă diminuarea accelerată a cantității de mărfuri transportate și a parcursului acestora, precum și a numărului de pasageri transportați.

Turismul nu constituie excepție de la tendințele recesioniste generale, cu diminuări ale activității structurilor de cazare turistică, pe fundalul intensificării activității agențiilor de turism.

Prețuri și rate de schimb

În 2015 inflația medie anuală a fost de 9,7%, iar evoluția prețurilor pe parcursul anului a avut un trend ascendent. La sporirea inflației au contribuit atât distorsiunea sistemului bancar național cât și tabloul economic complicat pe plan internațional, care în complex au condiționat deprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință.

Inflația de bază și-a continuat trendul ascendent observată încă de la sfârșitul anului 2013, constituind în 2015 – 11,6%, cu 6,1 p.p. peste nivelul atins în anul precedent. Creșterea accentuată a inflației de bază s-a datorat deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA și moneda unică europeană. În anul 2015 ritmurile anuale ale inflației de bază s-au majorat mai

rapid decât IPC, din cauza scăderii presiunilor din partea prețurilor la produsele alimentare asupra IPC, care nu sunt luate în considerație la calcularea inflației de bază.

Pe parcursul anului 2015 au cunoscut creșteri neuniforme și alți indici ai prețurilor, care comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent au avut următoarele evoluții:

- ✓ indicele prețurilor producției industriale a avansat cu 6,3%, față de aceeași perioadă a anului precedent. Creșteri de preț au fost înregistrate în industria extractivă, prelucrătoare și în sectorul energetic;
- ✓ în sectorul construcțiilor prețurile s-au menținut practic la nivelul anului precedent și a fost de 8%;
- ✓ prețurile producătorilor la produsele agricole au crescut cu 18,8% față de nivelul anului 2014. Contribuția majoră la majorarea prețurilor au avut produsele vegetale.

În anul 2015 cursul nominal al monedei naționale a fost de 18,8 MDL/USD, ceea ce reprezintă o depreciere a monedei naționale cu 34,3%, comparativ cu anul 2014. Față de moneda unică europeană s-a înregistrat o cotație de 20,9 MDL/EUR – cu o depreciere de 12,4%. Pe parcursul ultimilor ani evoluția cursului nominal a monedei naționale față de principalele valute de referință a avut o dinamică relativ stabilă, însă din trimestrul III al anului 2013 moneda națională a început activ să se devalorizeze. Deprecierea monedei naționale pe parcursul anului 2015 s-a datorat atât modificării cotațiilor principalelor valute de referință de piețele externe cât și politicii monetare promovate de BNM în vederea ajustării evoluțiilor economice interne destabilizate de situația precară din sistemul bancar național.

În anul 2015 rata reală de schimb a MDL/USD a crescut cu 22,3%, cursul real de schimb MDL/EURO s-a depreciat cu 2,2%. Acest fapt se datorează deprecierei continue a leului, însoțite de creșterea variațiilor zilnice ale cursului de schimb MDL/USD.

Politica monetară

În anul 2015 BNM a promovat o politică monetară restrictivă ghidată de necesitatea realizării obiectivului de menținere a ratei inflației la un nivel redus. Înăsprirea condițiilor monetare s-a soldat cu creșterea ratei de bază de la 4,5% la 19,5% și ratei rezervelor minime obligatorii de la nivelul de 14% până la 35%.

Politica monetară promovată s-a soldat cu constrângerea masei monetare a anul 2015 cu circa 2,9% față de volumul acesteia la sfârșitul anului precedent. Pe parcursul anului 2015 s-a menținut o tendință constantă de reducere a masei monetare în monedă națională, inițiată la sfârșitul anului 2014.

Activele oficiale de rezervă la sfârșitul anului 2015 au constituit 1,75 mld. USD și s-au diminuat față de datele înregistrate la sfârșitul anului 2014, cu cca. 0,4 mld. MDL, datorită intervențiilor BNM pe piața valutară interbancară, în vederea ameliorării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu principalele valute de referință, precum și acoperirea necesarului de capital pe piața valutară, drept urmare a deteriorării situației financiare în sectorul bancar.

Finanțele publice

Înrăutățirea situației economice din Republica Moldova din ultimii ani, s-a resimțit negativ asupra anului bugetar din 2015. *Destabilizarea financiară a sectorului bancar, diminuarea remiterilor, reducerea exporturilor și a importurilor, deprecierea valutei naționale sunt câțiva factori care au influențat negativ asupra realizării BPN*, înregistrând în 2015 un nivel de încasări bugetare sub plafon planificat. Respectiv și *înăsprirea politicii monetare promovate de BNM*, a

generat creșterea ratei medii ponderate a dobânzii la valorile mobiliare de stat (VMS) de 3 ori față de anul 2014. Iar riscurile economice din țară au determinat încetinirea granturilor externe cu 51,7% f.p.s.a.p. Prin urmare, a fost sistată asistența externă din cauză lipsei programului cu Fondul Monetar Internațional.

Pe parcursul anului 2015, **veniturile acumulate în BPN** au însumat 43,66 mld. MDL, nivelul încasărilor la buget alcătuind 97,4% din valoarea planificată pentru anul 2015. La majorarea încasărilor bugetului public, *au contribuit atât veniturile fiscale cât și nefiscale, înregistrând o creștere de 9% comparativ cu perioada similară a anului trecut, însumând 40220,3 mil. MDL.* Deci, cei mai importanți factor care au contribuit la majorarea veniturilor fiscale au fost deprecierea monedei naționale și majorările unor taxe.

În anul 2015, **cheltuielile realizate din BPN** au sporit cu ritmuri superioare veniturilor încasărilor (în anul 2015 a sporit cu 4,5% f.p.s.a.p.), susținute preponderent de ponderea cheltuielilor sociale (68,4%), iar gradul de realizare a cheltuielilor pentru perioada dată a anului a fost de 92,9%. Prin urmare, *executarea bugetului public național în anul 2015 a rezultat cu un deficit în mărime de 2733,2 mil. MDL, în creștere cu 786,9 mil. MDL sau circa 40,4% comparativ cu perioada similară a anului precedent.* Cât privește datoria de stat – componenta, se încadrează în limitele valorilor acceptabili ai principalilor indicatori de sustenabilitate evaluați de către Ministerul Finanțelor.

Sectorul bancar

Incertitudinea economică din ultimii ani a afectat negativ sectorul bancar din Republica Moldova defavorizând dinamica economiei naționale. **Anul 2015, poate fi considerat un an „problematic” pentru Republica Moldova, încorporat cu lichidarea celor 3 instituții financiare** (B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.¹) cât și **înstituirea supravegherii speciale la cele mai mari bănci din Republica Moldova**, și anume la B.C. Moldova Agroindbank, B.C. Victoriabank și B.C. Moldindconbank² la decizia BNM. În acest context, *stabilitatea sectorului bancar în anul 2015, a fost perturbată de unele efecte negative care au declanșat deteriorări la gradului de concentrarea pe piața bancară din cauza eliminării din mediul concurențial a 3 competitori din sector și asupra gradului de intermediere financiară al sectorului bancar:* determinat ca pondere a activelor, creditelor și depozitelor bancare în PIB.

La capitolul portofoliul de credite brute acordate de către băncile comerciale, la finele anului 2015, *s-a înregistrat evoluții negative (-6,5% f.p.s.a.p.), și volumul creditelor noi acordate s-a menținut într-un trend negativ (-19% f.p.s.a.p.).* În mare parte această scădere a fost influențată de situația precară a celor 3 instituții financiare problematice³, cât și nivelului redus de încredere a populației. *Cea mai mare contribuție la descreștere, în luna decembrie 2015 au avut-o creditele acordate în monedă națională cu o reducere de 32% f.p.s.a.p., iar creditele în valută străină noi au crescut ușor cu 9% f.p.s.a.p. Totuși, o cauză care a generat reducerea creditelor în valută națională în anul 2015, a fost și înăsprirea politicii monetare promovate de BNM.*

Scăderea indicatorilor calității portofoliului de credite în luna septembrie, octombrie și decembrie 2015 este cauzată de faptul excluderii celor 3 bănci comerciale problematice din calcul. Evident, această micșorare a ratei creditelor neperformante este benefică pentru întregul sector bancar. Însă, activitatea de creditare în mare parte este influențată în continuare de riscurile valutare, de riscurile inflaționiste, de capacitatea managementului băncii cât și de criza economică din țară. În acest context, incertitudinile cu privire la calitatea creditelor și activului bancar din anul 2015 vor continua să persiste și în anul 2016.

¹ Prin hotărârile Comitetului Executiv nr.62, nr. 63 și nr. 64 ale Băncii Naționale din 16.10.2015 au fost retrase licențele de desfășurare a activităților financiare a Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., respectiv B.C. „UNIBANK” S.A. și inițiate procesele de lichidare silită a acestora.

² Decizia a fost luată în baza Legii instituțiilor financiare.

³ B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.

Totuși, pe parcursul anului 2015, indicatorii de activitate a băncilor autohtone privind solvabilitatea, lichiditatea și gradul de acoperire cu provizioane au consemnat niveluri adecvate. Respectiv, și *profitabilitatea băncilor comerciale a crescut de două ori în anul 2015* constituind 1442,6 mil. MDL față de anul 2014.

Obiectivul primordial al BNM rămâne a fi **consolidarea cadrului de stabilitate financiară**, urmărind ca băncile autohtone să fie optim capitalizate, să acționeze prompt la orice risc pentru a remedia punctele slabe evidențiate de criză.

Sectorul extern

Balanța de plăți. Comparativ cu anul 2014, soldul contului curent al balanței de plăți a R. Moldova în anul 2015, a scăzut cu 17,7% față de anul 2014, înregistrând un deficit de 464,24 mil. USD. Deficitul comerțului cu bunuri a înregistrat o scădere cu 31,6%, deoarece reducerea importurilor a fost mai mare decât a exporturilor. Totodată valoarea serviciilor a fost în creștere cu 19,5% față de anul 2014, înregistrând 143,91 mil. USD.

Transferurile de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din R. Moldova în anul 2015 a înregistrat scăderi semnificative. Principalii factori determinanți au fost contractarea transferurilor din Federația Rusă, dar și aprecierea dolarului american comparativ cu rubla rusească. În anul 2015 transferurile efectuate prin sistemul bancar în favoarea persoanelor fizice din Republica Moldova au constituit 1129,36 mil. USD, înregistrând scădere de 30% (483,6 mil. USD) față de anul 2014.

Comerțul exterior cu bunuri. Totalurile anului 2015 a comerțului exterior cu bunuri indică o scădere cu 1702,7 mil. dolari SUA sau cu 22,2%, față de anul trecut (în anul 2014 a constituit 7656,4 mil. dolari SUA).

Exporturile de bunuri. În anul 2015 exporturile de mărfuri au totalizat 1966,9 mil. dolari SUA, volum inferior celui realizat în anul 2014 cu 15,9%. Începând cu luna iunie 2014 și până în decembrie 2015, evoluțiile lunare ale exportului de bunuri indică ritmuri negative.

Importurile au continuat să scadă în anul 2015, diminuarea acestora constituind mai mult de un sfert. Importurile au constituit 3986,8 mil. dolari SUA. Au fost înregistrate evoluții negative pe principalele grupe mari de țări de unde se realizează importurile de bunuri în Republica Moldova.

Balanța comercială, în anul 2015 a înregistrat un deficit în valoare de 2,02 miliarde dolari, cu 958 mil. dolari (-32,2%) mai mic față de cel înregistrat în anul 2014, ca urmare a scăderii mai accelerate a importurilor comparativ cu exporturile

Mediul de afaceri

În trimestrul IV 2015, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a majorat cu 5,2% f.p.s.a.p., după o continuă tendință de scădere înregistrată în ultimul trimestru al anilor 2010-2014 (excepție făcând trimestrul IV 2012, în care a fost înregistrată o majorare nesemnificativă).

Totodată, numărul întreprinderilor înregistrate în ultimul trimestru al anului 2015, a marcat o tendință semnificativă de creștere comparativ cu TIII 2015, majorându-se cu 11,1%. Astfel, potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în TIV 2015, în Registrul de stat, au fost trecute 1527 întreprinderi noi.

Un semnal negativ constituie majorarea semnificativă a numărului de întreprinderi radiate în perioada analizată. Astfel, în trimestrul IV 2015, numărul întreprinderilor radiate a constituit 1093 unități sau cu 49,5% în creștere f.p.s.a.p. Per ansamblu, în a.2015 numărul întreprinderilor radiate a marcat o tendință semnificativă de creștere, constituind 3905 unități sau cu 40,9% f.p.s.a.p.

Sectorul social

Situația demografică. În anul 2015, precum și în anii precedenți trendurile mișcării naturale au fost caracterizate de o natalitate în scădere și mortalitate în creștere, continuând declinul sporului natural negativ al populației. În anul 2015, numărul *născuților-vii* total pe țară a constituit 38567 pers., fiind în scădere cu 0,1% în comparație cu anul trecut. Totodată, numărul *decedaților* a constituit 39905 pers., mortalitatea generală înregistrând o creștere de 1,04% față de anul trecut. Numărul *căsătoriilor* a constituit 24689, fiind în scădere cu 3,6% față de anul 2014, iar rata nupțialității a constituit 6,9 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatori mai mici decât aceștia sunt atestați în cazul numărului divorțurilor din țară, care a constituit 11106, fiind în scădere cu 0,2% față de anul trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,1 divorțuri la 1000 locuitori.

Piața forței de muncă. În condițiile creșterii numărului populației economic active situația pe piața forței de muncă în anul 2015 se caracterizează printr-o creșterea a ratei șomajului până la un nivel de 4,9% comparativ cu 3,9% în anul precedent. Rata de activitate a populației constituie 42,4%, fiind în creștere față de p.s.a.p. (41,2%). În anul 2015 numărul populației ocupate a fost în creștere cu 18,7% f.p.s.a.p. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 40,3%, înregistrând o creștere cu 0,7 p.p. față de anul 2014.

Remunerarea muncii. Trendul general cu privire la remunerarea muncii pe parcursul anului 2015 a avut o evoluție neuniformă. Astfel, în ianuarie salariile au crescut ușor față de februarie, datorită premiului anual plătit (Hotărârea Guvernului Nr. 180 din 11.03.2013 cu privire la plata premiului anual personalului din unitățile bugetare; ultima modificare – Hotărârea Guvernului Nr. 770 din 23.09.2014). În perioada următoare, februarie-iulie salariile au avut tendința moderată de creștere, în special în iunie-iulie (în comparație cu perioada iulie-noiembrie), când a avut loc plata concediilor corpului didactic și stabilirea unui nou quantum minim garantat al salariului în sectorul real (Hotărârea Guvernului Nr. 165 din 09.03.2010 cu privire la quantumul minim garantat al salariului în sectorul real; ultima modificare – Hotărârea Guvernului Nr. 219 din 29.04.2015). Iar spre sfârșitul anului, în decembrie salariile s-au majorat datorită calculării premiilor, creșterii salariilor din sectorul real în urma sărbătorilor de iarnă. Spre deosebire de salariile nominale în sectorul real, cele din sectorul bugetar au avut parte de creșteri mai mici și de micșorări mai consistente.

Veniturile disponibile ale populației pe lună în anul 2015 au alcătuit în mediu pe o persoană 1956,6 MDL, ceea ce a constituit o creștere cu 10,7% f.p.s.a.p. Acest indicator înregistrează o dinamică pozitivă pe parcursul perioadei analizate 2012-2015. Veniturile populației în termeni reali cu ajustarea la indicele prețurilor de consum au înregistrat o creștere de 0,9%. Indicele prețurilor de consum în anul 2015 față de anul 2014 a constituit 109,7%.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în anul 2015 au constituit în medie pe o persoană 2048,5 MDL, fiind în creștere cu 12,8%, comparativ cu anul 2014. În termeni reali, cu ajustarea la indicele prețurilor de consum, populația a cheltuit în medie cu 2,8% mai mult p.s.a.p.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 01.01.2016 a constituit 679,9 mii persoane. Mărimea medie a pensiei lunare a constituit 1165,22 MDL.

Capitolul I

PRODUȚIA⁴

Produsul intern brut

În anul 2015, PIB a constituit 121850,9 mil. lei, în scădere (în termeni reali) cu 0,5% față de perioada respectivă a anului precedent.

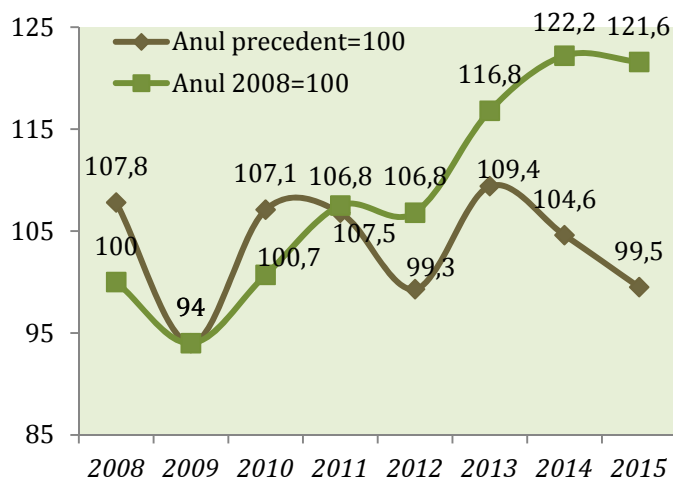

Figura 1.1. Evoluția PIB în 2008 - 2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

Principalele cauze ale recesiunii atestate în anul 2015 au fost seceta, criza din sistemul bancar, dar și efectele crizelor din regiune (Rusia, Ucraina). Sub aspect trimestrial în 2015 se atestă reducerea succesivă a ritmurilor anuale de creștere a volumului PIB, de la 4,8% în trim. I la 2,5% în trim. II, la un declin de 3,7% în trim. III, care a continuat cu -3,4% în trim. IV. (în serie brută) f.p.s.a.p.

Scăderea anuală a principalului agregat macroeconomic a început odată cu trimestrul III, când o mare parte a sectoarelor economice înregistrau scăderi anuale (agricultură, industrie, construcții, comerț, transport, administrație publică, învățământ, sănătate), indicele anual pe

trimestru având valoare negativă (-3,7%). Contractările agregatelor macroeconomice s-au acutizat în ultimul trimestru, astfel că ritmuri pozitive înregistrau doar o parte din sectorul serviciilor, care au demonstrat tradițional că sunt mai puține elastice la fluctuațiile din sectorul real (informații și comunicații, tranzacții imobiliare, finanțe și asigurări ș.a.).

Diminuarea principalului agregat macroeconomic în anul 2015 a fost determinată în principal de scăderile în următoarele ramuri ale economiei naționale:

- Agricultură, silvicultură și pescuit (-13,4%) ceea ce a determinat scăderea PIB cu 1,7%;
- Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică (-0,5%) a dus la micșorarea PIB cu 0,1%;
- Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii; învățământ; sănătate și asistență socială (-1,4%) a determinat contracția PIB cu 0,2%;
- Impozitele nete pe produse au scăzut cu 0,8%, influențând dinamica PIB cu 0,1%.

Influențele negative asupra PIB generate de activitățile specificate mai sus au fost diminuate parțial de sporurile VAB în industrie (+3,4%), construcții (+0,6%), informații și comunicații (+1,6%), activități financiare și de asigurări (+20,1%), tranzacții imobiliare (+4,3%), artă, activități de recreere și de agrement (+5,2%).

⁴ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

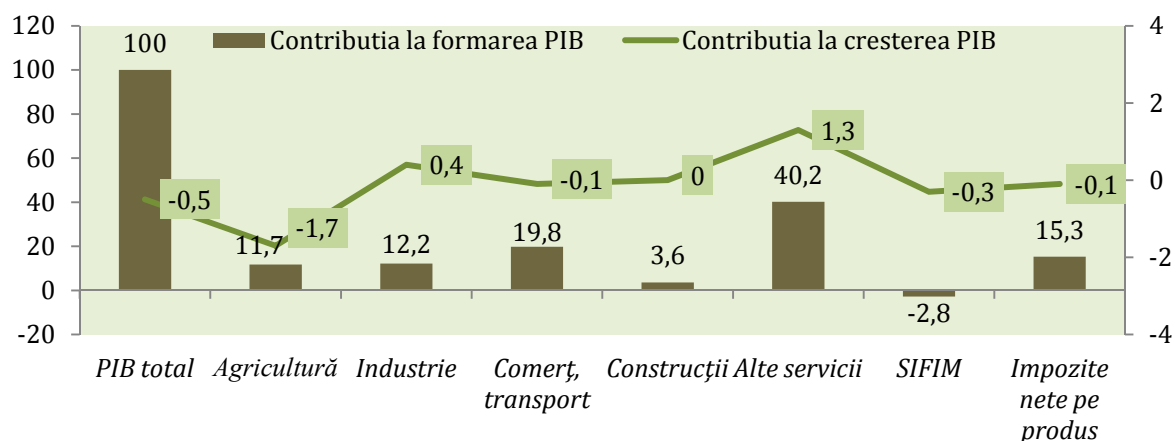

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în 2015 și la creșterea acestuia față de anul 2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Componenta atenuantă a recesiunii din acest an s-a dovedit a fi comerțul exterior, importul marcând o contracție de 4,3% pe fundalul creșterii exportului cu 2,3%. Sub aspectul utilizărilor principala contribuție negativă asupra PIB-ului a avut-o componenta stocurilor, variația cărora a determinat scăderea PIB-ului cu 2,4%. O scădere cu 2,1% a fost cauzată de consumul final al gospodăriilor populației (cu 2,3%). Importul de bunuri și servicii s-a redus cu 4,3%, în timp ce exportul de bunuri și servicii s-a majorat cu 2,3%. Astfel, soldul comercial negativ s-a contractat, atenuând scăderea PIB-ului cu 4,3%.

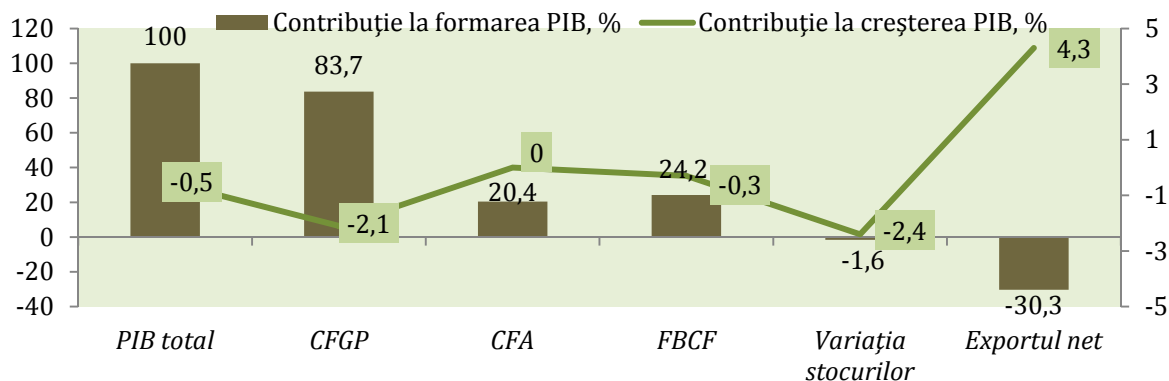

Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB în 2015 și la creșterea acestuia față de anul 2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Industria

In 2015 tendințele pe toate ramurile industriei sunt descendente, iar sporul modest general marchează +0,6%. În anul 2015 industria națională înregistrează un spor anual modest în mărime de 0,6% de la an la an. În prima jumătate a anului indicii lunari marchează sporuri anuale pozitive, dar traiectoriile descendente pe care le urmează principalele ramuri industriale în a doua jumătate a anului duc la intrarea industriei, începând cu luna august, în zona valorilor negative (-5,8%). Confirmând așteptările, sporturile anuale negative au continuat și în trimestrul IV, cu -0,6% în octombrie, -10,3% în noiembrie și -7,9% în decembrie.

Principala contribuție la formarea produsului industrial continuă să rămână industria prelucrătoare, care își menține cota de 79,4% în valoarea adăugată brută a sectorului.

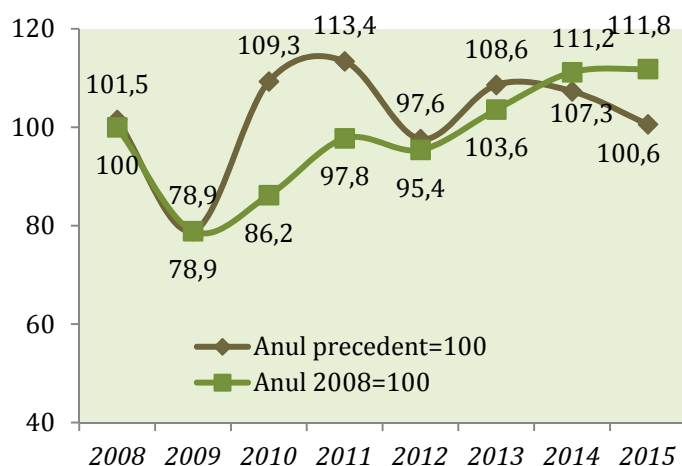

Figura 1.4. Indicii volumului producției industriale în anii 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

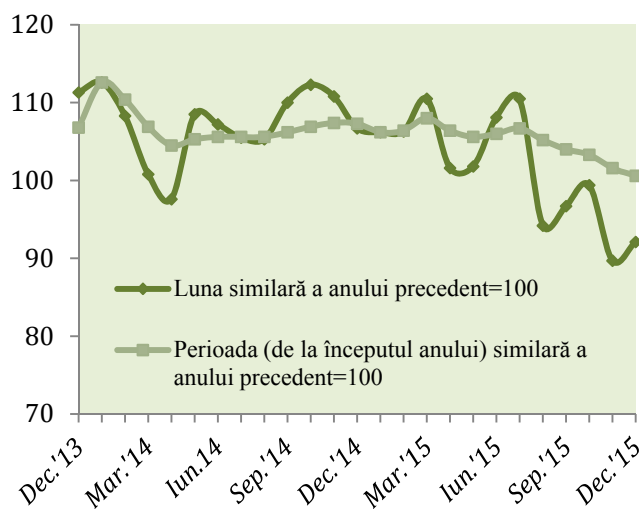

Figura 1.5. Indicii infra anuali ai volumului producției industriale în dec. 2013-dec. 2015 (%)

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Pe parcursul anului 2015 această ramură a înregistrat spor anual negativ în aprilie (-1,8%), a continuat cu sporuri pozitive, iar din august coboară din nou pe teren negativ, încheind anul cu un spor anual de -5,4% în decembrie 2015.

Principalele industrii alimentare descresc pe parcursul anului 2015. După sporuri anuale pozitive, principala ramură prelucrătoare – industria alimentară (24,6% din valoarea adăugată brută pe total industrie) – marchează în iunie primul spor anual negativ din 2015 (-5,8%) și continuă să scadă până în decembrie (-28,2%). Se contractă producția pe principalele subramuri alimentare: producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne înregistrează scăderi începând cu luna aprilie, producția altor produse alimentare se contractă din iulie, fabricarea băuturilor din octombrie, prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor – din noiembrie.

Ca și în 2014, aproape 2/3 din creșterea industrială în 2015 a fost asigurată de întreprinderile orientate preponderent la export și care aparțin, în mare parte, investitorilor străini. Principalele motoare de creștere industrială rămân a fi industria echipamentelor electrice și fabricarea articolelor de îmbrăcăminte. Industria echipamentelor electrice a cunoscut ritmuri anuale negative în octombrie (-15,3%) și noiembrie (-11%), după care a revenit la +21,1% în decembrie.

Agricultura

Producția agricolă în anul 2015 a fost puternic afectată de secetă, marcând o reducere de 13,8% față de anul precedent. Astfel, volumul producției agricole în 2015 constituie 103,3% din nivelul anului pre-criză, 2008 și 86,2% din anul precedent.

Volumul producției agricole globale a urmat un trend descendent de-a lungul anului 2015, cu indici anuali de volum de 104,4% în TI, 102,8% în Sem. I, 88,2% în primele 9 luni, sfârșind cu 86,2% în ianuarie-decembrie (f.a.p.).

Evoluția regresivă a indicatorului general a fost imprimată de dinamica negativă în mărime de -22,6% a producției vegetale, în timp ce producția animalieră a marcat un spor pozitiv de 2,2%. Acestea au contribuit la evoluția indicatorului general cu respectiv -14,6% și 0,8%. Condițiile climatice nefavorabile (seceta) din acest an au redus esențial randamentele la nivelul culturilor vegetale (cu excepția pomușoarelor), astfel că cel mai mult a scăzut producția de

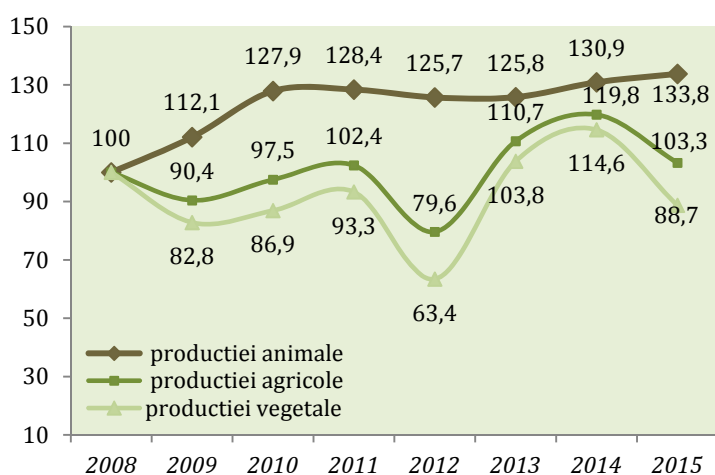

Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în anii 2009-2015, 2008=100

Sursa: Calculele autorului în baza datelor BNS.

rașiță (cu 76,3%), sfeclă de zahăr (cu 60,5%), soia (cu 56,2%), cartofi (cu 41,0%). Scăderea trimestrială a producției vegetale, pe fundalul sporului trimestrial al producției animaliere a dus la creșterea cotei ultimei în structura agricolă globală de la 42% în 2014 la 35% în 2015. *Analizând seria indicilor anuali ai producției agricole totale moldovenești se desprinde o dinamică puternic afectată de cicluri climaterice, astfel că valorice minime ale seriei s-au înregistrat în anii cu secetă: a.2003 (86%), a.2007 (77%), a.2012 (78%), a.2015 (86,2%). Un exercițiu de prognoză intuitivă ar admite o valoare prognozată a indicelui producției agricole pentru anul 2016 de minim 20% față de anul precedent.*

Comerțul

În 2015 tendințele indicatorilor de comerț pe tipuri de comerț au fost contradictorii, cu scăderi în comerțul cu amănuntul și stagnări în subramura serviciilor. În 2015 tendințele indicatorilor de comerț pe tipuri de comerț au fost contradictorii. De relevanță înaltă este volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu amănuntul, care a înregistrat sporuri negative aproape de-a lungul întregului an, marcând doar în decembrie 2015 o creștere îmbucurătoare de 102,7% (f.a.p.). Sporul anual pe 2015 a constituit -6,4%.

În același timp, indicele de volum al serviciilor de piață prestate populației a evoluat sinuos, totalizând 101,2% în 2015 (față de anul precedent).

Ritmurile de dinamică a cifrei de afaceri pentru comerțul cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor au decelerat continuu de-a lungul anului, dar sporurile negative se reduc în T4, totalizând un spor anual pentru 2015 în mărime de 10,9%. Indicatorii similari în comerțul cu ridicata (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete)(+5,7%) și serviciile de piață prestate întreprinderilor (+5,5%) indică ușoare contracții lunare și stagnări pe teren pozitiv spre final de an.

Investiții

Investițiile în active materiale pe termen lung în 2015 au însumat 20820,6 mil. lei (în prețuri curente). Acestea evoluează pozitiv în T1 (102,4% f.p.s.a.p.), dar descresc în ritmuri accelerate trimestrele următoare, marcând un ritm anual pentru 2015 de -8,8% față de anul precedent.

Investițiile în construcții-montaj descresc în 2015 și pentru prima dată în ultimul deceniu ajung să dețină ponderea secundă în structura investițiilor în active pe termen lung. De-a lungul anilor, în structura tehnologică a investițiilor componenta utilaje și mașini, mijloace de transport deținea ponderea majoritară în prima jumătate a anului, în a doua jumătate fiind devansată de ponderea componentei lucrări de construcții-montaj, investițiile în care se efectuau în perioada caldă a anului. Astfel, în 2014 investițiilor în lucrările de construcții-montaj le revenea 52,3%, utilajelor și mașinilor – 43,1%, alte cheltuieli – 4,6%. În ianuarie-decembrie 2015 investițiile concentrate în lucrările de construcții-montaj au constituit doar 83,9% din nivelul anului precedent, în timp ce investițiile valorificate pentru componenta mașini, utilaje au

sporit cu 1,1%. Această evoluție a făcut ca componenta lucrări construcție-montaj să dețină o pondere secundă în structura investițiilor, pentru prima dată în ultimul deceniu.

Investițiile valorificate de agenți economici și persoanele din sectorul privat au scăzut cu 20,8%, de proprietatea publică – cu 4,1%. În schimb, au crescut cu 13,2% și 25,3% investițiile revenite proprietăților străină și, respectiv, întreprinderilor mixte.

Pentru realizarea procesului investițional în ianuarie-decembrie 2015 au fost însușite preponderent mijloacele proprii ale agenților economici și populației, reprezentând 62,8% din volumul total al mijloacelor utilizate în total pe țară și 100,5% față de nivelul înregistrat în ianuarie-decembrie 2014. Din surse bugetare au fost finanțate în 2015 14,4% din investiții, față de 16% în anul precedent, indicele anual pentru finanțarea din bugetul de stat fiind de 73,5% f.a.p.

Scad aproape în jumătate lucrările de construcții pe proprietate străină. Construcții în antrepriză au suferit scăderi anuale în mărime de 12,5% în 2015. S-a renunțat mai mult la reparații (de orice fel) și mai puțin la construcții în obiective noi, astfel că lucrările de construcții noi au menținut ponderea majoritară de 56,4% în 2015, comparativ cu 49,9% în 2014. Totodată s-a consemnat o reducere esențială a volumului de astfel de lucrări executate pe proprietate străină (cu 43,3%) și publică (cu 35,2%).

Transport

În 2015 cantitatea de mărfurile transportate descrește cu ritmuri accelerate începând cu trimestrul doi, dar scăderile se stabilizează spre final de an. Cantitatea de mărfuri transportate în 2015 constituie 11963,1 mii tone, ceea ce reprezintă 81,7% din volumul anului precedent. La scăderea indicatorului dat au influențat descreșterea cantităților transportate pe toate modurile de transport: auto (-18,8%), feroviară (-16,7%), fluvială (-33,1%), aeriană (-29%) care au contribuit cu respectiv -12,0%, -5,8% și -0,5%, 0%. Parcursul mărfurilor transportate scade deopotrivă cu 12,2% în 2015 (f.a.p.), cele mai mari contribuții negative revenind transportului auto (-9,7%) și celui feroviar (-18,5%), care au influențat descreșterea indicatorului general cu respectiv 6,9% și 5,3%.

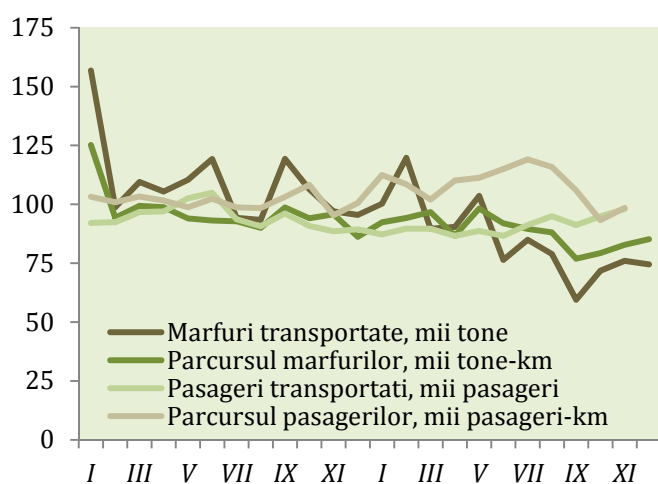

Figura 1.7. Indicii infra anuali ai indicatorilor turismului, 2014-2015, (%)

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Numărul pasagerilor transportați evoluează negativ în 2015, iar parcursul pasagerilor se menține pe teren pozitiv. Numărul pasagerilor transportați pe parcursul anului a scăzut față de anul precedent, mai cu seamă în prima jumătate a anului. Datele pentru perioada ianuarie-decembrie arată că ritmurile negative lunare se micșorează spre final de an. Cei mai mulți pasageri – 98,8 mil. au fost transportați de autobuze și microbuze, numărul acestora fiind în descreștere cu 8,7% comparativ cu anul 2014. De menționat că numărul pasagerilor pe cale aeriană (1,09 mil.) a sporit în ianuarie-noiembrie cu 20,9%. Și transportul pasagerilor cu troleibuze și taximetre menține ritmuri pozitive pe parcursul anului. Cât privește parcursul

pasagerilor, pe majoritatea modurilor de transport se înregistrează dinamici pozitive de-a lungul întregului an, excepție făcând transportul feroviar (-29,2%) și cel fluvial (-1,6%).

Turism

Indicatorii turismului indică diminuarea activității structurilor de cazare turistică pe fundalul intensificării activității agențiilor de turism. În anul 2015 numărul turiștilor cazați în structurile de primire turistică colective a totalizat 278,9 mii persoane, din care peste 2/3 au fost reprezentați de turiștii moldoveni și 1/3 – de cei străini (nerezidenți). Comparativ cu anul 2014 numărul de turiști menționați s-a micșorat cu 1,5%. A scăzut ușor și numărul de înnoptări ale turiștilor la structurile de primire turistică colective cu funcțiuni de cazare (-0,6%), pe seama scăderii din ultimul trimestru. În anul 2015 prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor au beneficiat de servicii turistice 242,6 mii de turiști și excursioniști, cu 1,9% mai mulți în comparație cu anul precedent. A sporit turismul emițător (cu 5,1%), precum și cel receptor (cu 8,0%), pe când turismul intern s-a redus cu 13,5%.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender⁵

Economia transnistreană înregistrează regres economic în anul 2015 cu principalele agreeate macroeconomice în scădere. Conform informației diseminate de organul de statistică din regiunea transnistreană indicii producției industriale pentru anul 2015 în regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender a constituit 92,2% f.p.s.a.p⁶.

Astfel, volum producției industriale a coborât la nivelul de 69,4% din volumul anului 2008. Scăderea din acest an a fost determinată de contracția activității în majoritatea ramurilor industriale. Deși electroenergetica (cu o cotă de 49,9% din total industrie) și industria poligrafică (0,7%) au marcat creșteri de volum de 15,7% și de 2,8 ori respectiv, celelalte ramuri industriale au înregistrat contracții puternice comparativ cu anul precedent, dintre cele mai

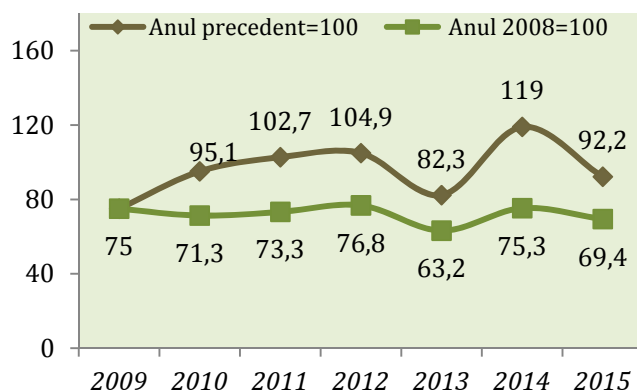

Figura 1.8. Dinamica anuală a indicelui producției industriale 2009-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza organului oficial de statistică din regiunea transnistreană.

mari enumerându-se: prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn (cu 50,7%), industria chimică (cu 35,8%), industria materialelor de construcții (cu 32,1%). Scăderi însemnate au așa industrii importante precum industria metalurgică (-18,1%, cu o cotă de 15% în total industrie), industria ușoară (cu 14,9%, având o cotă de 12,1%), industria alimentară (cu 21,4%, având o cotă de 11,5%).

Și volumul investițiilor în mijloace fixe⁷ realizate în regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender în anul 2015 scade, constituind 79,7% din volumul asemănător al anului precedent sau 62% din nivelul anului 2008. Resursele valorificate pentru

investițiile în mașini, utilaje, mijloace de transport (55% din total investiții) au scăzut cu 27,3% f.a.p., iar investițiile în lucrările de construcții montaj s-au redus cu 11,5% f.a.p.

Contracții s-au consemnat și în cifra de afaceri în sectorul serviciilor de telecomunicație (cu excepția micului business) – cu 2,8% f.a.p., precum și în cifra de afaceri în comerțul cu amănuntul și servicii prestate populației – cu 19,6%.

⁵ Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: <http://www.mepmr.org/gosudarstvennaya-statistika/informacziya>

Din cauza implementării parțiale a standardelor internaționale la elaborarea statisticilor oficiale de către organul de statistică din regiunea transnistreană, precum și a accesului redus la meta date, comparabilitatea datelor cu cele elaborate de către BNS este limitată și este dificil de evaluat.

⁶ Pe întreprinderile industriale, cu excepția sectorului micului business.

⁷ Pe cercul întreprinderilor cu excepția sectorului micului business.

Capitolul II

PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1. Prețuri și rate de schimb

Prețuri

Pe parcursul anului 2015 indicele prețurilor de consum a înregistrat o tendință de creștere constantă, inflația medie anuală a atins un nivel maxim pentru ultimii 5 ani de 9,7%, depășind considerabil limita superioară a intervalului de variație de +/- 1,5 p.p. în jurul țintei stabilite de BNM de 5% anual. La sporirea inflației au contribuit atât distorsiunea sistemului bancar național cât și tabloul economic complicat pe plan internațional, care în complex au condiționat deprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 9,8%, produse nealimentare – 11,8%, servicii – 6,2%.

În trimestrul IV, 2015 rata anuală a inflației, a rămas pe palierul de două cifre și a constituit 13,1%, depășind cu 6,6 p.p. limita superioară a țintei stabilite de BNM și cu 8,6 p.p. nivelul consemnat în perioada similară a anului precedent. Evoluțiile lunare indică o accelerare continuă a ratei anuale a inflației, ritmul de creștere a prețurilor în lunile octombrie, noiembrie și decembrie 2015 f.p.s.a.p. fiind de 13,2%, 13,5% și 13,6% corespunzător. Nivelul ridicat al indicelui prețului de consum se datorează în special creșterii prețurilor reglementate, serviciilor de transport și medicamentelor, sub presiunea deprecierei monedei naționale față de principalele valute de referință, anticipațiilor pesimiste cu privire la evoluțiile economiei pe viitor și incertitudinilor majore generate de instabilitatea politică internă și externă a țării.

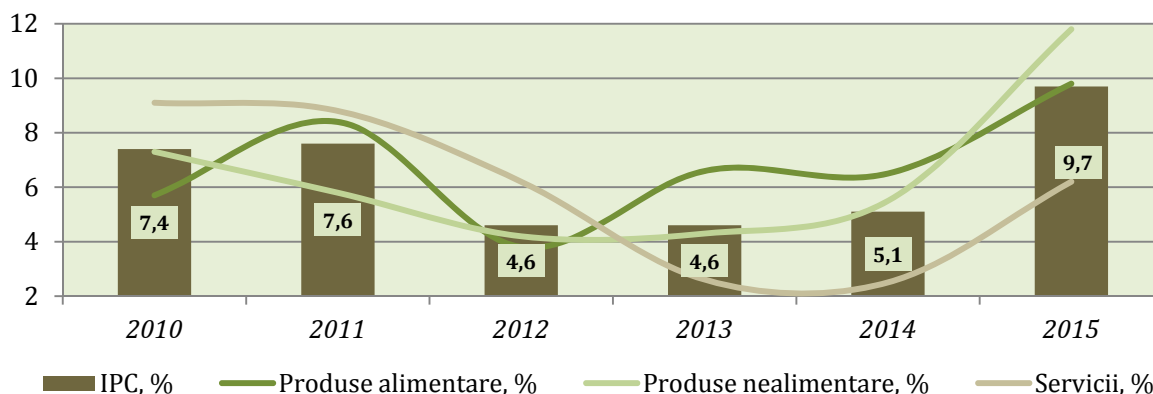

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul IV, 2015 indicele prețurilor de consum la produsele alimentare s-a majorat cu 14,1%, depășind valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2014 cu 9 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în octombrie – 13,5%, în noiembrie – 14,5%, în decembrie – 14,3%). În perioada dată au crescut considerabil prețurile la legume cu 46,5%, în special: la ceapă cu 107%, la usturoi cu 97%, la morcov cu 40,2%, la cartofi cu 40%; la fructe proaspete cu 37,5%.

Prețurile la produsele nealimentare în trimestrul IV, 2015 s-au majorat cu 13,8% f.p.s.a.p, depășind valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2014 cu 7,5 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 13,5% în luna

octombrie, 13,8% în noiembrie și 14,1% în decembrie). Creșteri de preț au fost înregistrate inclusiv și la toate grupele de produse nealimentare. Cele mai înalte rate au fost înregistrate pentru prețurile la autoturisme – 32,4%, mașini de spălat – 26,4%, frigidere și congelatoare – 26,7%, medicamente – 20% etc. Majorarea prețurilor la produsele nealimentare este o consecință directă a deprecierei monedei naționale, care se realizează prin creșterea prețurilor nu doar la produsele din import, dar și la produsele autohtone produse din materie primă de import.

Un aport semnificativ la sporirea IPC a adus creșterea bruscă a prețurilor la servicii. Serviciile s-au scumpit în trimestrul IV al anului 2015 cu 11,4% f.p.s.a.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în luna octombrie – 11,7%, în noiembrie și decembrie – 11,3%). În perioada de referință, comparativ cu trimestrul IV al anului precedent, cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate la serviciile poștale – cu 54,8%, serviciilor de transport feroviar – cu 49,2%, serviciilor turistice – cu 11,8% etc. Totodată, în rezultatul ajustării tarifelor reglementate la noile realități ale pieței, au crescut prețurile la energia electrică cu 34,5% și la gaze naturale din rețea cu 12,4% f.p.s.a.p.

Anul 2015 a fost marcat de creșterea continuă a inflației de bază cu ritmuri ce au devansat dinamica IPC. Ritmul anual de creștere al inflației de bază în perioada ianuarie – decembrie 2015 a fost de 11,6% f.p.s.a.p., avansând față de nivelul atins pentru aceeași perioadă a anului 2014 cu 6,1 p.p.

În trimestrul IV al anului 2015 indicele inflației de bază a fost de 14,3% f.p.s.a.p., cu 8,3 p.p. peste nivelul atins în aceeași perioadă a anului precedent. În expresie lunară, ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în lunile octombrie și noiembrie – 14,1% și în decembrie – 14,6% f.p.s.a.p. Creșterea accentuată a inflației de bază s-a datorat deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA și moneda unică europeană.

În anul 2015 au crescut și prețurile la producția industrială. Ritmul de creștere a IPPI a constituit 6,3%, cu 0,8 p.p. depășind valoarea acestuia pentru aceeași perioadă a anului precedent. În trimestrul IV, 2015 indicele anual al prețurilor producției industriale a crescut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 4,7 p.p. și a atins nivelul de 8,9%. Indicii prețurilor de producție au sporit și ei după cum urmează: în industria extractivă cu 0,4 p.p. până la 4,6%, în industria prelucrătoare cu 4,5 p.p. până la 9,2% și cu 6,8 p.p. până la 6,8% f.p.s.a.p.

Cele mai mari majorări de preț în industria prelucrătoare, în această perioadă, au fost înregistrate pentru activitățile de fabricare a zahărului – cu 41,2%, de fabricare a produselor de tutun – cu 31,9%, în industria metalurgică – cu 14,2%, de fabricare a macaroanelor, tăițelilor, cus-cusului și a altor produse făinoase similare – cu 23,5%, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

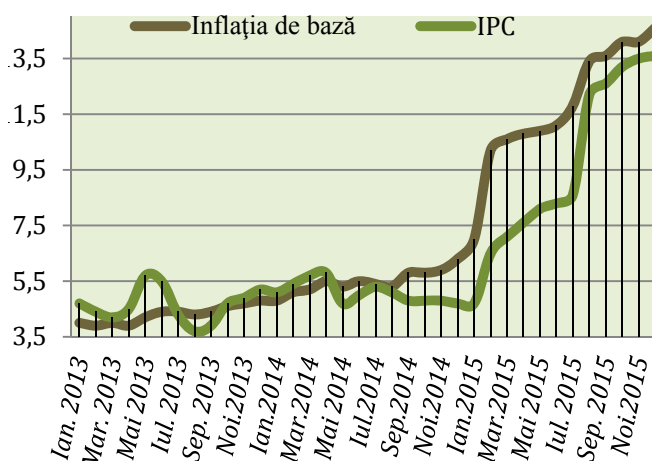

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere a IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

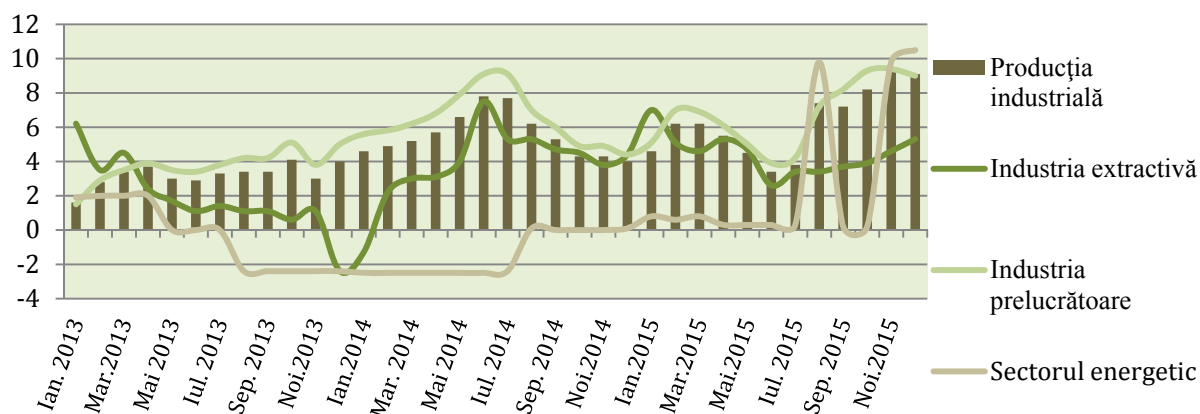

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În anul 2015 prețurile în construcții nu și-au modificat considerabil ritmul de creștere, diminuându-se cu 0,2 p.p. și înregistrând un nivel mediu anual de 8% f.p.s.a.p. Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, în trimestrul IV, 2015 s-a diminuat față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 0,1 p.p. și a constituit 8,2%.

Anul 2015 marcat de prețuri mai mari pentru produsele agricole din cauza micșorării ofertei interne și deprecierei monedei naționale. Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole pentru anul 2015 a constituit 18,8%, cu 12,2 p.p. mai mult f.p.s.a.p. În trimestrul IV al anului 2015, prețurile producătorului la produsele agricole au crescut cu 33% față de perioada similară a anului 2014. Cel mai mare aport la creșterea prețurilor la produsele agricole au avut prețurile la produsele vegetale, care au înregistrat un spor de 42%, creștere neutralizată ușor de prețurile la produsele animaliere, care au scăzut cu 7,6%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. S-au înregistrat majorări de preț la cartofi, cu 369%, la dovlecei – cu 477%, la verzuți – cu 323%, la sfeclă de masă – cu 206%.

Prețul combustibililor și-a temperat ușor ritmul de creștere. În anul 2015 ritmul de creștere a prețurilor la combustibili a constituit 4,2% cu 0,1 p.p. sub nivelul înregistrat în p.s.a.p. înregistrat creșteri constante de la începutul anului curent. În trimestrul IV al anului 2015 ritmul de creștere a scăzut cu 4,2 p.p. și a atins nivelul de 2,8%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Rate de schimb

În perioada ianuarie – decembrie, 2015 moneda națională s-a depreciat semnificativ față de principalele monede de referință, printr-o accentuare sensibilă a trendului de întărire a dolarului SUA. Ritmul de creștere a cursului nominal de schimb a leului față de dolarul SUA (34,3%) a devansat substanțial ritmul înregistrat față de moneda unică europeană (12,4%). În anul 2015 cursul nominal al monedei naționale față de principalele valute de referință a fost de 18,08 MDL/USD și 20,9 MDL/EUR.

În trimestrul IV, 2015 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 19,9 MDL/USD și 21,8 MDL/EUR, depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 32,5% față de dolarul SUA și cu 16,2% față de moneda unică europeană.

Întărirea dolarului SUA în raport cu principalele monede a condiționat și sporirea cursul real al monedei naționale față de dolarul SUA. Drept consecință a deprecierei monedei naționale a crescut și cursul real al monedei naționale. În trimestrul IV, 2015 cursul real al leul

moldovenesc s-a depreciat față de moneda unică europeană cu 1,7% și față de dolarul american cu 16,7% (comparativ cu perioada similară a anului trecut).

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru.

Rata anuală a inflației în regiunea din partea stângă a râului Nistru și-a continuat trendul descendent, menținându-se și în trimestrul IV al anului 2015 pe un teritoriu negativ. În octombrie-noiembrie ritmul anual de creștere al IPC a constituit minus 1,6% înregistrând o descreștere cu 3 p.p. față de perioada similară a anului 2014.

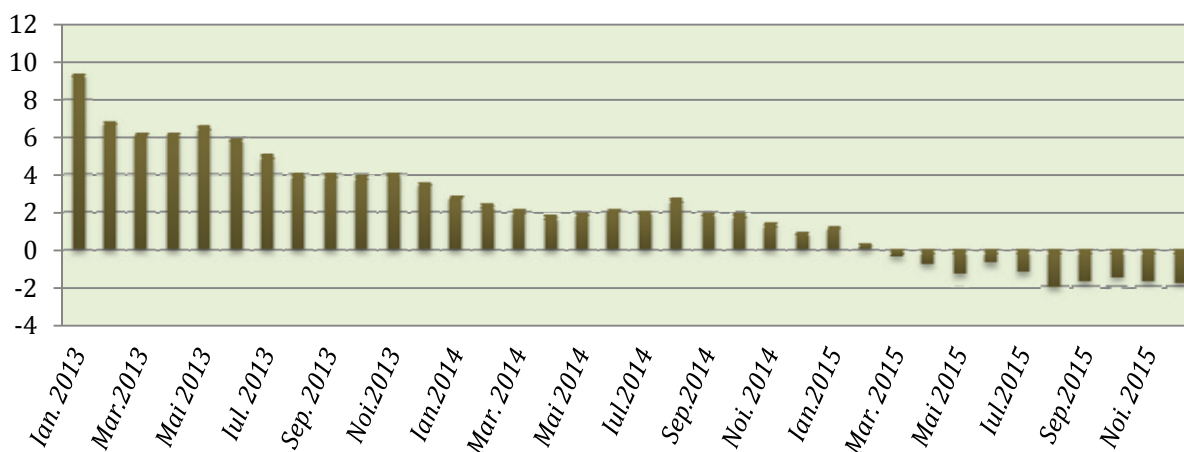

Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Diminuarea nivelului general al prețurilor în regiunea din partea stângă a râului Nistru se datorează în special politicii monetare promovate de autorități, orientate spre țintirea cursului valutar de schimb. În condițiile în care monedele principalilor parteneri comerciali ai regiunii se devalorizează în raport cu valutele liber convertibile, iar cursul de schimb al monedei din regiune rămâne stabil față de dolarul SUA, prețurile produselor provenite din import și materiei prime scad. Aceasta strategie însă poate da naștere la dezechilibre economice amânate în timp, deoarece elimină anumite semnale importante ale situației economiei reale din regiune.

Pe parcursul trimestrului IV, 2015, Banca Centrală a regiunii din partea stângă a râului Nistru și-a păstrat obiectivul general al politicii monetare, orientat spre țintirea cursului valutar de schimb, stabilit încă din luna decembrie, 2012. În aceste condiții cursul nominal al rublei transnistrene față de dolarul SUA rămâne fixat la nivelul de 11,1 PRB/USD.

În trimestrul IV, 2015 s-a accentuat tendința de apreciere a rublei transnistrene demarată din luna septembrie 2014. Cursul mediu nominal de schimb, în perioada de referință, a fost de 12,2 ruble pentru un Euro, apreciindu-se față de valoarea perioadei similare a anului precedent cu 12,4%.

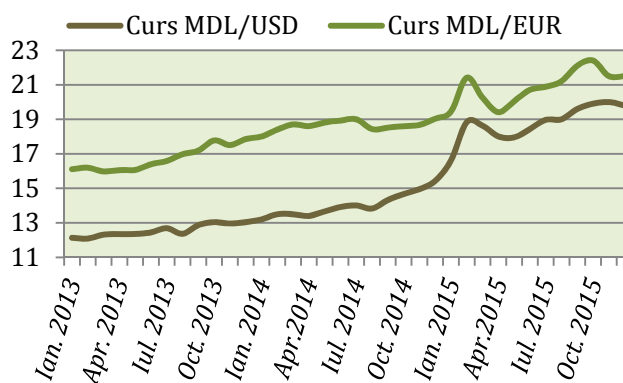

Figura 2.1.5. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

2.2. Politica monetară

Creșterea constantă a indicelui prețurilor de consum a guvernat Banca Națională a Moldovei, în vederea realizării obiectivului său primordial, asigurarea stabilității nivelului general al prețurilor, să promoveze o politică monetară mai restrictivă decât cea promovată anterior.

Instrumentele politicii monetare

Pe parcursul anului 2015 ratele de politică monetară au crescut în mai multe etape cu 13 p.p. față de nivelul înregistrat la sfârșitul anului precedent.

În trimestrul IV, 2015 după operarea mai multor ajustări consecutive ale ratei dobânzii de politică monetară menite să contracareze presiunile inflaționiste, BNM a menținut ratele la nivelul atins în trimestrul anterior. În așa mod rata de bază a constituit 19,5%, rata dobânzii la creditele overnight – 22,5% și rata dobânzii la depozitele overnight – 16,5%. Menținerea pe o perioadă lungă de timp ratelor de politică monetară la niveluri sporite sporește riscurile de comprimare a cererii agregate, împingând economia spre recesiune.

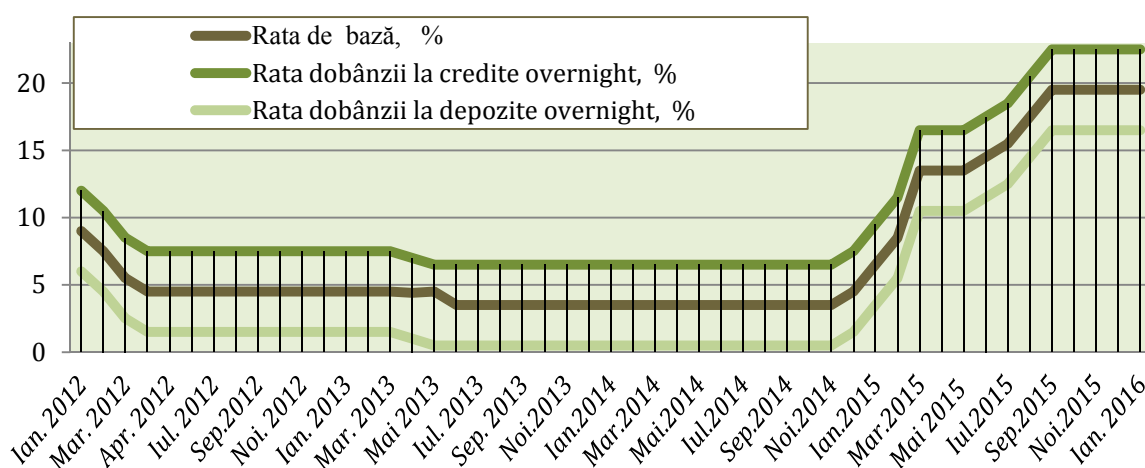

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2012-2015

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

Pentru a potența eficacitatea măsurilor de politică monetară BNM a exercitat un control ferm asupra lichidității pe piața monetară. În trimestrul IV al anului 2015 BNM soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare s-a situat la un nivel ușor superior perioadei similare a anului precedent (plus 0,08 mld. MDL) și a constituit 0,8 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna decembrie 2015 și a constituit 1,2 mld. MDL.

În trimestrul IV al anului 2015 solicitarea de depozite overnight a avut o dinamică uniformă, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile octombrie, noiembrie și decembrie, 2015 – 346,5 mil. MDL, 437,3 mil. MDL și 428,6 mil. MDL, corespunzător. În aceeași perioadă, solicitări de oferire a facilității de creditare au parvenit în luna octombrie și decembrie, și au constituit 7,7 mil. MDL și 4,6 mil. MDL corespunzător.

Rezervele obligatorii

O treime din resursele băncilor comerciale rămân imobilizate în conturi sub formă de rezerve minime obligatorii, neputând fi utilizate în creditarea și finanțarea economiei naționale. În trimestrul IV, 2015 în condițiile înăspririi politicii monetare promovate, BNM a

majorat rata rezervelor din mijloacele atrase în MDL și în valută neconvertibilă. Astfel rata RMO a crescut în octombrie de la 32% la 35%, depășind cu 15 p.p. maxima istorică a ratei RMO înregistrate în anul 2008. Rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile a rămas neschimbată la nivelul de 14%.

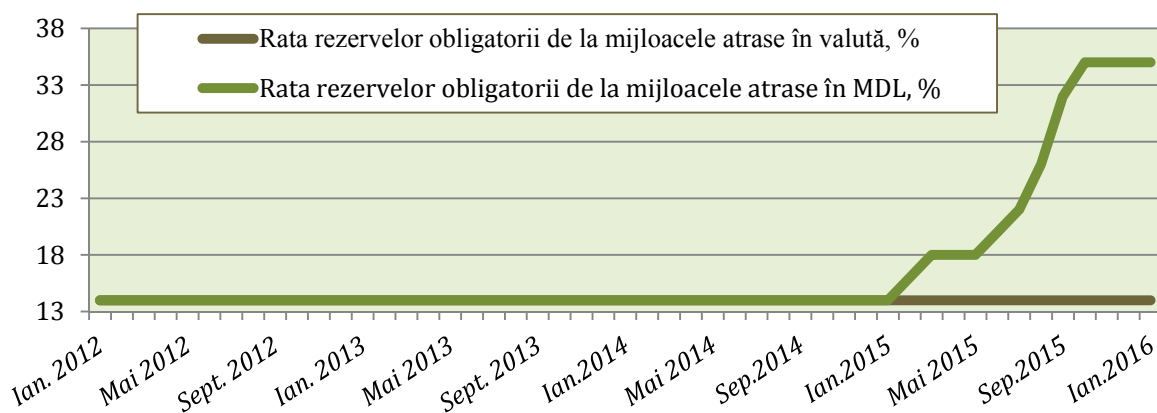

Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Intervențiile pe piața valutară

După o intervenție mai activă în primele luni ale anului, dictată de necesitatea diminuării volatilității cursului de schimb a monedei naționale, în trimestrul IV 2015 BNM a intervenit piața valutară interbancară preponderent în calitate de cumpărător pentru a acoperi cererea de masă monetară în monedă națională creată pe piață.

În perioada vizată volumul procurărilor de valută a constituit în sumă 48,3 mil. USD, cu 19,7 mil. USD mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent. Aceste intervenții au fost în concordanță cu politica monetară promovată de BNM și au avut drept scop ameliorarea situației pe piața valutară internă.

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2014 – octombrie 2015

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)
1	2	3
Ianuarie 2014	0,15	6,0
Februarie 2014	0	73,0
Martie 2014	0,18	0
Aprilie 2014	0	0
Mai 2014	0	18,84
Iunie 2014	0	52,3
Iulie 2014	0	70,06
August 2014	47,53	21,61
Septembrie 2014	0	26,0
Octombrie 2014	1,84	30,65
Noiembrie 2014	26,1	179,8
Decembrie 2014	0,6	388,4
Ianuarie 2015	0	122,9
Februarie 2015	0,2	125,2

Tabelul 2.2.1 – continuare

1	2	3
Martie 2015	2,95	10,2
Aprilie 2015	10,86	7,33
Mai 2015	-	4,91
Iunie 2015	-	-
Iulie 2015	2,0	22,0
August 2015	7,7	-
Septembrie 2015	-	12,7
Octombrie 2015	39,8	-
Noiembrie 2015	0,36	-
Decembrie 2015	8,1	-

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Activele oficiale de rezervă în descreștere continuă. La sfârșitul lunii decembrie al anului 2015, datorită intervențiilor BNM pe piața valutară interbancară, în vederea ameliorării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu principalele valute de referință, precum și acoperirea necesarului de capital pe piața monetară, drept urmare a deteriorării situației financiare în sectorul bancar, activele oficiale de rezervă s-au diminuat față de datele înregistrate la sfârșitul lunii decembrie a anului 2014, cu cca. 4 mld. USD. Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului IV, 2015 a constituit 1,75 mld. USD, reducându-se cu 18,5% f.p.s.a.p.

Indicatorii monetari

Restrângerea masei monetare – efect al politicii monetare restrictive. În anul 2015 s-a conturat o tendință de reducere a masei monetare. Ritmul de creștere a masei monetare, deși s-a menținut în primele trei trimestre ale anului 2015 în intervalul valorilor pozitive, în trimestrul IV, înregistrează valori negative, fiind în descreștere față de valorile acestuia înregistrate în perioada similară a anului precedent. În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 31.12.2015, comparativ cu datele înregistrate la data de 31.12.2014 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o descreștere cu 11,4%, și a constituit aproximativ 15,5 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 a scăzut cu 11,1% și a atins un nivel de 23,5 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a scăzut cu 9,2%, și a constituit 39,2 mld. MDL
- agregatul monetar M3 a înregistrat o scădere de 2,9% și s-a cifrat la 64 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului IV al anului 2015, nivelul maxim istoric atins de rata rezervelor minime obligatorii a condiționat creșterea volumului bazei monetare, înregistrând o un spor de 7% comparativ cu datele înregistrate la sfârșitul anului 2014, și a constituit 29,6 mld. MDL.

Politica monetară austeră, instabilitatea economică și financiară din țară se răsfrâng negativ asupra evoluției și atractivității depunerilor. Evoluția componentelor masei monetare și-a lăsat amprenta și asupra structurii masei monetare în circulație, care s-a modificat considerabil în anul 2015.

La 31.12.2015 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 24,2%; depozite la vedere – 12,6%; depozite la termen – 24,5% și depozite în valută – 38,7%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului IV al anului 2014, menționăm o reducere a ponderii tuturor componentelor masei monetare în monedă națională. Ponderea banilor în circulație s-a diminuat cu 2,3 p.p., depozitele la vedere – cu 1 p.p. și depozitele la termen – cu 0,8 p.p. Scăderea ușoară a volumului masei monetare în trimestrul

IV, 2015 a fost alimentată în special de depozitele în valută, ponderea cărora deși a crescut cu 4,2 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul trimestrului IV al anului 2014 a înregistrat o diminuare cu 1,3 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul trimestrului III al anului 2015.

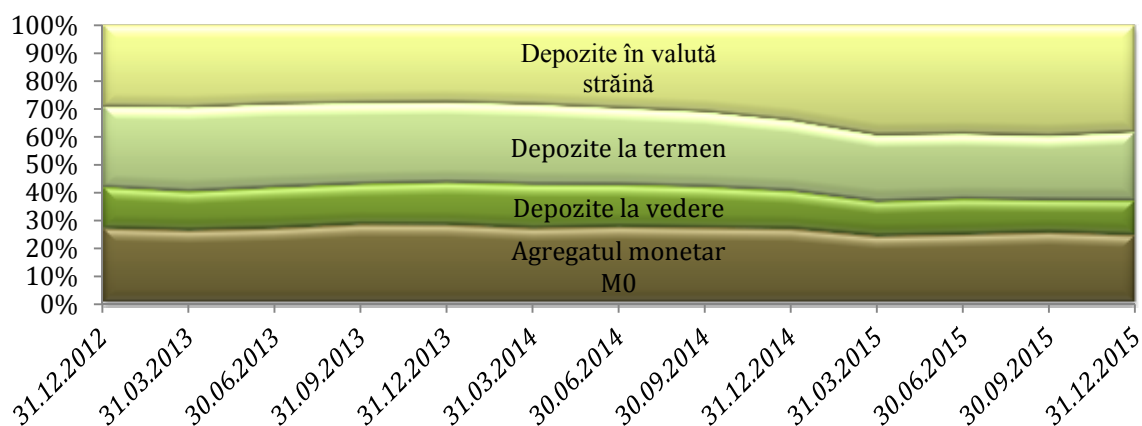

Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Prin promovarea unei politici monetare restrictive BNM încercă să absoarbă excesul de lichidități de pe piața monetară și să frâneze procesele inflaționiste, însă toate aceste decizii pot avea consecințe grave asupra economiei naționale, lipsită de acces la resurse financiare ieftine și în cantități suficiente necesare pentru o posibilă relansare.

Politica monetară în regiunea din partea stângă a râului Nistru

Strategia de politica monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru este menținerea stabilității sistemului financiar și susținerea creșterii economice bazată pe ținerea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul trimestrului IV al anului 2015, în condițiile unor procese deflaționiste stabil moderate în regiune, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 3,5%. Rata rezervelor obligatorii a fost menținută la nivelul stabilit în luna septembrie 2015, de 10% pentru sursele atrase în valută străină și pentru cele în ruble.

La sfârșitul trimestrului IV, 2015, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 5395,7 mil. ruble (echivalentul a cca 6563,4 mil. MDL⁸), înregistrând o descreștere cu 0,7 p.p., comparativ cu volumul ofertei monetare înregistrat la sfârșitul trimestrului IV al anului precedent.

La 01.01.2016 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 15,9%; cvasimoneda – 22,8%; masă monetară în valută străină – 61,2%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, la sfârșitul trimestrului IV al anului 2015 s-au înregistrat unele schimbări semnificative în structura masei monetare: a crescut ponderea banilor în circulație în volumul total al masei monetare cu 8 p.p., iar ponderea cvasimonedei și a masei monetare în valută străină a scăzut cu 1,45 p.p. și cu 1,46 p.p., corespunzător.

⁸ Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 01.01.16, <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

Capitolul III

FINANȚE

3.1. Finanțe publice

Veniturile Bugetului Public Național

Efectele crizei economice și politice din Republica Moldova din ultimii ani, s-au resimțit negativ asupra anului bugetar din 2015. Astfel, ritmul de creștere al veniturilor s-a plasat sub media înregistrată în anul 2014 și a fost inferior dinamicii cheltuielilor publice în acest an. Destabilizarea financiară a sectorului bancar, diminuarea remiterilor, reducerea exporturilor și a importurilor, deprecierea valutei naționale sunt câțiva factori care au influențat negativ asupra realizării BPN, înregistrând în 2015 un nivel de încasări bugetare sub plafon planificat. Respectiv și înăsprirea politicii monetare promovate de BNM, a generat creșterea ratei medii ponderate a dobânzii la valorile mobiliare de stat (VMS) de 3 ori față de anul 2014. Iar riscurile economice din țară au determinat încetinirea granturilor externe cu 51,7% f.p.s.a.p.

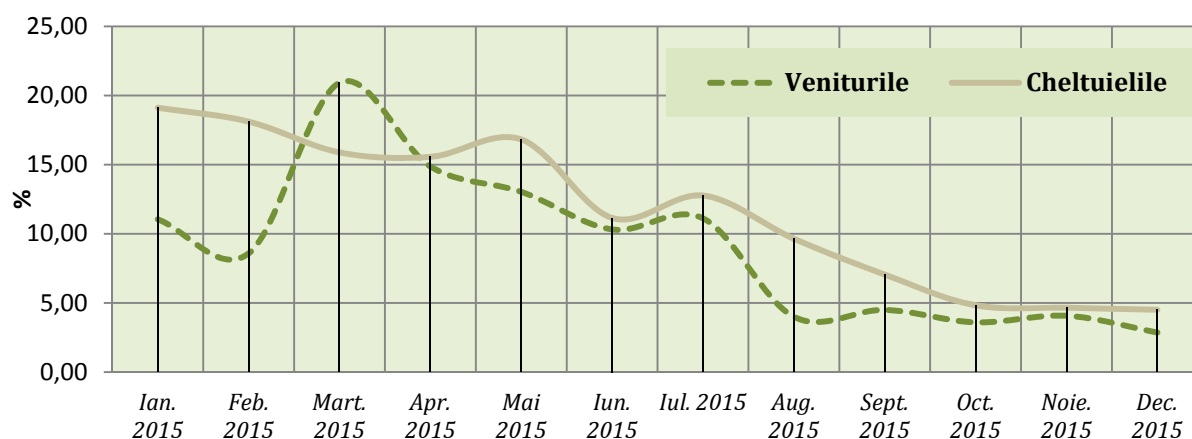

Figura 3.1.1. Evoluția veniturilor și cheltuielile BPN în anul 2015, f.a.p.%

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În anul 2015, **veniturile bugetului public național**, au fost caracterizate printr-o tendință pozitivă. Astfel, veniturile acumulate în BPN au însumat 43,66 mld. MDL, nivelul încasărilor la buget alcătuind 97,4% din valoarea planificată pentru anul 2015. La majorarea încasărilor bugetului public, au contribuit atât veniturile fiscale cât și nefiscale, înregistrând o creștere de 9% comparativ cu perioada similară a anului trecut, însumând 40220,3 mil. MDL. Cei mai importanți factor care au contribuit la majorarea veniturilor fiscale au fost deprecierea monedei naționale și majorările unor taxe.

Prin urmare, încasările fiscale care reprezintă 87,3% din veniturile publice, au avut cea mai stabilă evoluție comparativ cu alte componente ale BPN, fiind în creștere cu 2476,3 mil. MDL sau cu 7% față de anul 2014. Valoarea veniturilor fiscale în perioada nominalizată a înregistrat 38107,1 mil. MDL, fiind asigurată executarea pe sursa dată de venit la nivel de 99,0%. Aportul cel mai mare le-au avut contribuțiile de asigurări sociale obligatorii de stat (11%) și impozitele pe venit (12,2% impozitele din venitul persoanelor fizice și 15,5% din venitul persoanelor juridice) și impozitele interne pe bunurile imobiliare (5%).

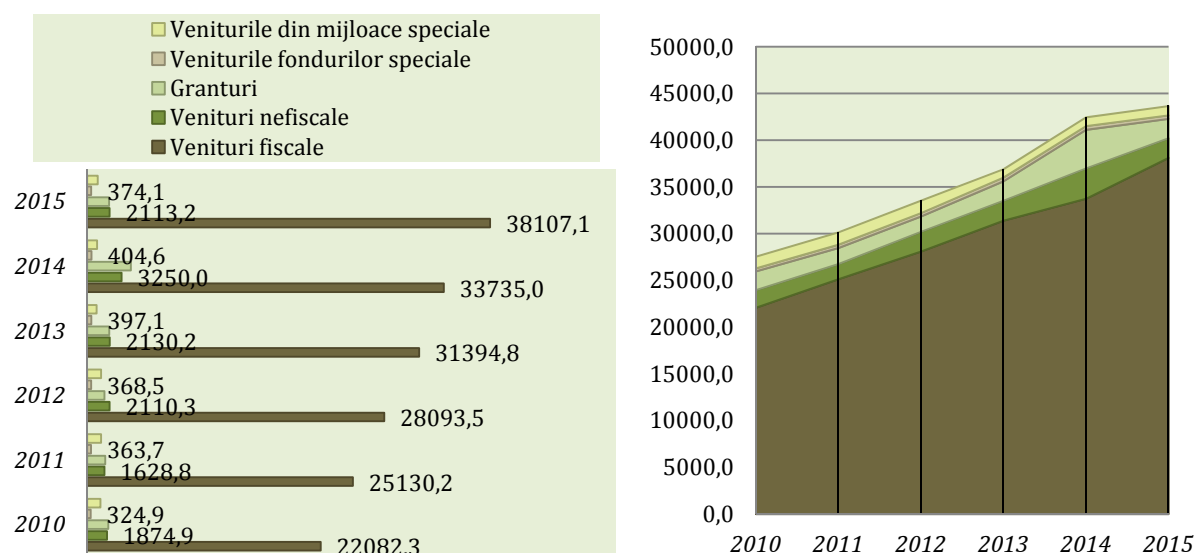

Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în 2010-2015, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Veniturile nefiscale au crescut datorită componentelor: „Alte venituri din activitatea de întreprinzător și din proprietate” și „Amenzi și sancțiuni administrative”. Creșterea altor venituri din activitatea de antreprenoriat și de proprietate cu 147,4% în anul 2015 față de anul 2014, ar putea fi explicată prin creșterea rezultatelor financiare a unor întreprinderi sau societăți, ce se reflectă prin creșterea profitului net cât și a dividendelor aferente cotelor de participare. Reducerea taxelor și plăților administrative (-3% în anul 2015 f.p.s.a.p.) poate fi determinată de scăderea încasărilor din unele taxe locale.

Efectele crizei sectorului bancar din Republica Moldova în ultimii ani, s-au resimțit asupra granturilor externe din anul 2015. Astfel, granturilor externe au scăzut cu 51,7% în anul 2015 față de 2014, însumând doar 1984 mil. MDL. *Donatorii externi au redus volumul finanțării prin granturi în condițiile în care nu există o stabilitate economică și politică în țară. Prin urmare, a fost sistată și asistența externă din cauză lipsei programului cu Fondul Monetar Internațional.*

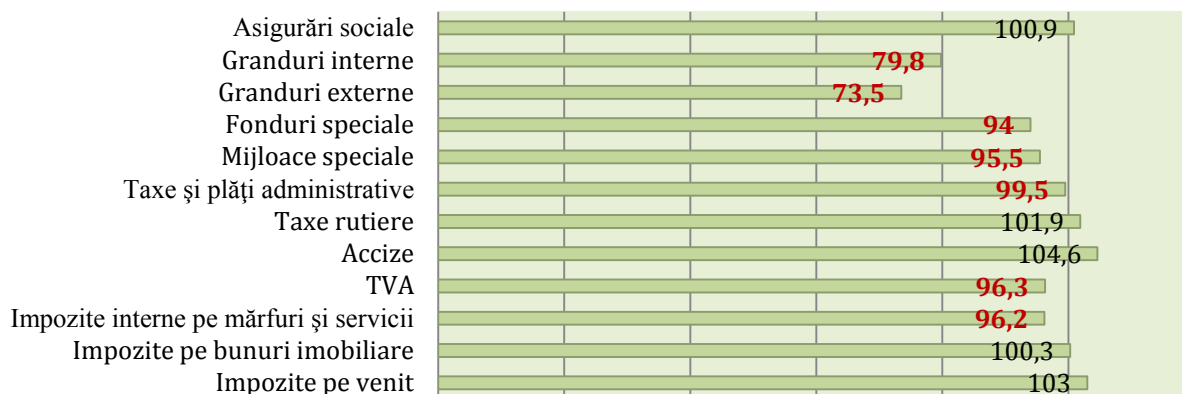

Figura 3.1.3. Realizarea planului de încasare a veniturilor bugetare în anul 2015, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Dinamica negativă a mai multor componente ale bugetului a cauzat neîndeplinirea planului de încasări bugetare pentru anul 2015. Veniturile din mijloacele speciale ale instituțiilor publice, granturile, veniturile fondurilor speciale, taxele și plățile administrative, TVA au fost sub valorile proiectate, în timp ce majoritatea încasărilor fiscale au fost colectate peste nivelul planificat. Prin

urmă, acest rezultat denotă deficitul de abilități în materie de prognozare a instituțiilor din sectorul public, care au tangențe sau sunt implicate în procesul de planificare bugetară.

Partea de **cheltuieli a bugetului public național** pe parcursul anului 2015 s-a realizat în sumă de 46393,9 mil. MDL, fiind în creștere cu 3551,4 mil. MDL comparativ cu anul 2014, suma planificată pentru perioada dată a anului fiind executată în proporție de 92,9%. Per ansamblu, dinamica cheltuielilor după criza din 2009 este pozitivă, astfel, valoarea cheltuielilor publice în anul 2015 a sporit cu 4,5% f.p.s.a.p. Contribuția determinantă la creșterea cheltuielilor în această perioadă au exercitat-o finanțările atribuite sectorului social:

- asigurări și asistență socială, valoarea căreia au sporit comparativ cu perioada similară a anului trecut cu 11% până la o sumă de 1546,3 mil. MDL;
- învățământ în creștere cu 8,2% f.p.s.a.p. și însumând 8462,1 mil. MDL;
- ocrotirea sănătății s-a majorat cu 9,6%, care au sporit de la 5890,3 mil. MDL în 2014 la 6455,9 mil. MDL în 2015.

În ansamblu, cheltuielile publice de ordin social-cultural au însumat în anul 2015 - circa 31726,7 mil. MDL ceea ce reprezintă în jur de 68,4% (+3 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată.

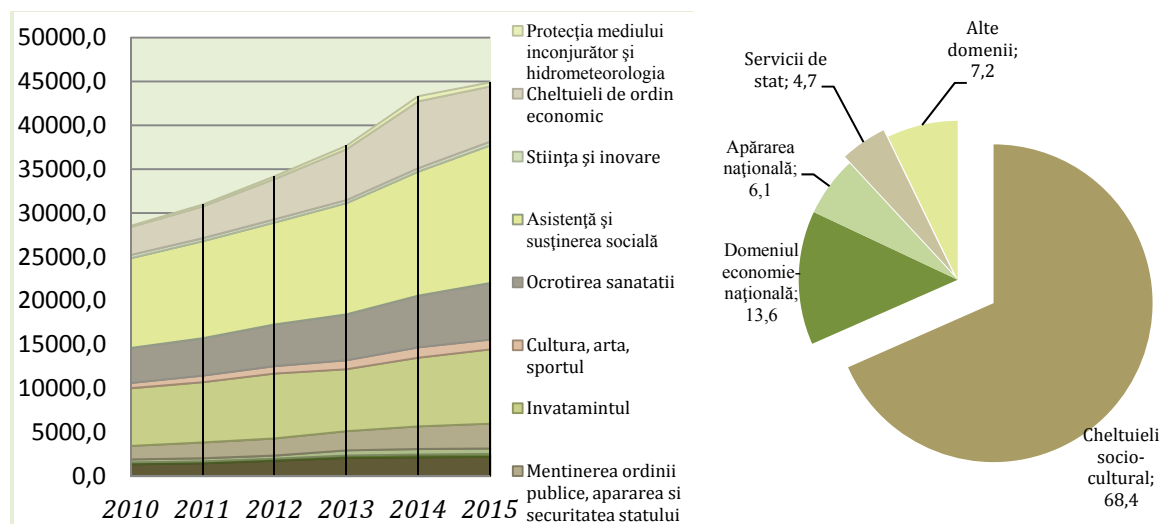

Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor executate din BPN în 2015, mil. MDL, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În anul 2015, partea preponderentă a cheltuielilor publice – 68,4%, au fost direcționate pentru realizarea programelor cu caracter social-cultural, pentru domeniul economiei naționale – 13,6%, apărare, menținerea ordinii publice și securității naționale – 6,1%, servicii de stat cu destinație generală – 4,7%. Prin urmare, cheltuielile de ordin economic în anul 2015, au înregistrat un trend negativ (ritmul de creștere -17,3% f.p.s.a.p.), întrerupând ciclul de creștere atestat în anii 2009-2014. Or, în pofida necesităților enorme de finanțare a proiectelor economice pentru reformarea economiei, această categorie de cheltuieli reprezintă doar 13,6% din valoarea totală a cheltuielilor publice.

Gradul de realizare a cheltuielilor în anul 2015 a fost de 92,9%, iar restul domeniilor cuantumul cheltuielilor a fost sub 95% din planificat, ceea ce la nivel de BPN a însumat un volum de 3551,4 mil. MDL de plăți neexecutate. Astfel, o problemă în gestionarea finanțelor publice poate fi cauzată de procesul de prognozare, atât pentru venituri cât și pentru cheltuieli. Flexibilitatea redusă a cheltuielilor – rigiditatea plăților în sectorul public poate fi un alt factor care determină nerealizarea planului de cheltuieli. Precum și autonomia redusă a organizațiilor bugetare în utilizarea banilor publici poate fi o problemă.

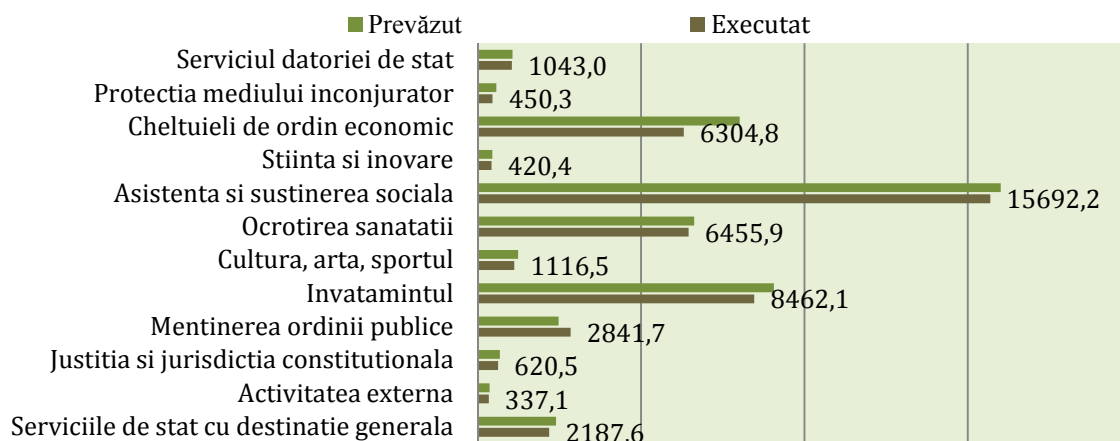

Figura 3.1.5. Executarea Bugetului de Stat în anul 2015, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Executarea bugetului public național în anul 2015 a rezultat cu un **deficit** în mărime de 2733,2 mil. MDL, în creștere cu 786,9 mil. MDL sau circa 40,4% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Soldurile în conturile bugetului public național, comparativ cu situația din 1 ianuarie 2015, s-au micșorat cu 21,63 mil. lei și la data de 31 decembrie 2015 au constituit 3206,4 mil. lei.

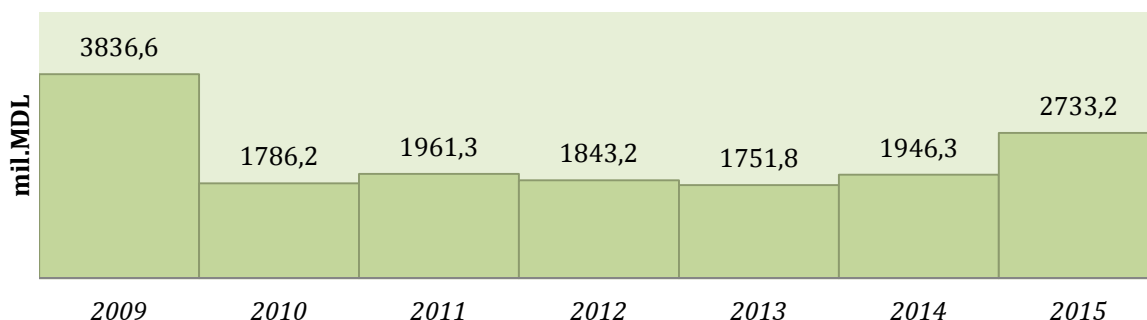

Figura 3.1.6. Deficitul finanțelor publice, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

La finele anului 2015, **datoria de stat** a constituit 27,9% din PIB, prin urmare, *datoria de stat externă* a însumat 1337 mil. USD, iar cea *internă* 7225,4 mil. MDL, în creștere cu 2,4% și, respectiv 2,1% comparativ cu soldul acesteia la finele anului 2014. Din cauza înăspririi politicii monetare care influențează creșterea serviciului datoriei interne de stat, în anul 2015, s-a produs modificarea datoriei de stat internă din contul:

- majorării emisiunii VMS pe piața primară în sumă de 243,2 mil. MDL;
- creșterii ratei medii ponderate a dobânzii la VMS de 3 ori față de anul 2014;
- răscumpărarea VMS în sumă de 93,1 mil. MDL pentru asigurarea stabilității financiare.

Creditorii multilaterali continuă să dețină cota majoritară (circa 85,6% conform datelor la 31.12.2015) în *structura datoriei de stat externe* contractată de Guvernul Republicii Moldova. Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 14,4% din total, iar față de creditorii comerciali – 0,04%. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 40,7%, urmată de FMI – cu 21,6%, BEI – cu 10,9%, FIDA – cu 4,6%, BERD – 3,8%, BIRD – 2,1%, BDCE – 2,0%.

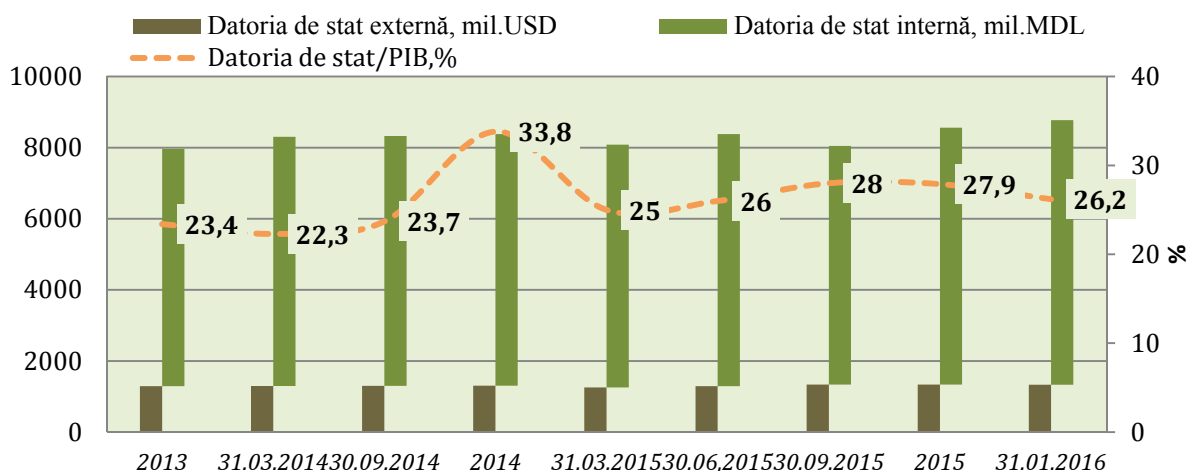

Figura 3.1.7. Structura datoriei de stat în perioada 2013-2015

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Pentru anul 2016, autoritățile decid să propună o politică bugetar-fiscală "agresivă" în raport cu contribuabilii. Un asemenea comportament este un fenomen des întâlnit în situațiile de criză economică. Se explică aceasta prin faptul că autoritățile au stringentă nevoie de bani, pentru a-și onora obligațiunile, și doar prin înăsprirea politicii fiscale ar putea acumula sumele necesare la buget, însă de multe ori așteptările scontate nu coincid cu realitatea. De asemenea, politica bugetar-fiscală nu este capabilă să mențină activitatea economică și să creeze condiții de creștere și stimulare a businessului. Este necesară o reformă atât a Codului fiscal cât și schimbări esențiale în administrarea fiscală. Totodată, este iminentă și eficientizarea cheltuielilor bugetare, care va permite găsirea surselor necesare pentru alte chestiuni de o importanță mai mare din punct de vedere social și economic.

Finanțele publice în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În anul 2015, **veniturile bugetului** regiunii din partea stângă a râului Nistru au constituit 1471,9 mil. ruble echivalentul a 830,4 mil. lei moldovenești⁹. Raportate la suma veniturilor publice realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova în perioada dată, acestea nu au constituit decât 2%. Ca și în cazul regiunii din partea dreaptă a Nistrului, veniturile planificate pentru perioada dată nu au fost executate în întregime, iar gradul de realizare a fost net inferior în regiunea transnistreană – 89,7%. Neîncasări s-au produs din contul:

- Veniturile din fonduri bugetare cu destinație specială – 72,1%;
- Plăților fiscale – 97,3%;
- Plăților nefiscale – 86,4%.
- Veniturilor din activitatea de întreprinzător și alte venituri – 72,8%.

În anul 2015, veniturile publice ale regiunii s-au diminuat cu 33,7% f.p.s.a.p. Această tendință de negativă a fost determinată de contractarea anuală cu 38,1% a veniturilor fiscale care constituie circa 71,3% din valoarea totală a veniturilor încasate.

Cheltuielile bugetului regiunii au reprezentat în perioada analizată 2081,1 mil. ruble echivalentul a 1174,1 mil. lei sau 2,5% din valoarea totală a cheltuielilor realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova. Volumul total al cheltuielilor publice s-a diminuat comparativ cu perioada similară a anului trecut cu 26%, neexecutarea planului de cheltuieli publice pentru această perioadă fiind de 60,4%. A influențat negativ tendința dată, reducerea cheltuielilor

⁹ Calcul efectuat la cursul oficial al Băncii Republicane Transnistrene pentru perioada 1.01.2016-30.06.2015 – 1 MDL=0,5642 ruble

Tabelul 3.1.1. Evoluția și structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului în anul 2015

Categoria de venit	Valoarea totală mil. ruble	Ponderea în total venituri, %	Ritmul de creștere față de anul precedent, %	Gradul de realizare al nivelului planificat (indice), %
Total venituri publice	1471,9	100	-33,7	89,7
Veniturile fiscale	1048,9	71,3	-28,3	97,3
<i>Impozitul pe profit</i>	529,4	35,9	2,1	104,7
<i>Impozitul asupra veniturilor persoanelor fizice</i>	27,3	1,8	-4,2	78,5
<i>Impozitul asupra activității jocurilor de noroc</i>	8,9	0,6	De 14 ori	84,4
<i>Impozite asupra bunurilor și serviciilor, plăți pentru înregistrare și licențiere</i>	139,2	13,2	-66	159,5
<i>Plăți pentru utilizarea resurselor naturale</i>	23,4	2,2	-33	102,1
<i>Taxe vamale</i>	327,2	31,3	52,9	77,7
Încasări nefiscale	29,1	2,7	-0,3	88,5
Veniturile fondurilor cu destinație specială	222,3	21,4	-28,2	72,1
Veniturile din activitatea de întreprinzător și alte venituri	155,8	14,8	-2	72,9

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor al Transnistriei.

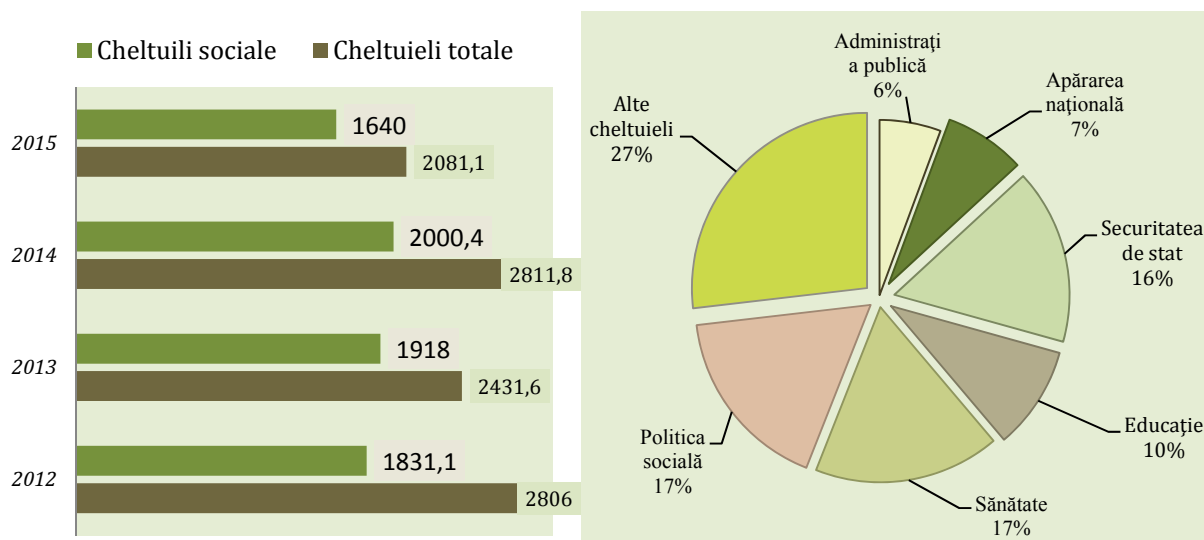

Figura 3.1.8. Evoluția și ponderea cheltuielilor bugetului regiunii din partea stângă a râului Nistru în anul 2015, mil. ruble, %

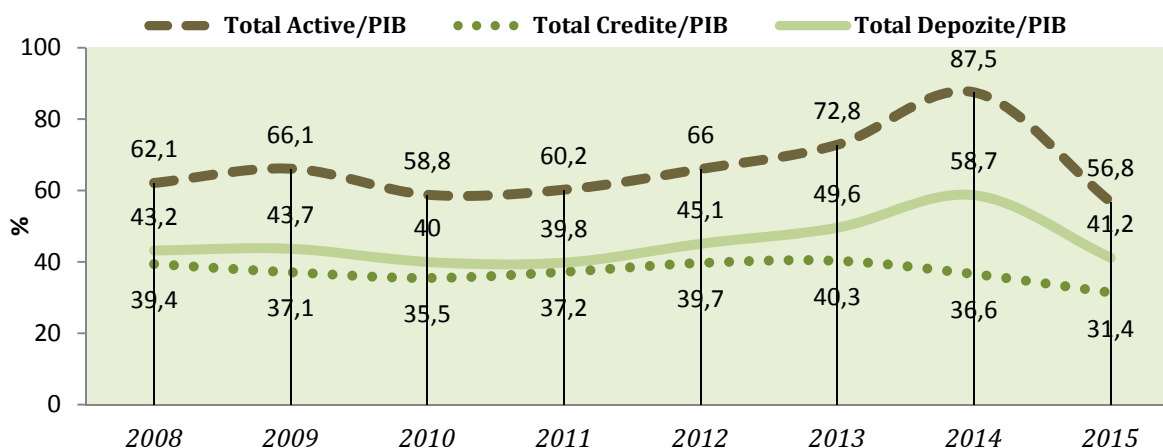
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor al Transnistriei, disponibil pe: <http://www.minfin-pmr.org/otchety-ministerstva>

publice pentru majoritatea domeniilor din structura acestora: cheltuieli pentru securitatea țării de la 155,9 mil. ruble la 153,5 mil. ruble (-8,3%), cheltuieli pentru agricultură cu 20%; cheltuieli pentru educație de la 248,8 mil. ruble la 197,8 mil. ruble (-20,4%), cheltuieli pentru cultura, arta, cinema de la 17,7 mil. ruble la 15,2 mil. ruble (-14,1%), cheltuieli pentru sănătate de la 465,1 mil. ruble la 357,1 mil. ruble (-23,2%), etc.

3.2. Sectorul bancar

Instabilitatea economică și politică din țară, deprecierea monedei naționale, cât și perturbările din cadrul sectorului bancar au afectat în mare parte stabilitatea sistemului financiar al Republicii Moldova în anul 2015. Prin urmare, au fost lichidate băncile comerciale: B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.,¹⁰ la decizia BNM, fiind capabile să destabilizeze sistemul financiar și bugetar. Astfel, destabilizarea financiară a băncilor din Republica Moldova rămâne a fi una iminentă, deoarece, la data de 11 iunie 2015, BNM a instituit supraveghere specială la cele mai mari bănci din Republica Moldova, și anume la B.C. Moldova Agroindbank, B.C. Victoriabank și B.C. Moldindconbank¹¹. Totuși, pe parcursul anului 2015, indicatorii prudențiali ai sectorului bancar privind solvabilitatea, lichiditatea și gradul de acoperire cu provizioane au consemnat niveluri adecvate, aceștia s-au menținut în limitele reglementate.

Gradul de intermediere financiară al sectorului bancar din Republica Moldova în anul 2015 (determinat ca pondere a activelor, creditelor și depozitelor bancare în PIB) s-a înrăutățit semnificativ. Ponderea activelor bancare în PIB au scăzut de la 58,8% în anul 2010 la 56,8% în anul 2015 fiind cauzat de deteriorarea activelor bancare din sector. Evoluții similare au fost înregistrate și pentru depozite și credite în raport cu PIB (vezi figura 3.2.1). Reducerea activității de creditare a influențat negativ gradul de intermediere financiară, calculat ca ponderea în PIB a creditelor acordate de către bănci, acesta înregistrând o valoare de 31,4% la finele anului 2015, în scădere cu 4,1p.p. față de finele anului 2010. Descreșterea acestor indicatori vor continua să înregistreze evoluții negative și în anul 2016, sub fundalul problemelor din sectorul bancar care perturbază treptat stabilitatea sectorului.

*PIB 2015 - 121851 mil. MDL

Figura 3.2.1. Gradul de intermediere financiară în perioada 2008-2015, %

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

¹⁰ Prin hotărârile Comitetului Executiv nr.62, nr. 63 și nr. 64 ale Băncii Naționale din 16.10.2015 au fost retrase licențele de desfășurare a activităților financiare a Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., respectiv B.C. „UNIBANK” S.A. și inițiate procesele de lichidare silită a acestora.

¹¹ Decizia a fost luată în baza Legii instituțiilor financiare.

În anul 2015, se atestă o creșterea a gradului de concentrare pe piața bancară din cauza eliminării din mediul concurențial a anumitor competitori (retragerea licențelor: B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.) pe fondul turbulențelor din sector. La finele anului 2015, indicele de concentrare a pieței bancare, valoarea indicelui Herfindahl-Hirschman (IHH), indică o concentrare mai ridicată (piața excesiv concentrată) a pieței bancare a Republicii Moldova după valoarea creditelor (1918,7 puncte) în comparație cu cel al depozitelor (1861,3 puncte) (vezi tabelul 3.2.1). Prin urmare și indicele de concentrare a pieței activului (IHH), a urcat de la 1303,1 puncte (31.12.2014) la 1733,5 puncte (31.12.2015), nivel de la care sectorul bancar este considerat că se încadrează în limitele unei piețe bancare cu un grad moderat de concentrare.

Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %

Nr.	Denumirea Băncilor	Cota de piață după valoarea activelor (%)		Cota de piață după valoarea creditelor (%)		Cota de piață după valoarea depozitelor (%)	
		31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015
Bănci mari							
1*	BC "MOLDOVA - AGROINDBANK" S.A.	15,7	26,3	26,5	29,4	17,5	27,9
2*	B.C. "VICTORIABANK" S.A.	12,5	17,8	14,1	15,4	14,7	18,3
3*	BC "Moldindconbank" S.A.	13,6	22,6	21,8	24,9	13,7	23,5
4	BC "MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale" S.A.	5,9	10,7	8,4	10,2	6,2	11,0
Bănci medii							
5	B.C. "EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca" S.A.	4,0	6,6	5,6	6,0	3,1	5,6
6	B.C. "ProCredit Bank" S.A.	3,2	5,4	5,6	6,5	2,7	4,2
7	B.C. "ENERGBANK" S.A.	2,1	3,2	2,6	2,3	2,1	3,0
8	B.C. "FinComBank" S.A.	2,1	3,4	2,6	2,7	2,1	3,3
Bănci mici							
9	BCR Chișinau S.A.	1,1	1,6	1,1	1,1	0,8	1,1
10	B.C. "COMERTBANK" S.A.	0,9	1,6	1,0	1,1	0,9	1,4
11	BC "EuroCreditBank" S.A.	0,4	0,7	0,4	0,5	0,2	0,5
Bănci lichidate în anul 2015							
12	B.C. Banca de Economii S.A.	14,3	-	3,3	-	10,8	-
13	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	20,6	-	4,8	-	21,2	-
14	B.C. "UNIBANK" S.A.	3,6	-	2,3	-	4,0	-
Indicatorul HHI (puncte)		1303,1	1733,5	1562,9	1918,7	1361,64	1861,3
Indicatorul CR-4 (%)		64,2	77,4	70,8	79,9	67,1	80,7

*Bănci aflate sub supraveghere specială.

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

La finele anului 2015, sub aspect concurențial, activele bancare deținute de primele 5 bănci în total activ a înregistrat o tendință negativă. Respectiv, la 31.12.2015 ponderea activelor deținute de primele cinci bănci în activul agregat, a înregistrat o cotă de 83,96% cu o creștere de 8,11 p.p. față de 31.12.2014. Lider pe piață este BC Moldova-Agroindbank S.A., care la 31.12.2015 a atins valoarea totală a activelor de 18184,9 mil. MDL în creștere cu 18,5% față

31.12.2014, înregistrând o cotă de 26,3% din totalul activelor din sector. Următoarea poziție este deținută de B.C. Moldindconbank (bancă aflată în supraveghere specială) cu un volum al activelor de 15607,2 mil. MDL. În creștere cu 23,4 mil. MDL, față de 31.12.2014, cota de piață a băncii este de 22,6%. În cadrul sectorului bancar autohton, acest indicator înregistrează valori destul de mari, doar cinci bănci din cele 11, pot să dicteze reguli sau să propulseze anumite tendințe pe piața bancară.

La sfârșitul anului 2015, se înregistrează tendințe de înrăutățire a calității activelor bancare, afectând întregul sector bancar. Pe tot parcursul anului 2015, ritmul anual de creștere a activelor bancare s-a situat pe o pantă descendentă (începând cu luna decembrie 2014 +28,09% până în luna decembrie 2015 – 26,42% f.a.p.), totalizând 69095,5 mil. MDL active bancare la data de 31.12.2015. Aceste semne de îngrijorare sunt reflectate începând cu luna octombrie 2015 (-16,91%) persistând și la începutul anului 2016 (în luna ianuarie 2016 (-26,72%)) f.a.p., totalizând 70351,8 mil. MDL active bancare la data de 31.01.2016. Înrăutățirea calității activelor bancare poate influența pe viitor asupra reducerii nivelului de capitalizare a băncilor și ar perturba stabilitatea financiară a sectorului.

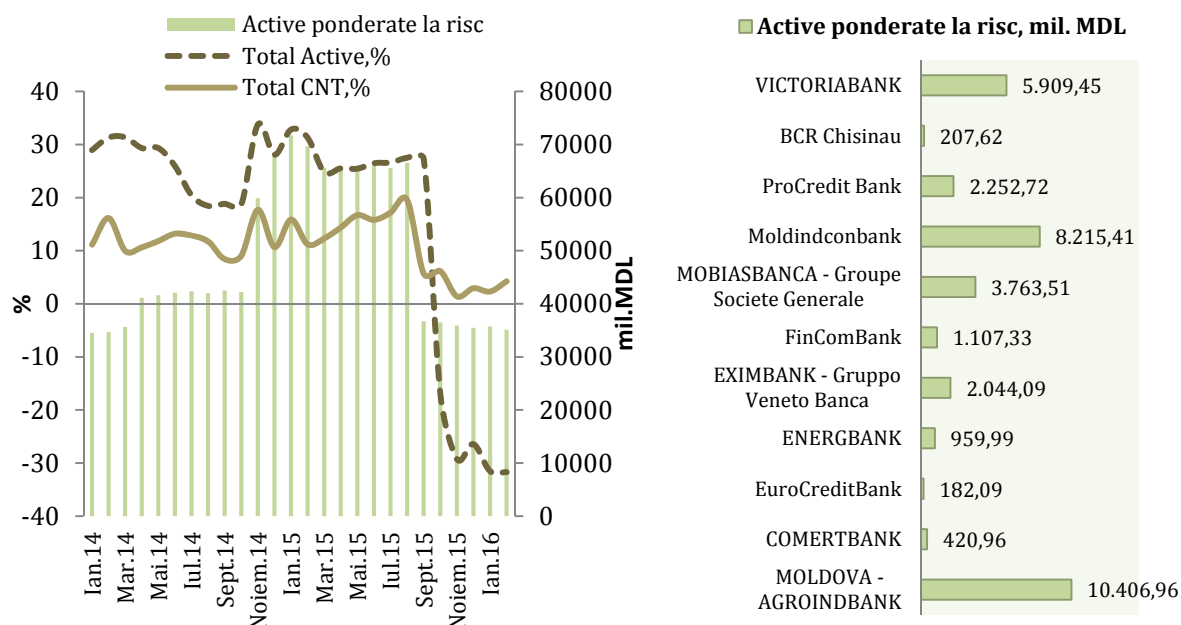

Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Băncile comerciale pe parcursul anului 2015, au rămas lichide și suficient de capitalizate (excepție constituie BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., Banca de Economii S.A. și BC “UNIBANK” SA.). În anul 2015, indicatorii de lichiditate a sectorului bancar se încadrează în normativul stabilit de BNM, ponderea activelor lichide (principiul II al lichidității) înregistrează 41,55%, mai mult cu 19,07 p.p. față de 31.12.2014. Excepție constituie grupul băncilor problematice, care au înregistrat valori inferioare celor reglementate de către BNM – nivelul min. de lichiditate ($\geq 20\%$). Valoarea indicatorului de lichiditate pe termen lung (principiul I al lichidității (≤ 1))¹² al

¹² Pe parcursul anului 2015, BNM a venit cu modificări asupra proiectului Hotărârii Consiliului de administrație al BNM „Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului cu privire la lichiditatea băncii”, aprobat de Consiliul de administrație al BNM, proces-verbal nr. 28 din 8 august 1997, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.64-65, art. 105 din 02.10.1997. În acest proiect sa propus înlocuirea principiului I al lichidității, care se referea la lichiditatea pe termen lung și prevede ca suma activelor băncii cu termenul de rambursare mai mare de 2 ani să nu depășească suma resurselor ei financiare cu același termen. Iar după modificări se va utiliza următoarele benzi de scadență: până la o lună, 1-3 luni; 3-6 luni; 6-12 luni și peste 12 luni, exprimată ca raport între lichiditatea efectivă și lichiditatea necesară pe fiecare bandă de scadență. Detalii pe: [http://www.bnm.org/ro/content/proiect-hca-al-bnm-cu-privire-la-0](http://www.bnm.org/ro/content/proiect-hca-al-bnm-cu-privire-la-modificarea-si-completarea-regulamentului-cu-privire-la-0)

Întregului sistem bancar a constituit 0,72%, la 31.12.2015, mai puțin cu 0,82 p.p. față de 31.12.2014, acest coeficient se referă la 11 bănci comerciale. Prin urmare, observăm că majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară. Această creștere de lichidități s-a produs în contextul înăsprii politicii monetare promovate de BNM. Astfel, BNM va continua să gestioneze surplusul de lichidități prin operațiuni de sterilizare, în vederea susținerii funcționării adecvate a pieței monetare interbancare. Totuși, evoluția pieței monetare din ultima perioadă relevă anume piedici în acumularea lichidităților de către băncile comerciale.

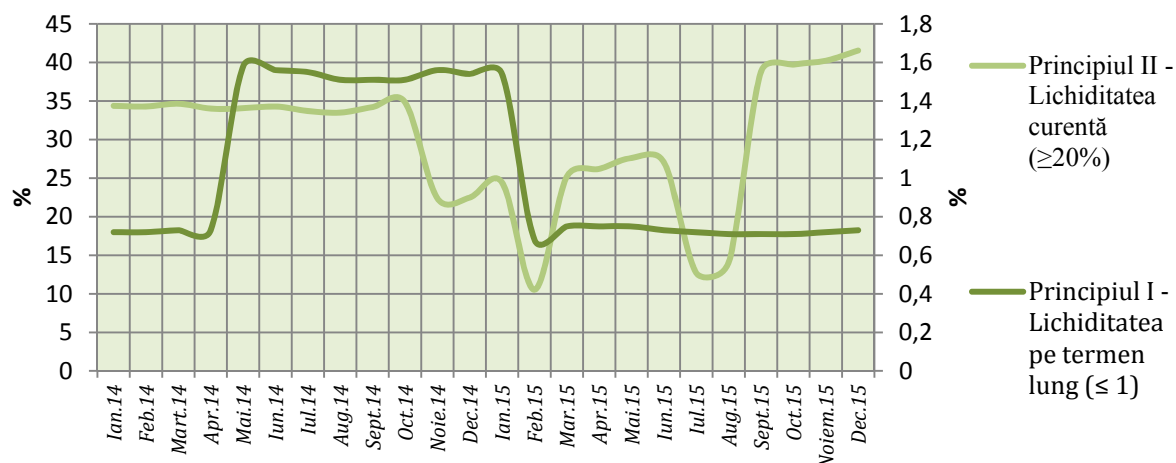

Figura 3.2.3. Evoluția principiului I și II de lichiditate pe sector bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Nivelul de capitalizare¹³ pentru 11 bănci comerciale din sector, în anul 2015, înregistrează valori superioare de 26,16%, (în creștere cu 12,24 p.p. față de decembrie 2014) ceea ce indică condiții de funcționare echitabilă și un climat de competitivitate specific pentru băncile autohtone. BNM trebuie să monitorizeze cu atenție și în permanență evoluția capitalului bancar, având în vedere că, volumul și calitatea acestuia determină capacitatea de absorbție a pierderilor generate de riscurile care decurg din activitatea bancară.

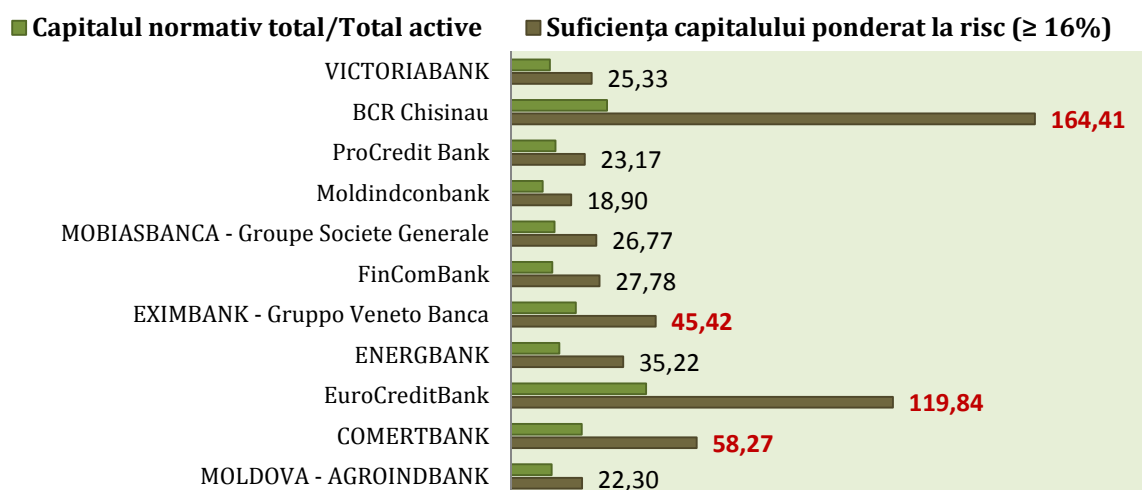

Figura 3.2.4. Media suficienței capitalului ponderat la risc pe sector bancar la 31.12.2015, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

¹³ sub limita minimă reglementată (≥16%) de BNM.

Majorarea ratei de bază în anul 2015, a generat scumpirea creditelor bancare afectând sectorul real și întreaga economie națională. Încetinirea creșterii volumului creditelor noi acordate, care a început la sfârșitul anului 2014, s-a transformat într-o diminuare moderată a creditării în 2015. Portofoliul de credite brute acordate de către băncile comerciale a avut o evoluție negativă în luna decembrie 2015 (-6,5% f.p.s.a.p.), cât și volumul creditelor noi acordate s-a menținut într-un trend negativ (-19% f.p.s.a.p.). În mare parte această scădere a fost influențată de situația precară a celor 3 instituții financiare problematice (B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.), cât și nivelului redus de încredere a populației. **Cea mai mare contribuție la descreștere, în luna decembrie 2015 au avut-o creditele acordate în monedă națională cu o reducere de 32% f.p.s.a.p.,** iar creditele în valută străină noi au crescut cu 9% f.p.s.a.p. Tendința de scădere a creditelor acordate în valută națională s-a transformat într-o îngrijorare majoră, reflectată de încetinirea activității economice, nivelul înalt de incertitudine cât și riscul cursului de schimb valutar. Totuși, o cauză care a generat reducerea creditelor în valută națională în anul 2015, a fost și înăsprirea politicii monetare promovate de BNM, (majorarea ratei de bază de la 17,5% în luna iulie la 19,5% în luna septembrie 2015¹⁴, precum și a rezervelor obligatorii).

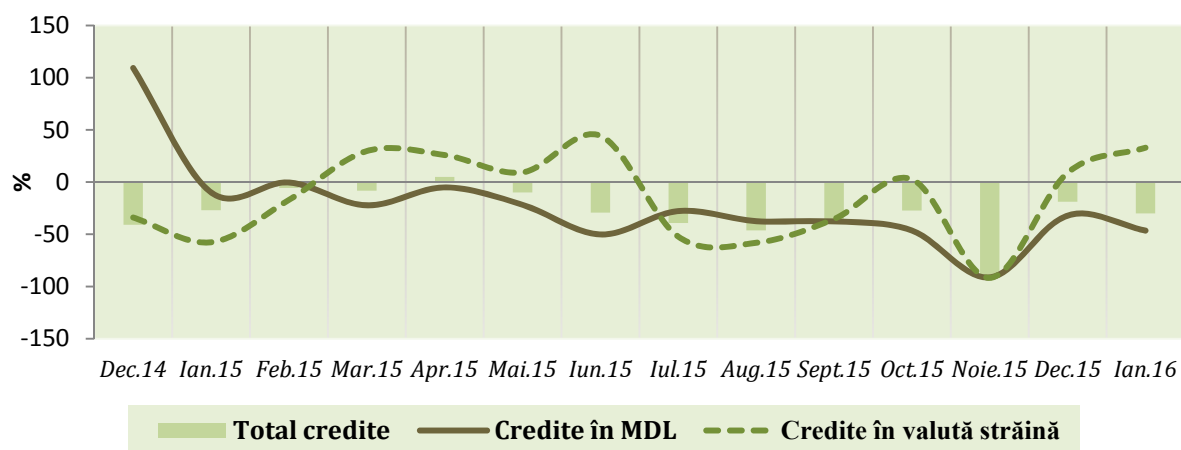

Figura 3.2.5. Ritmul anual de creștere a creditelor în valută străină și în monedă națională, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În anul 2015, valoarea creditelor neperformante a constituit 3798,58 mil. MDL în descreștere cu 21% față de 31.12.2014. În ceea ce privește ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor, la 31.12.2015 acesta a scăzut cu 1,78 p.p., față de data 31.12.2014, constituind 9,95%. Scăderea indicatorilor calității portofoliului de credite în luna septembrie, octombrie și decembrie 2015 este cauzată de faptul excluderii celor 3 bănci comerciale problematice din calcul. Evident, această micșorare a ratei creditelor neperformante este benefică pentru întregul sector bancar. Însă, activitatea de creditare în mare parte este influențată în continuare de riscurile valutare, de riscurile inflaționiste, de capacitatea managementului băncii cât și de criza economică din țară.

¹⁴În cadrul ședinței din 26 august 2015, Consiliul de Administrație al Băncii Naționale al Moldovei (BNM), a decis să majoreze rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 2,0 p.p., de la 17,5 până la 19,5% anual. Respectiv, membrii Comitetului executiv al BNM, în ședința din 26 noiembrie 2015, au decis prin vot unanim să mențină rata dobânzii de politică monetară la nivelul de 19,5 la sută anual. Decizia respectivă a Comitetului executiv al BNM este argumentată prin faptul că măsurile de politică monetară adoptate de BNM de la începutul anului curent până în prezent încă urmează să acționeze prin diferite canale de transmisie în economia națională, inclusiv prin influențarea ratelor dobânzilor la credite și depozite în moneda națională, astfel, exercitând în continuare efecte asupra evoluției viitoare a inflației. Detalii pe: <http://www.bnm.md/ro/content/26-noiembrie-2015-comunicat-al-bancii-nationale-moldovei>

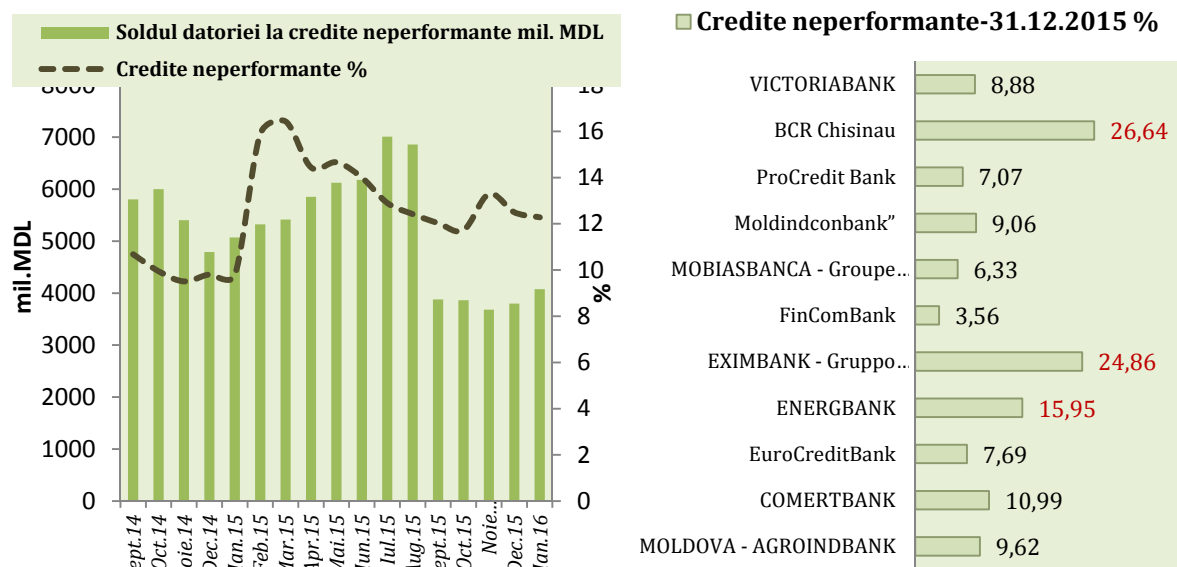

Figura 3.2.6. Ponderele creditelor neperformante în sectorul bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Scumpirea împrumuturilor bancare. În perioada decembrie 2014 – decembrie 2015, principalele evoluții consemnate de ratele medii a dobânzii practicate de băncile comerciale pentru credite și depozitele noi se pot sintetiza astfel:

- rata medie a dobânzii la creditele noi acordate în monedă națională pe sistemul bancar s-a scumpit cu 4,63 p.p. comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior, în cazul persoanelor fizice dobânda a fost de 15,99% în decembrie 2015, mai ridicată decât în luna decembrie 2014 (12,04%),
- ratele medii ale dobânzii la credite în monedă străină, au consemnat o scădere cu 0,79 p.p. în intervalul de variație (de la 7,72% în luna decembrie 2014, până la 6,93% în decembrie 2015),
- costul depozitelor noi în lei a fost ajustată în perioada de referință în creștere cu 7,75 p.p. (în cazul persoanelor fizice, până la 16,99%, cu o creștere de 8,87 p.p., iar în cazul persoanelor juridice ratele medii ale dobânzii la depozite în monedă în lei s-au mărit de la 4,19% în luna decembrie 2014, până la 6,86% în decembrie 2015, în creștere cu 2,67 p.p.),
- marja bancară pentru operațiunile în valută națională se menține semnificativ mai redusă (în scădere cu 3,12 p.p. în decembrie 2015 f.p.s.a.p.) în cazul creditelor și depozitelor noi în valută națională față de cea calculată pe baza creditelor și depozitelor în valută străină (1,36 p.p. comparativ cu 4,81 p.p. aferent lunii decembrie 2015). În schimb, marjele aferente operațiunilor în valută străină au fost majorate în perioada de referință cu 1,07 p.p. ca măsură de echilibrare a veniturilor în contextul așteptărilor privind riscul de credit.

Creșterea ratelor dobânzii în monedă națională a fost cauzată în mare parte de restricționarea politicii monetare, generând creșterea neîncrederii populației față de depunerile în MDL. Soldul depozitelor băncilor la 31.12.2015, a constituit 50201,5 mil. MDL, în descreștere cu 23,3%, față de 31.12.2014. Această tendință de descensiune a fost soldată în mare parte de scăderea soldului depozitelor în valută străină cu 22,7% și a soldului depozitelor în monedă națională cu 24% față de 31.12.2014. Iar depunerile noi la termen a înregistrat o creștere constantă în anul 2015, de la 3561,02 mil. MDL în decembrie 2014, la 3605,69 mil. MDL în decembrie 2015. Odată cu deprecierea monedei naționale din ultima perioadă, preferința populației le constituie depozitele în valută străină a căror pondere a constituit 52,5% la sfârșitul lunii decembrie 2015, depozitele în monedă națională, reprezentând 45,5% din valoarea totală a depozitelor. Aceasta se explică prin faptul, că rata medie a dobânzii pe sistemul

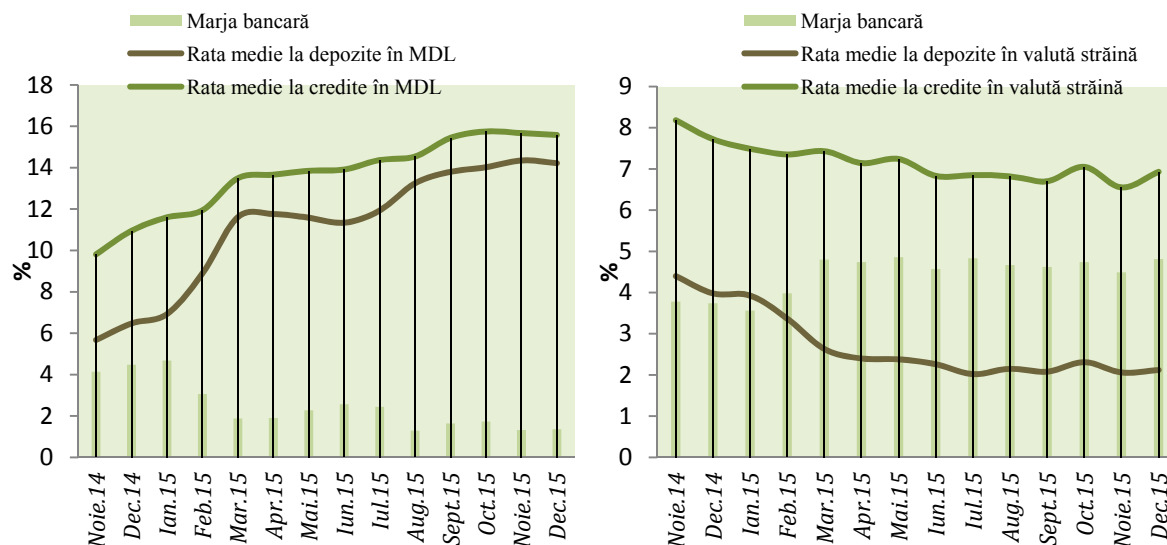

Figura 3.2. 7. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL și valută străină, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

***Notă:** Indicatorul Marja bancară a fost calculat ca diferență dintre rata medie la credite în MDL/valută străină și rata medie la depozite MDL/valută străină.

bancar la depozitele în valută străină este mai atractivă (constituind în decembrie 2015 – 2,12%, în scădere cu 1,81 p.p. față de decembrie 2014) față de rata la cele în monedă națională (decembrie 2015 – 14,22% în creștere cu 7,75 p.p. față de decembrie 2014).

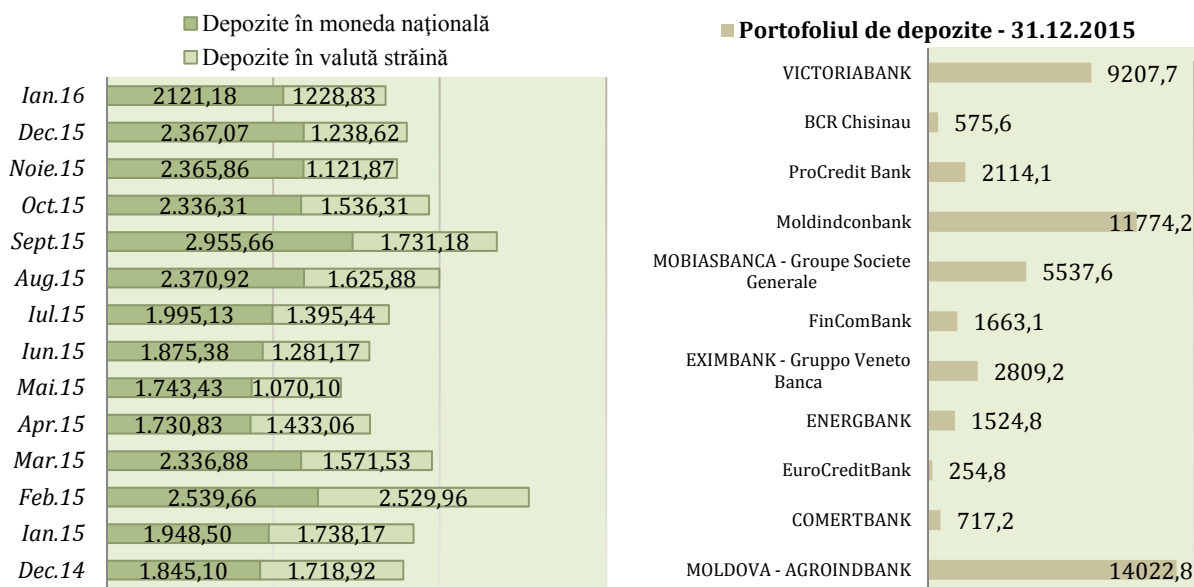

Figura 3.2.8. Evoluția depozitelor atrase de bănci, mil. MDL

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Sectorul bancar în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În anul 2015, sectorul bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului a înregistrat tendințe negative la principalii indicatori de activitate. La finele anului 2015, ritmul mediu anual de creștere a activelor bancare în regiunea transnistreană s-a situat pe un trend

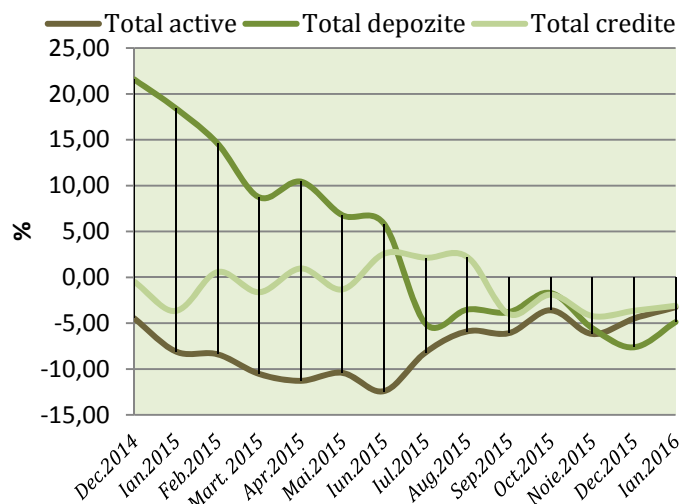

Figura 3.2.9. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare în regiunea Transnistreană, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Transnistrene.

zitele atrase de persoanele fizice, la data de 01.01.2016 constituie 1119,75 mil. ruble în scădere cu 16% față de 01.01.2015.

Prin urmare, din cauza nivelului redus de atragere a depozitelor, băncile sunt nevoite să facă eforturi mai mari de capital, sau să atragă fonduri din altă parte pentru a face față cererii de credite. Astfel, calculând relația credite/depozite totale, băncile din Transnistria finanțează doar 1,43 din credite din contul depozitelor atrase. Ca și în cazul sectorului bancar din dreapta Nistrului, există o problemă importantă referitor ce ține de transparența acționariatul băncilor transnistrene, din cauza lipsei de informație publicate de către bănci ce ține de structura și componentele acționariatului bancar transnistrean.

descendent, constituind o scădere de 4,5% f.p.s.a.p. atât exprimate în ruble¹⁵ cât și în USD. Activele totale ale sistemului bancar al regiunii la data de 01.01.2016 au însumat 5860,87 mil. ruble. Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 01.01.2016 suma de 4031,6 mil. ruble mai puțin cu 3,64% față de 01.01.2015. Creditele persoanelor fizice în această perioadă a constituit 946,99 mil. ruble, mai puțin cu 18,31% față de 01.01.2015, iar creditele persoanelor juridice au constituit suma de 3084,60 mil. ruble, mai mult cu 1,98% față de perioada similară a anului precedent. Soldul depozitelor bancare atrase, a constituit suma de 2815,0 mil. ruble, la data de 01.01.2016 mai puțin cu 7,63% față de 01.01.2015. Respectiv, depo-

¹⁵ Rata de schimb a rublei din regiunea stângă a Nistrului comparativ cu leul moldovenesc la 01.01.2015 a fost de 0,7103 ruble/MDL. La data de 01.01.2016 cursul rublei față de principalele valute de referință a fost de 0,5642 ruble/MDL, 11,1000 ruble/USD, 12,1767 ruble/EURO, disponibil pe <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

Comparativ cu anul 2014 soldul curent al balanței de plăți s-a diminuat, înregistrând un deficit în anul 2015 de 464,24 mil. USD. Principala componentă ale contului curent – deficitul comerțului cu bunuri s-a diminuat, deoarece reducerea importurilor a fost mai mare decât a exporturilor. Transferurile bănești de peste hotare pe parcursul anului 2015 au fost în scădere.

Contul curent al balanței de plăți a Republica Moldova în anul 2015, a scăzut cu 17,7% față de anul 2014, a înregistrat un deficit de 464,24 mil. USD. Deficitul **comerțului cu bunuri** a înregistrat o scădere cu 31,6%, deoarece reducerea importurilor a fost mai mare decât a exporturilor. Totodată **valoarea serviciilor** a fost în creștere cu 19,5% față de anul 2014, înregistrând 143,91 mil. USD.

Exporturile de bunuri au continuat să se reducă pe parcursul anului 2015, fiind expuse câtorva influențe negative, precum: roada agricolă redusă, scăderea prețurilor internaționale la produsele agroalimentare și procesele dezinflaționiste în UE, criza economică a partenerilor estici.

În urma diminuării volumului comerțului exterior cu bunuri, volumul comerțului exterior cu servicii de transport, în special exporturile și importurile de servicii de transport de mărfuri, au scăzut respectiv cu 18,9% și 24,9%.

Tabelul 4.1. Balanța de plăți a Republicii Moldova, mil. USD
(date provizorii)

Anul	2012	2013	2014	2015	2015-2014 (%)
Contul curent	-546,4	-405,5	-564,35	-464,24	82,3
Bunuri	-2936,0	-2999,0	-3052,21	-2088,08	68,4
<i>export</i>	2233,1	2469,6	1805,47	1507,03	83,5
<i>import</i>	-5169,2	-5468,6	4857,68	3595,11	74,0
Servicii	9,1	15,6	120,38	143,91	119,5
<i>export</i>	902,0	987,8	1127,59	974,81	86,5
<i>import</i>	-892,9	-972,2	1007,21	830,90	82,5
Venituri primare	817,3	872,7	826,92	402,68	48,7
<i>intrări</i>	1049,2	1163,3	1118,48	812,54	72,6
<i>plăți</i>	-231,9	-290,7	291,56	409,86	140,6
Venituri secundare	1563,2	1705,3	1540,56	1077,25	69,9
Contul de capital și financiar	452,0	327,9	-469,81	-441,41	94
Contul de capital	-36,7	-35,4	94,54	22,83	24,1
Contul financiar	488,6	363,3	-563,66	-473,18	83,9
Investiții directe	175,3	213,9	-314,44	-265,34	84,4
Investiții de portofoliu	21,3	9,8	-13,74	-3,49	25,4
Derivate financiare	-0,2	0,1	0,61	-0,54	88,5
Alte investiții	789,9	421,6	303,58	102,68	33,8
Active de rezervă	-497,6	-282,1	-538,5	-306,49	56,9
Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor licențiate, net	1494,2	1608,9	1612,96	1129,36	70,0

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Transferurile de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova în anul 2015 a înregistrat scăderi semnificative. Principalii factori determinanți au fost contractarea transferurilor din Federația Rusă, dar și aprecierea dolarului american comparativ cu rubla rusească.

În anul 2015 transferurile efectuate prin sistemul bancar în favoarea persoanelor fizice din Republica Moldova au constituit 1129,36 mil. USD, înregistrând scădere de 30% (483,6 mil. USD) față de anul 2014.

Datele, privind transferurile bănești vorbesc despre aceea că în anul 2015 chiar și față de anul de criză 2009, au fost cu 52,66 mil. USD mai puține (1182,02 mil. USD). Factorul decisiv a fost determinat de descreșterea cu 50,2% a transferurilor efectuate din CSI, față de anul 2014, transferurile din Federația Rusă deținând o pondere de 95,6% (487,96 mil. SUA), din totalul transferurilor efectuate din spațiul dat. În anul 2015, conform provenienței geografice 45,2% din transferurile de mijloace bănești în favoarea persoanelor fizice au provenit din CSI.

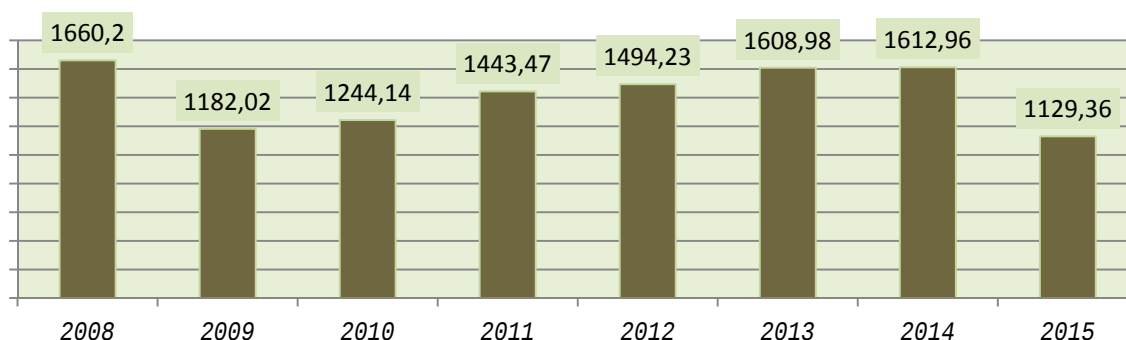

Figura 4.1. Transferuri nete de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice, efectuate prin băncile din Republica Moldova, în anii 2009-2015, mil. USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Transferurile din UE au înregistrat o pondere de 27,7%, în descreștere cu 3,9% comparativ cu 2014. În cadrul transferurilor din UE, transferurile din Italia înregistrează cea mai mare pondere – 42,2%, urmată de Marea Britaniei – 11,5%, România – 3,7%. Transferurile din alte state au constituit – 27,1%.

Comerțul exterior cu bunuri

Totalurile anului 2015 a comerțului exterior cu bunuri indică o scădere cu 1702,7 mil. dolari SUA sau cu 22,2%, față de anul trecut (în anul 2014 a constituit 7656,4 mil. dolari SUA).

- ✓ Comerțul exterior cu bunuri în anul 2015 a înregistrat 5953,7 mil. USD (1966,9 mil. USD-exporturile și 3986,8 mil. SUA-importurile) sau circa 77,8% din valoarea anului 2014;
- ✓ În perioada dată s-au redus atât exporturile cu 372,6 mil. USD cât și importurile cu 1330,2 mil. USD, în termeni relativi scăderea pentru ambele fluxuri comerciale a fost de 15,9% și 25%;
- ✓ Deficitul balanței comerciale (export-import) în anul 2015 a constituit 2020 mil. SUA, și s-a redus cu 958 mil. SUA față de anul 2014.

Exporturile de bunuri au continuat să se reducă cu ritmuri accelerate în ultimul trimestru al anului (-13,8% față de perioada similară a anului precedent). Începând cu luna iunie 2014 și până în decembrie 2015, evoluțiile lunare ale exportului de bunuri indică ritmuri negative. În anul 2015 exporturile de mărfuri au totalizat 1966,9 mil. SUA, volum inferior celui realizat în anul 2014 cu 15,9%.

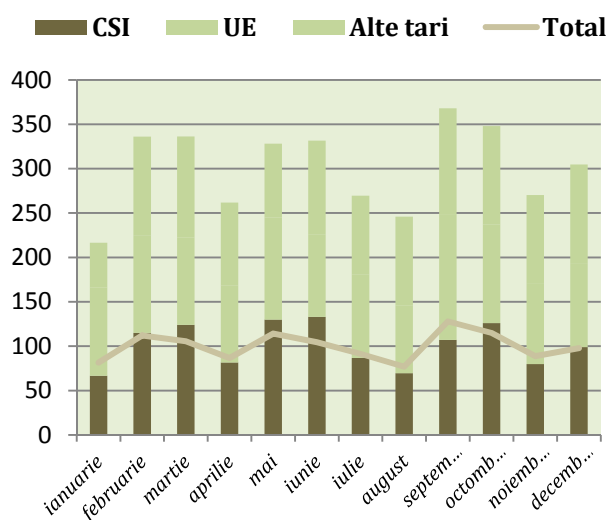

Figura 4.2. Evoluția lunară a exporturilor în anul 2015, % față de luna precedentă

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistica.

Valoarea exporturilor de bunuri către toate cele trei destinații principale a fost în scădere în 2015. Exporturile către UE au constituit 1217,6 mil. SUA (cu 38,1% mai puțin față de anul 2014). Țările CSI au fost prezente în exporturile Moldovei cu o pondere de 25,0% (în anul 2014 – 31,4%), ce corespunde unei valori de 492,3 mil. SUA, sau mai puțin cu 33,1%. Către alte state valoarea exporturilor de bunuri a constituit circa 257,0 mil. SUA, sau cu 28,2% mai puțin față de 2014.

Tabelul 4.3. Exporturile Republicii Moldova structurate pe grupe de țări

	2015		Structura, %		Gradul de influență a grupelor de țări la creșterea (+), scăderea (-) importurilor, %	
	mil. SUA	în % față de 2014	2014	2015	2014	2015
Export, total	1966,9	84,1	100,0	100,0	-3,7	-15,9
Țările UE	1217,6	97,7	53,3	61,9	4,5	-1,2
Țările CSI	492,3	66,9	31,4	25,0	-7,8	-10,4
Alte țări	257,0	71,8	15,3	13,1	-0,4	-4,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistica.

Urmărind tendința evoluției exporturilor pe țări pe parcursul anului 2015, comparativ cu anul 2014, observăm reducerea livrărilor către mai multe destinații: Federația Rusă (-43,2%), Ucraina (-58,0%), Italia (-19,0%), Turcia (-38,5%), Germania (-14,8%), Elveția (-28,2%), Bulgaria (-25,6%), Statele Unite ale Americii (-31,3%) și, care a influențat la diminuarea pe total exporturi cu 18,3%. În același timp, s-au majorat exporturile către Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (+27,7%), Kazahstan (+29,4%), România (+2,8%), Spania (+58,9%), Polonia (+6,2%), Franța (+14,7%), Olanda (+18,1%), Danemarca (+82,2%), Canada (de 2,1 ori), atenuând astfel scăderea pe total exporturi cu 4,1%. Per ansamblu, circa 61,9% din valoarea exporturilor realizate în anul 2015, au fost exportate în țările UE, inclusiv: 22,7% în România, 10% în Italia, 7% în Marea Britanie și 6% în Germania; circa 25% în țările CSI, dintre care 12,2% în Federația Rusă, 6,7% în Belarus, 3% în Kazahstan și 2,3% în Ucraina și în celelalte țări circa 13,1%.

În anul 2015 valoarea exporturilor de mărfuri autohtone au fost în scădere cu 14,8% față de anul 2014, constituind 1304,0 mil. dolari SUA sau 66,3% din valoarea totală a exporturilor de bunuri.

Comparativ cu anul 2014, în anul 2015 principalele categorii de produse care au influențat la micșorarea exporturilor au fost: cereale și preparate pe bază de cereale (-35,9%), îmbrăcăminte și accesorii (-17,4%), produse medicinale și farmaceutice (-39,2%), băuturi alcoolice și nealcoolice (-19,3%), carne și preparate din carne (-73,5%), zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere (-26,6%), articole din minerale nemetalice (-34,4%), încălțăminte (-29,1%), gaz și produse industriale obținute din gaz (-94,4%). Toate aceste categorii de produse au influențat la diminuarea pe total exporturi cu 17,0%.

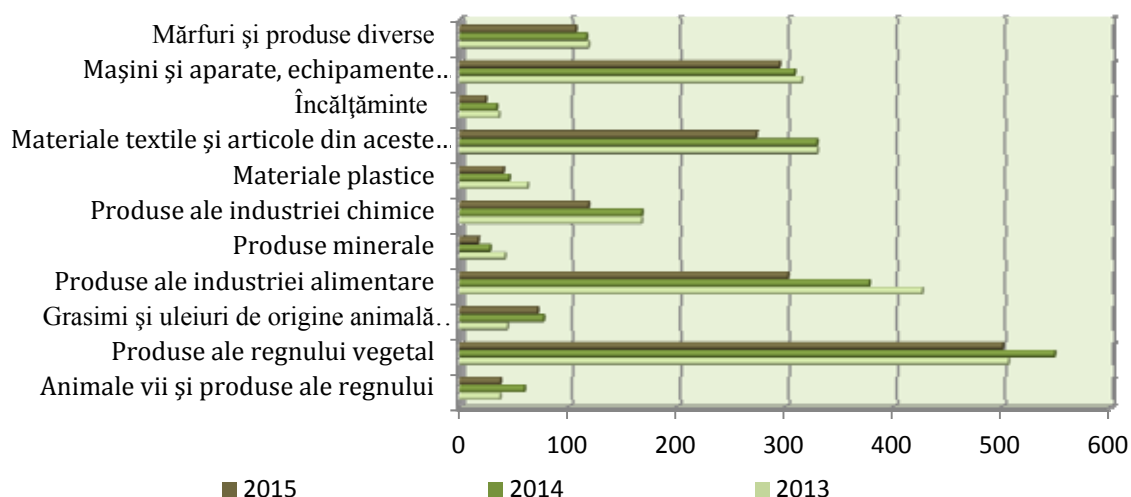

Figura 4.3. Valoarea exporturilor pe secțiuni în anii 2013-2015, mil. USD

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În anul 2015, au fost înregistrate creșteri la exporturile de semințe și fructe oleaginoase (+15,7%), cauciuc prelucrat (+45,7%), produse chimice organice (de 2,6 ori), animale vii (+57,9%), materiale plastice sub forme primare (de 2,0 ori), fibre textile și deșeurile lor (+51,3%), care au atenuat reducerea pe total exporturi cu 1,7%.

Printre principalii factori care au influențat reducerea comerțului exterior, în anul 2015 au fost contractarea exporturilor către Federația Rusă, diminuarea volumului de produse agroalimentare exportate în condițiile în care anul agricol a fost unul secetos, diminuarea prețurilor internaționale pentru o serie de produse exportate de către Republica Moldova, deprecierea leului moldovenesc ș.a.

La fel și importurile au continuat să scadă în anul 2015, diminuarea acestora constituind mai mult de un sfert. Importurile au constituit 3986,8 mil. dolari SUA, cu un volum inferior celui realizat în anul 2014 cu 25%. Au fost înregistrate evoluții negative pe principalele grupe mari de țări de unde se realizează importurile de bunuri în Republica Moldova. În anul 2015, importurile de mărfuri din țările UE au deținut o pondere de 49,0% în total importuri (48,3% – în anul 2014) și au constituit 1,954 miliarde dolari (cu 23,9% mai puțin decât în anul 2014). Pe de altă parte, importurile de mărfuri provenite din țările CSI au însumat 1,018 miliarde dolari, care echivalează cu o cotă de 25,5% în total importuri (27,3% – în anul 2014). Scăderea acestora a fost la fel de semnificativă ca și în cazul livrărilor din UE, cu 29,7% față de anul 2014.

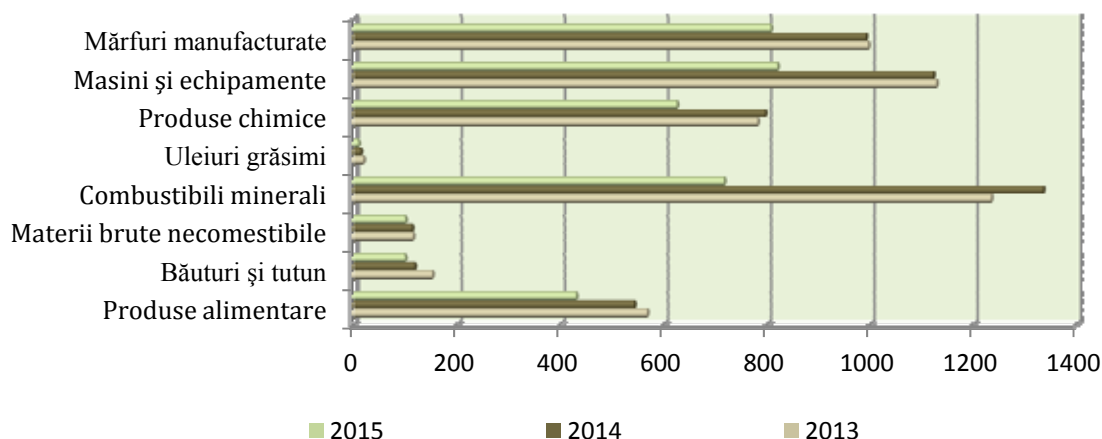
În anul 2015 au fost înregistrate scăderi ale importurilor pentru toate categoriile mari de produse-manufacturate nealimentare, combustibili, agroalimentare și materiile brute ne-combustibile (petrol, produse petroliere și produse înrudite (-33,2%), gaz și produse industriale

Tabelul 4.4. Importurile Republicii Moldova structurate pe grupe de țări

	2015		Structura,%		Gradul de influență a grupelor de țări la creșterea (+), scăderea (-) importurilor,%	
	mil. dolari SUA	în% față de 2014	2014	2015	2014	2015
Import, total	3986,8	75,0	100,0	100,0	-3,2	-25,0
Țările UE	1954,1	76,1	48,3	49,0	1,8	-11,5
Țările CSI	1018,1	70,3	27,3	25,5	-4,1	-8,1
Alte țări	1014,6	78,0	24,4	25,5	-0,9	-5,4

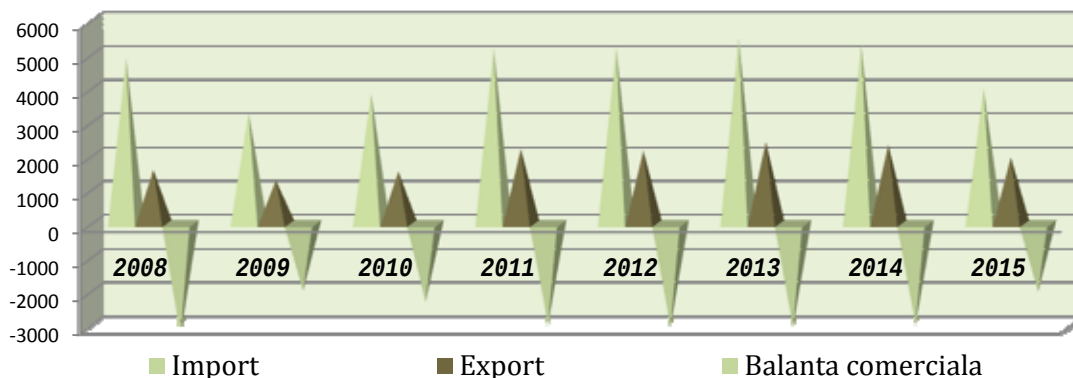
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

obținute din gaz (-36,9%), vehicule rutiere (-34,6%), produse medicinale și farmaceutice (-29,6%), mașini și aparate specializate pentru industriile specifice (-37,6%), energie electrică (-97,6%), carne și preparate din carne (-49,2%), băuturi alcoolice și nealcoolice (-30,8%), grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate (-28,0%), care au influențat astfel la diminuarea pe total importuri cu 23,5%.

Figura 4.4. Valoarea importurilor pe secțiuni în anii 2013-2015, mil. USD

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În 2015 balanța comercială a înregistrat un deficit în valoare de 2,02 miliarde dolari, cu 958 mil. dolari (-32,2%) mai mic față de cel înregistrat în anul 2014, ca urmare a scăderii mai accelerate a importurilor comparativ cu exporturile

Figura 4.5. Tendințe ale comerțului exterior în anii 2013-2015, mil. USD

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Cu țările Uniunii Europene balanța comercială s-a încheiat cu un deficit de 736,5 mil. dolari SUA (în anul 2014 – 1321,7 mil. dolari SUA), iar cu țările CSI – de 525,8 mil. dolari SUA (în anul 2014 – 713,7 mil. dolari SUA). Prin urmare, în anul 2015 a sporit comparativ cu anul precedent gradul de acoperire al importurilor cu exporturi de la 44,0% la 49,3%.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Ca și în regiunea din partea dreaptă a râului, în regiunea Transnistreană, în anul 2015 tranzacțiile comerciale externe cu bunuri au evaluat negativ. Valoarea comerțului exterior cu bunuri în perioada data a constituit 1749,4 mil. dolari SUA sau 74,4% față de anul 2014. Atât exporturile cât și importurile au înregistrat o tendință negativă, diminuându-se cu 14,7% (exportul a constituit 611,0 mil. dolari SUA) și, respectiv 30,4% (importul a constituit circa 1138,4 mil. dolari SUA). Comerțul extern din partea stângă a râului Nistru este dependent de situație economică din Federația Rusă și Ucraina. Astfel, înrăutățirea situației economice din aceste țări a afectat negativ schimburile comerciale externe, a regiunii.

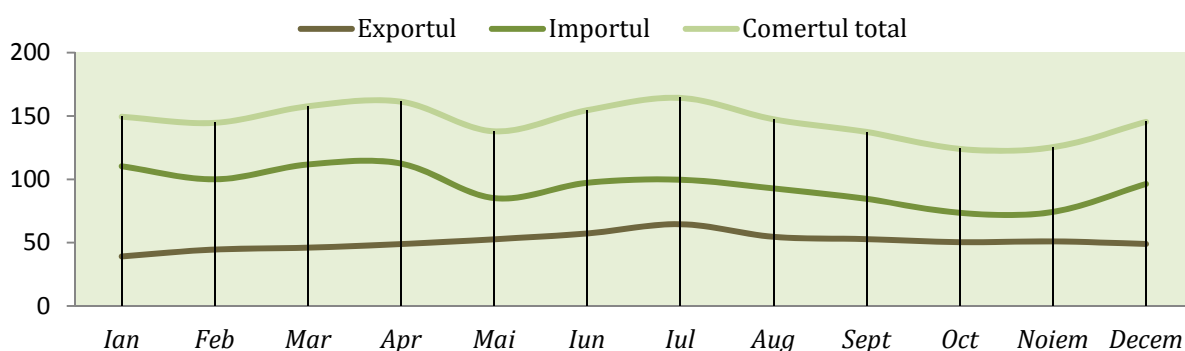

Figura 4.5. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Transnistrene în anul 2015 pe luni, mil. dolari

Sursa: Conform datelor Comitetului vamal de Stat al regiunii din partea stângă a râului Nistru.

În anul 2015, regiunea Transnistreană din partea stângă a râului Nistru, a realizat tranzacții comerciale externe cu 82 de țări ale lumii, inclusiv cu 11 țări din CSI. Exportul de bunuri, atât către UE cât și CSI a marcat o tendință negativă. Valoarea exporturilor de bunuri destinate țărilor UE a constituit 208,4 mil. dolari SUA, diminuându-se cu 26,1% (inclusiv cu Italia – 27,4%, Germania – 1,6%). Totodată către România valoarea exporturilor de bunuri a înregistrat o majorare de 16,8%. Către țările CSI valoarea exporturilor de bunuri au constituit 402,6 mil. dolari SUA sau cu 7,2% mai puțin față de anul 2014. Exportul bunurilor către Federația Rusă a scăzut cu 52,7% și a constituit 47,4 mil. dolari SUA, iar către Ucraina valoarea acestora a înregistrat o majorare cu 8,1%, constituind circa 51,1 mil. dolari SUA.

Structura geografică a importurilor în perioada analizată a fost repartizată în felul următor: către țările UE circa 246,8 mil. dolari SUA (sau 63,1%) diminuându-se cu 36,9% față de 2014, inclusiv: Germania – 44,7%, Italia – 44,9% și România – 3,1%. Către țările CSI valoarea importurilor a constituit 891,6 mil. dolari în scădere cu 28,3%, inclusiv către Federația Rusă – 22,7% (587,4 mil. dolari), Ucraina – 21% (161,6 mil. dolari SUA) și Belarus – 63,7% (48,6 mil. dolari).

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în trimestrul IV 2015. Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, la 01.01.2016 Registrul de stat deținea informații despre 170 049 persoane juridice și întreprinzători individuali.

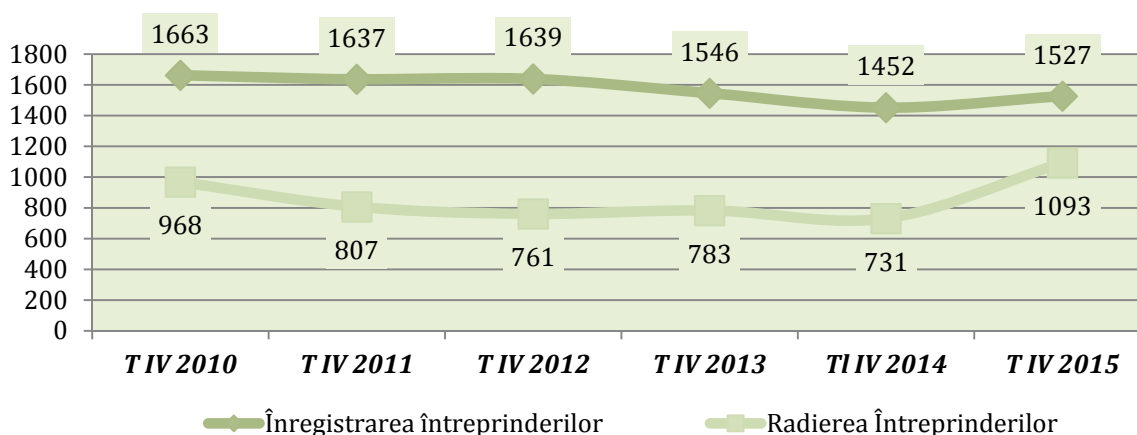

Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în T IV 2010-2015, unit.

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

În T IV 2015, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a majorat cu 5,2% f.p.s.a.p., după o continuă tendință de scădere înregistrată în ultimul trimestru al anilor 2010-2014 (excepție făcând T IV 2012, în care a fost înregistrată o majorare nesemnificativă). Totodată, numărul întreprinderilor înregistrate în ultimul trimestru al anului 2015, a marcat o tendință semnificativă de creștere comparativ cu T III 2015, majorându-se cu 11,1%. Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în T IV 2015, în Registrul de stat, au fost trecute 1527 întreprinderi noi.

Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în T IV 2010-2015 față de perioada similară a anului precedent

	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
Trimestrul IV 2010	95,6	120,1
Trimestrul IV 2011	98,4	83,4
Trimestrul IV 2012	100,1	94,3
Trimestrul IV 2013	94,3	102,9
Trimestrul IV 2014	93,9	93,4
Trimestrul IV 2015	105,2	149,5

Sursa: Calculele autorului conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Un semnal negativ constituie majorarea semnificativă a numărului de întreprinderi radiate în perioada analizată. Astfel, în T IV 2015, numărul întreprinderilor radiate a constituit 1093 unități sau cu 49,5% în creștere f.p.s.a.p. Per ansamblu, în a.2015 numărul întreprinderilor radiate a marcat o tendință semnificativă de creștere, constituind 3905 unități sau cu 40,9% f.p.s.a.p.

În anul 2015, în oficiul teritorial Chișinău au fost înregistrate 3873 întreprinderi noi, ceea ce constituie 64,7% din total întreprinderi înregistrate în această perioadă. Numărul întreprinderilor înregistrate în anul 2015 în oficiul teritorial Chișinău a marcat o tendință de diminuare, indicele constituind 95,9%. Numărul întreprinderilor radiate în oficiul Chișinău în anul 2015 a continuat tendința de creștere înregistrată și în anul 2014, majorându-se cu 17,6% f.p.s.a.p. Astfel, în anul 2015, numărul întreprinderilor radiate în oficiul Chișinău a constituit 1269 unități.

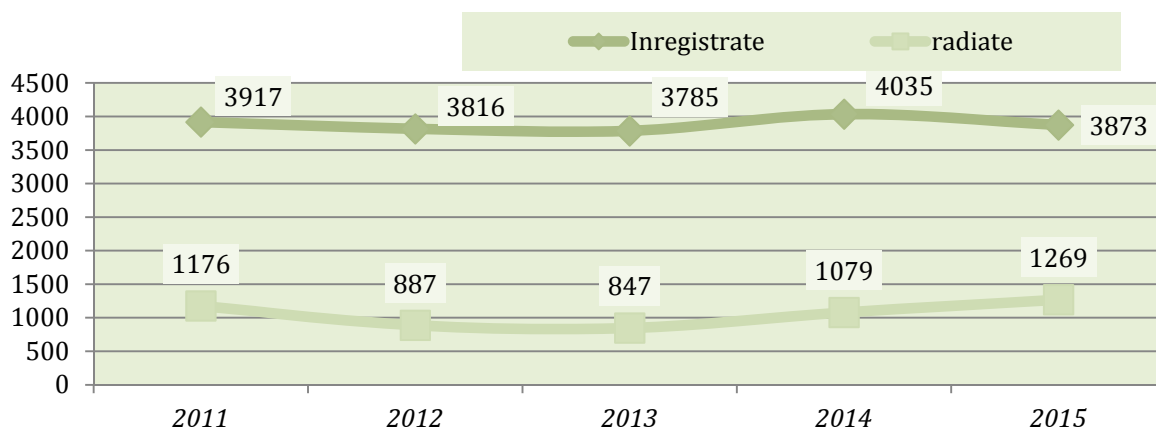

Figura 5.2. Evoluția întreprinderilor înregistrate și radiate din Filiala Chișinău, în perioada 2011-2015

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

De asemenea, și oficiile teritoriale au urmărit o tendință de diminuare a numărului de întreprinderi înregistrate în anul 2015 f.p.s.a.p. Astfel, în această perioadă numărul întreprinderilor înregistrate în oficiile teritoriale a marcat o descreștere cu 5,2% f.p.s.a.p.

În oficiile teritoriale numărul întreprinderilor înregistrate au marcat un trend de descreștere în perioada 2011-2015, indicele constituind 74,8%.

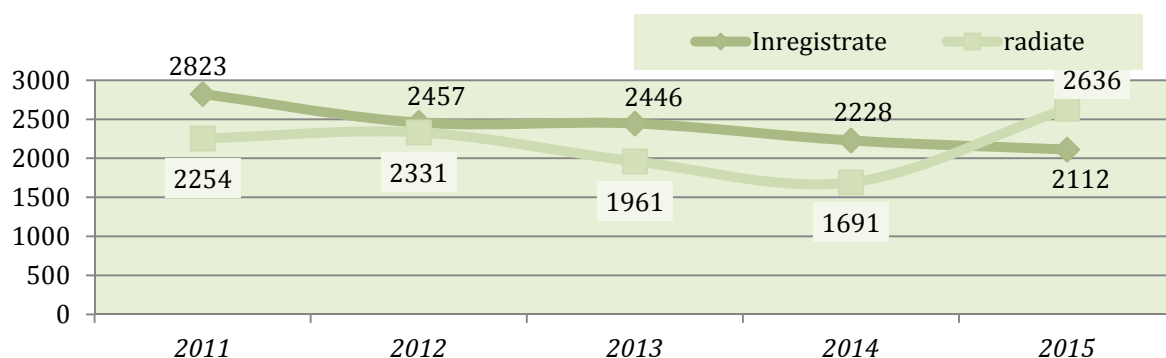

Figura 5.3. Evoluția întreprinderilor înregistrate și radiate din alte Filiale, în perioada 2011-2015

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

În anul 2015 în oficiile teritoriale, numărul întreprinderilor radiate au marcat o tendință considerabilă de creștere, majorându-se cu 55,8%. Astfel, în anul 2015, numărul întreprinderilor radiate în ale oficii teritoriale a constituit 2636 unități.

În anul 2015, 67,5% din numărul de întreprinderi radiate au fost din afara Chișinăului.

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În Tabelul 5.2. sunt prezentați unii indicatori, care caracterizează activitatea întreprinderilor și organizațiilor pe forme de proprietate și genuri de activitate în regiunea din partea stângă a Nistrului.

Numărul general de întreprinderi/organizații, înregistrate în Registrul unic de stat a întreprinderilor și organizațiilor în regiunea din partea stângă a Nistrului a constituit la finele anului 2014 – 10490 unități. În a.2014 numărul acestora a crescut cu 1,3% față de anul precedent. În perioada 2010-2014, numărul întreprinderilor/organizațiilor a continuat tendința de creștere, majorându-se în această perioadă cu 7,4%.

Tabelul 5.2. Numărul și gruparea întreprinderilor/organizațiilor din regiunea din partea stângă a Nistrului în perioada 2005-2014

Indicatori	2005	2010	2013	2014
Numărul întreprinderilor/organizațiilor, un.	8865	9769	10352	10490
Din ele după forma de proprietate, %:				
De stat și municipală, %	15,6	12,5	11,7	11,3
Proprietatea comună, %	5,5	6,4	5,8	5,7
Proprietatea organizațiilor publice, %	10,9	11,9	11,9	11,7
Privată, dintre care:	68,0	69,1	70,7	71,3
Proprietatea străină, %	...	0,3	1,3	1,4
Mixtă fără participarea capitalului străin, %	2,3	1,7	1,7	1,6
Mixtă cu participarea capitalului străin, %	4,1	3,4	3,0	3,0
Din ele după genuri de activitate, %:	...	...		
Industrie	...	...	9,4	9,4
Agricultura	...	...	6,3	6,2
Transport și comunicații	...	...	1,9	2,0
Construcții	...	...	5,7	5,8
Comerț și alimentația publică, activități comerciale generale	...	...	35,1	35,1
Gospodărie de locuințe și deservire comunală	...	...	5,1	5,1
Tranzacții imobiliare	...	...	2,4	2,7

Sursa: Conform datelor Anuarului statistic, 2013, 2015.

Nu se remarcă discrepanțe semnificative în structura întreprinderilor pe principalele genuri de activitate din partea stângă a Nistrului cu cele din RM, excepție făcând numărul întreprinderilor din unele sectoare economice. Astfel, numărul întreprinderilor din sectorul transport și comunicații din RM constituie 6,6% din numărul total al întreprinderilor, care raportează la BNS, depășind ponderea întreprinderilor cu același gen de activitate din partea stângă a Nistrului care reprezintă doar 2% din numărul total de întreprinderi și organizații. O stare a lucrurilor similară se atestă și la întreprinderile din sectorul tranzacțiilor imobiliare.

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Situația demografică. În anul 2015, precum și în anii precedenți trendurile mișcării naturale au fost caracterizate de o natalitate în scădere și mortalitate în creștere, continuând declinul sporului natural negativ al populației. În anul 2015, numărul născuților-vii total pe țară a constituit 38567 pers., fiind în scădere cu 0,1% în comparație cu anul trecut. Totodată, numărul decedaților a constituit 39905 pers., mortalitatea generală înregistrând o creștere de 1,04% față de anul trecut. În urma acestor evoluții scăderea naturală a constituit 1338 pers. sau 0,3 pers. la 1000 locuitori, față de 0,2 pers. la 1000 locuitori în anul precedent. În anul curent în comparație cu 2014 numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an a crescut cu 2 copii, iar rata mortalității infantile a constituit 9,7 decedați la 1000 de născuți-vii. În general, față de anul 2015 a avut loc o majorare a ratei mortalității (la 1000 locuitori) cu 0,1 p.p., iar rata natalității a rămas la nivelul anului precedent și a constituit 10,9 născuți-vii la 1000 locuitori.

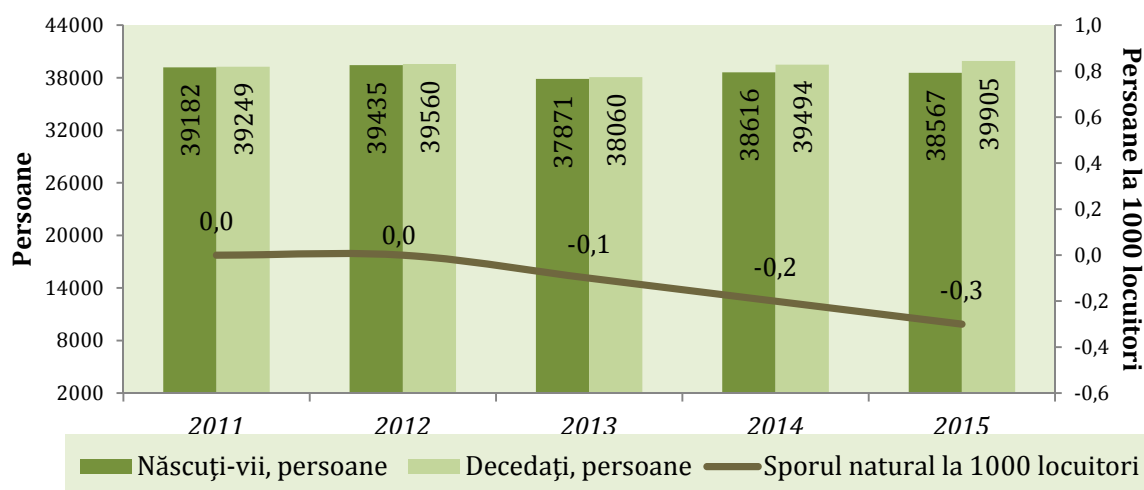

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în perioada 2011-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

După clase ale cauzelor de deces structura mortalității evidențiază faptul că bolile aparatului circulator produc cele mai multe decese (57,7%). Ele sunt urmate de tumorile maligne (15,2%) și bolile aparatului digestiv (9,4%). Ponderi importante în cadrul cauzelor de deces dețin accidentele, intoxicațiile și traumele (6,9%), dar și bolile aparatului respirator – 4,6%, iar alte clase – 6,2%.

Mișcarea naturală a populației Republicii Moldova pe regiuni de dezvoltare în anul 2015 arată că cei mai semnificativi indicatori privind situația demografică, potrivit datelor din Tabelul 6.1, au fost înregistrați în municipiul Chișinău și regiunea Centru, aceste regiuni fiind urmate de regiunea Nord și la celălalt capăt se află regiunea Sud și UTA Găgăuzia.

Numărul căsătoriilor total pe republică a constituit 24689, fiind în scădere cu 3,6% față de anul 2014, iar rata nupțialității a constituit 6,9 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatori mai mici decât aceștia sunt atestați în cazul numărului divorțurilor din țară, care a constituit 11106, fiind în scădere cu 0,2% față de anul trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,1 divorțuri la 1000 locuitori.

Piața forței de muncă. În condițiile creșterii numărului populației economic active situația pe piața forței de muncă în anul 2015 se caracterizează printr-o creștere a ratei șomajului până la un nivel de 4,9% comparativ cu 3,9% în anul precedent. Rata de activitate a

Tabelul 6.1. Mișcarea naturală a populației țării pe regiuni de dezvoltare în anul 2015

	Născuți-vii, pers.	Decedați, pers.	Decedați copii sub 1 an, pers.	Sporul natural	Numărul căsătoriilor	Numărul divorțurilor
<i>Mun. Chișinău</i>	10122	6592	161	3530	6407	2760
<i>Nord</i>	10020	12936	79	-2916	6257	2897
<i>Centru</i>	11313	12622	85	-1309	7729	3487
<i>Sud</i>	5338	6097	39	-759	3290	1553
<i>U.T.A. Găgăuzia</i>	1774	1658	10	116	1006	409

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

populației constituie 42,4%, fiind în creștere față de p.s.a.p. (41,2%). În anul 2015 numărul populației ocupate a fost în creștere cu 18,7% f.p.s.a.p. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 40,3%, înregistrând o creștere cu 0,7 p.p. față de anul 2014.

În anul 2015, numărul persoanelor economic active (1265,6 mii pers.) a sporit cu aproximativ 2,7% (33,2 mii pers.) comparativ cu anul precedent, pe fundalul reducerii numărului de persoane inative. Structura populației active în perioada analizată constituie: 95,1% – ponderea populației ocupate și 4,9% – ponderea șomerilor. Rata de activitate a populației constituie 42,4%, fiind în creștere față de p.s.a.p. (41,2%). Pentru bărbați acest indicator a atins valori de 45,1%, iar pentru femei – 39,9%.

Numărul populației ocupate a constituit 1203,6 mii pers., mai mult cu 18,7% comparativ cu p.s.a.p. Nu au fost înregistrate disparități între sexe. Sub aspect rural/urban: 53,9% revin localităților rurale și 46,1% – localităților urbane. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 40,3%, înregistrând o creștere cu 0,7 p.p. față de anul 2014. Pentru bărbați acest indicator a atins – 42,3%, iar pentru femei – 38,4%. Conform locului de trai rata de ocupare a avut valoarea de 42,0% în mediul urban și 38,9% în mediul rural.

În intervalul analizat, rata șomajului calculată conform metodologiei BIM a înregistrat valoarea de 4,9%, fiind mai mare față de p.s.a.p. (3,9%). Numărul total al moldovenilor care și-au pierdut locurile de muncă în țară în anul 2015 a ajuns la 62,1 mii persoane, fiind cu 14,6 mii pers. mai mare față de anul 2014. Din numărul total de șomeri, șomajul a afectat în proporție mai mare bărbații – 63,4%, la fel și persoanele din mediul urban – 61,7%. În rândul tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a constituit 12,8%, iar în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea de 9,7%. Putem menționa că din cauza condițiilor grele din sectorul economic al țării a fost afectat sectorul social, inclusiv și piața forței de muncă.

La 01.01.2016 numărul șomerilor aflați în evidență la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă era de 26908 persoane, dintre care 13207 erau femei. Numărul șomerilor înregistrați, inclusiv cei aflați în evidență la 01.01.2016 a constituit 32984 persoane, dintre aceștia 16186 erau femei. De ajutor de șomaj au beneficiat 2225 persoane în total (1076 femei). Alocație de integrare și reintegrare profesională au primit 1065 de oameni (904 femei). Cursuri de formare profesională au urmat 1290 șomeri (inclusiv 846 femei).

Din totalul populației, populația inactivă constituie 57,6%. Din punct de vedere al relației cu piața muncii, în cadrul populației inative distingem două categorii de persoane: persoanele descurajate în a-și mai găsi un loc de lucru dorit, care au constituit 10,7 mii pers. (față de 13,8 mii pers. în 2014) și persoanele declarate de către gospodăria plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru, au fost circa 325,4 mii pers. față de 341,9 mii în p.s.a.p. Din numărul celor declarați plecați, bărbați au fost 64,8%. Ponderea persoanelor plecate din localitățile rurale a constituit 68,8%.

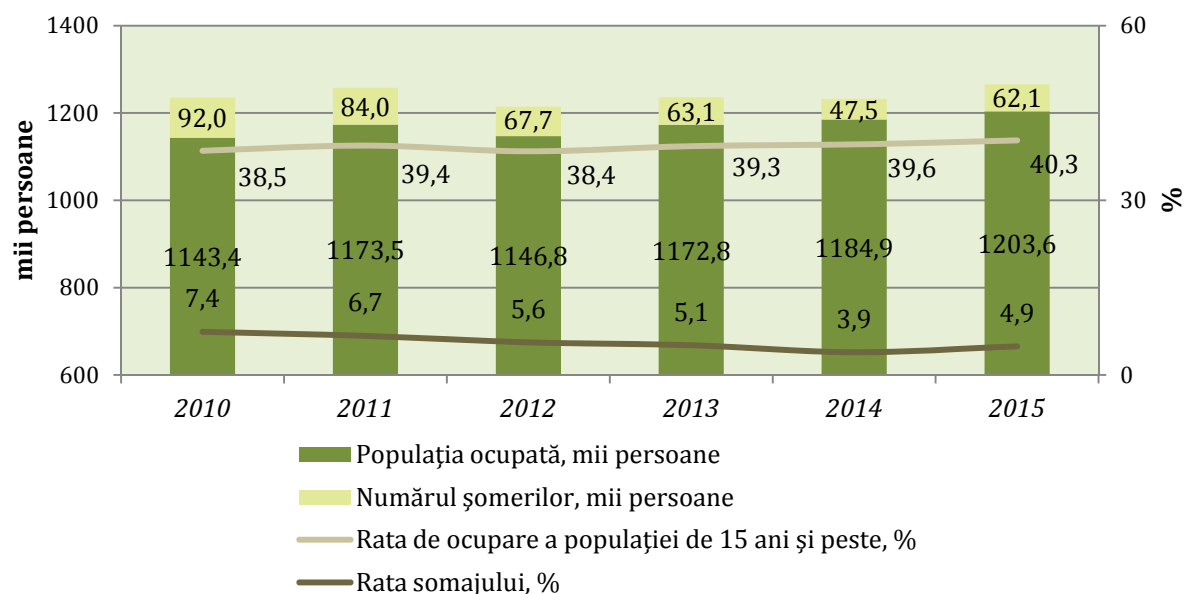

Figura 6.2. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, tendințele în dinamică ale acestora în 2010-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Remunerarea muncii. *Trendul general cu privire la remunerarea muncii pe parcursul anului 2015 a avut o evoluție neuniformă. Astfel, în ianuarie salariile au crescut ușor față de februarie, datorită premiului anual plătit (Hotărârea Guvernului Nr. 180 din 11.03.2013 cu privire la plata premiului anual personalului din unitățile bugetare; ultima modificare – Hotărârea Guvernului Nr. 770 din 23.09.2014). În perioada următoare, februarie-iulie salariile au avut tendința moderată de creștere, în special în iunie-iulie (în comparație cu perioada iulie-noiembrie), când a avut loc plata concediilor corpului didactic și stabilirea unui nou quantum minim garantat al salariului în sectorul real (Hotărârea Guvernului Nr. 165 din 09.03.2010 cu privire la quantumul minim garantat al salariului în sectorul real; ultima modificare – Hotărârea Guvernului Nr. 219 din 29.04.2015). Iar spre sfârșitul anului, în decembrie salariile s-au majorat datorită calculării premiilor, creșterii salariilor din sectorul real în urma sărbătorilor de iarnă. Spre deosebire de salariile nominale în sectorul real, cele din sectorul bugetar au avut parte de creșteri mai mici și de micșorări mai consistente.*

Câștigul salarial nominal mediu în anul 2015 a constituit 4610,9 MDL. Potrivit tipurilor de activități economice, cel mai mare salariu mediu anual (Anexa *Remunerarea muncii după activități economice, anul 2015*) s-a înregistrat în: locul întâi – Informații și comunicații (9770,7 MDL); locul doi – Activități financiare și de asigurări (8659,6 MDL); locul trei – Alte activități de servicii (6965,4 MDL); locul patru – Activități profesionale, științifice și tehnice (6320,2 MDL). La polul opus s-au situat – Arta, activitățile de recreere și de agrement (3015,8 MDL); Activitățile de cazare și alimentație publică (3055,6 MDL) și Agricultură, silvicultura și pescuitul (3072,3 MDL).

În luna decembrie 2015, în sectorul bugetar câștigul salarial a constituit circa 4161,7 MDL, mai mult cu 4,0% față de decembrie 2014. În sectorul real câștigul salarial a înregistrat 5683,8 MDL, cu 8,6% mai mult față de decembrie 2014. Indicele câștigului salarial real pentru luna decembrie 2015 față de luna decembrie 2014 a fost de 94,5%. Totodată, în luna decembrie anul 2015, câștigul salarial mediu nominal brut a înregistrat o creștere de 7,4% față de luna decembrie 2014 (Figura 6.3.).

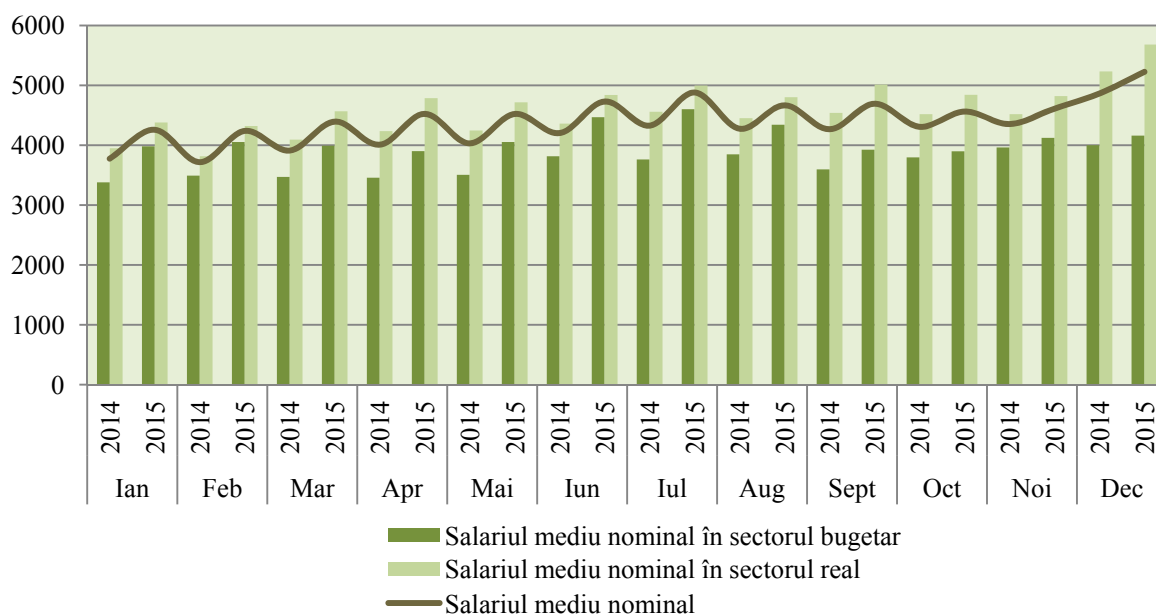

Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și real în perioada ianuarie-decembrie 2014-2015, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Tendențele salariilor medii în termeni reali au fost mai moderate comparativ cu ritmurile nominale înregistrate în intervalul de timp analizat, care au fost influențate de presiunile inflaționiste și care, au devenit mai pronunțate în anul curent. Indicii salariilor reale în perioada august-decembrie 2015 au avut o tendință de scădere față de perioada similară a anului precedent, ca confirmare a acestora – Tabelul 6.2.

Tabelul 6.2. Tendințele ratelor salariului nominal vs ratelor salariului real, %

Anul	2012			2013			2014			2015		
Salariul nominal, %	108,9			110,0			110,8			110,5		
Salariul real, %	104,1			104,6			105,4			100,7		
2015												
Luna	Ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sept	Oct	Noi	Dec
Salariul nominal, %	112,8	114,1	112,4	112,9	112,2	112,6	112,8	109,2	110,0	105,9	105,9	107,4
Salariul real, %	107,7	107,1	104,9	104,9	103,8	104,0	103,9	97,3	97,7	93,6	93,3	94,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Din datele statistice oficiale rezultă că cea mai mare parte din veniturile disponibile ale populației Republicii Moldova ocupă câștigurile salariale. În intervalul analizat, indicatorul dat constituie în structura veniturilor totale disponibile 41,4 la sută. Adică, acest indicator reprezintă o componentă principală din veniturile populației. Totodată, comparativ cu anul 2014, contribuția acestor venituri s-a micșorat cu 0,2 p.p.

Veniturile disponibile ale populației pe lună în anul 2015 au alcătuit în mediu pe o persoană 1956,6 MDL, ceea ce a constituit o creștere cu 10,7% f.p.s.a.p. Acest indicator înregistrează o dinamică pozitivă pe parcursul perioadei analizate 2012-2015. Veniturile populației în termeni reali cu ajustarea la indicii prețurilor de consum au înregistrat o creștere de 0,9%. Indicii prețurilor de consum în anul 2015 față de anul 2014 a constituit 109,7%.

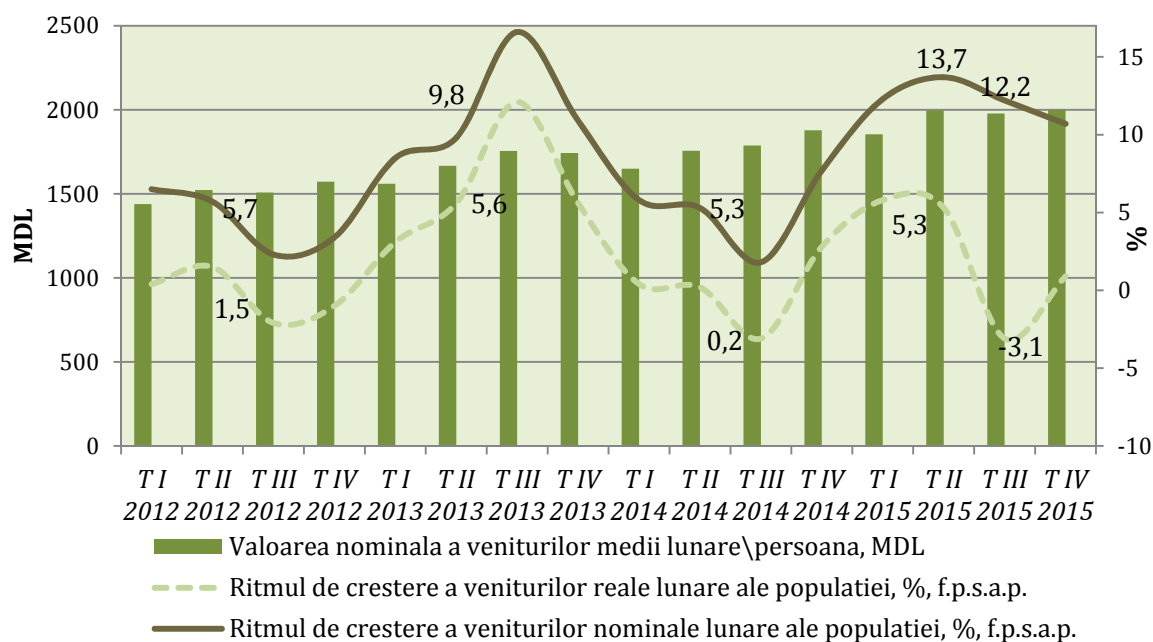

Figura 6.4. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, 2012-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Cea mai importantă sursă de venit rămân salariile, care în anul 2015 au alcătuit 41,4% din structura veniturilor totale disponibile, deși acest indicator s-a redus în comparație cu ultimii ani. Contribuția salariilor în structura veniturilor a scăzut cu 0,2 p.p. față de anul trecut.

Prestațiile sociale fiind a doua sursă de venit a moldovenilor, cu o contribuție de peste 20,9%, care s-a majorat f.p.s.a.p. cu 0,7 p.p. Veniturile populației obținute din activități pe cont propriu alcătuiesc 15,9% din care 9,0% sunt din activități individuale agricole și 6,9% din cele non-agricole. În schimb, s-au redus cu 0,2 p.p. transferurile bănești din străinătate, care relevă o contribuție tot mai mare la bugetul gospodăriilor, ponderea cărora a depășit 17,4% în structura totală a veniturilor, ceea ce demonstrează că acest indicator rămâne a fi o sursă importantă pentru bugetul gospodăriilor. Putem menționa că oamenii de la sate sunt dependenți mai mult de transferurile bănești, ponderea acestora fiind de 23,4% în veniturile totale, de două ori mai mare decât în cazul populației urbane (11,8%).

În funcție de mediul de reședință, se menține aceeași tendință: veniturile populației din mediul urban sunt mai mari aproape cu 692,6 MDL comparativ cu veniturile populației din mediul rural sau de 1,4 ori.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în anul 2015 au constituit în medie pe o persoană 2048,5 MDL, fiind în creștere cu 12,8%, comparativ cu anul 2014. În termeni reali, cu ajustarea la indicii de prețuri de consum, populația a cheltuit în medie cu 2,8% mai mult f.p.s.a.p.

În perioada analizată, consumul alimentar constituie cea mai mare parte a cheltuielilor – 42,1% (43,8% în 2014). Pentru întreținerea locuinței o persoană în medie a alocat 17,9% din cheltuielile totale de consum (-1,0 p.p. f.p.s.a.p.), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 11,2% (+ 0,6 p.p.). Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru sănătate (6,5% față de 5,6% în 2014), dotarea locuinței (3,9% față de 3,5%), comunicații – 4,3% (nivelul anului precedent), transport (4,5% față de 4,4%), învățământ – (0,6% față de 0,7%), etc.

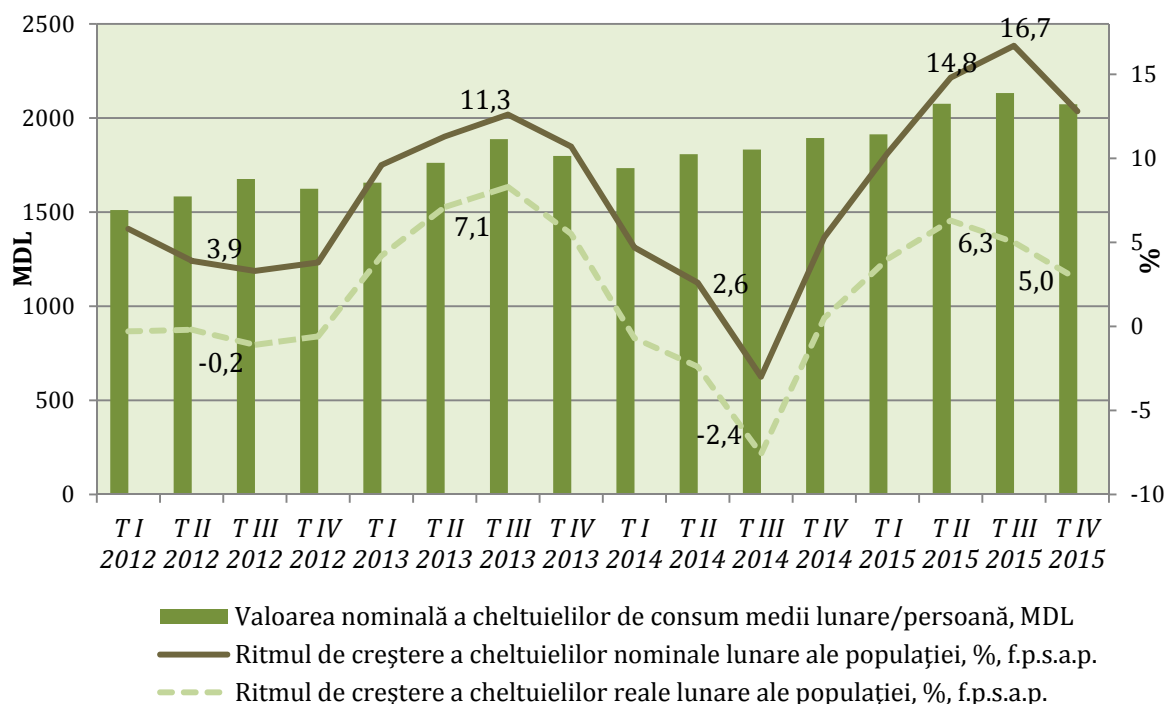

Figura 6.5. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, 2012-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Pentru asigurarea consumului de produse alimentare, populația din mediul urban a alocat 39,6% din cheltuielile lunare de consum (42,1% în 2014), iar în mediul rural – 44,8%. Totodată, populația urbană a cheltuit mai mult pentru întreținerea locuinței (18,7% față de 17,0% în mediul rural), transport (5,0% față de 4,1%), servicii de comunicații (4,6% față de 4,0%), pentru hoteluri, cafenele și restaurante (2,9% față de 0,5%), servicii de agrement (2,0% față de 0,7%). În termeni relativi, populația rurală a cheltuit mai mult pentru îmbrăcăminte, încălțăminte (12,0% față de 10,5% în mediul urban) și dotarea locuinței (4,3% față de 3,6%).

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 01.01.2016 a constituit 679,9 mii persoane. Mărimea medie a pensiei lunare a constituit 1165,22 MDL.

Dezvoltarea socială a regiunii Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru¹⁶

Piața forței de muncă. La 01.01.2016 populația ocupată a constituit 98,7 mii pers., micșorându-se cu 3775 pers. sau cu 3,8% comparativ cu anul precedent. La sfârșitul anului 2015 oamenii care nu sunt angajați în nici o activitate, au constituit 3591 pers. și comparativ cu anul precedent numărul lor s-a micșorat cu 30,4%. Din numărul total al cetățenilor înregistrați – 1839 pers. sau 51,2% sunt femei. În total, în anul 2015, prin intermediul Agenției Transnistrene pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost angajați 1651 pers. În această perioadă au fost efectuate consultări profesionale cu studenții: consultații în grup – 208, care au însumat 3630 pers. și consultații individuale – 541, care au cuprins 508 pers., cu populația adultă: consultații individuale – 7040, care au cuprins 6892 pers. Pentru prestațiile de șomaj s-au cheltuit 14827,7 mii de ruble. Mărimea medie a ajutorului de șomaj în anul 2015 a constituit 446,0 ruble.

¹⁶ Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

Remunerarea muncii. În anul 2015, *salariul nominal mediu lunar* calculat la un lucrător, cu excepția subiecților antreprenorialului mic, a constituit 3865 ruble sau 95,8% față de anul precedent (la cursul oficial de schimb al autorității monetare din partea stângă a Nistrului – 348 dolari SUA sau 95,9% față de anul 2014¹⁷).

În perioada analizată, *salariul nominal mediu lunar* calculat al unui lucrător a fost mai mare decât *salariul mediu* pe regiune în următoarele ramuri economice: „Electro- și radio-comunicații” (9442 ruble sau 851 dolari SUA), „Bănci și credite” (7894 ruble sau 711 dolari SUA), „Asigurări” (6074 ruble sau 547 dolari SUA), „Servicii de calcul și informatică” (5039 ruble sau 454 dolari SUA), „Industria” (4976 ruble sau 448 dolari SUA), „Construcții” (4525 ruble sau 408 dolari SUA), „Colectarea deșeurilor de metale feroase și neferoase” (4523 ruble sau 407 dolari SUA), „Tranzacții imobiliare” (4511 ruble sau 406 dolari SUA), „Edituri și tipografii” (4456 ruble sau 401 dolari SUA), activități comerciale generale (4400 ruble sau 396 dolari SUA), „Gospodăria de locuințe și comună” (4194 ruble sau 378 dolari SUA), „Organele de administrare” (4170 ruble sau 376 dolari SUA), „Transport” (4107 ruble sau 370 dolari SUA), „Comerț și alimentație publică” (3957 ruble sau 356 dolari SUA).

Totodată, *salariul nominal mediu lunar* calculat al unui lucrător a fost mai mic decât *salariul mediu* pe regiune în următoarele ramuri economice: „Geologie și meteorologie” (1962 ruble sau 177 dolari SUA), „Silvicultura” (1972 ruble sau 178 dolari SUA), „Asistență socială” (2087 ruble sau 188 dolari SUA), „Comunicații poștale” (2251 ruble sau 203 dolari SUA), „Cultură și artă” (2390 ruble sau 215 dolari SUA), tipurile neproductive ale serviciilor de consum (2451 ruble sau 221 dolari SUA), „Sănătate” (2628 ruble sau 237 dolari SUA), „Organele de conducere ale orașelor și raioanelor” (2643 ruble sau 238 dolari SUA), „Învățământ” (2649 ruble sau 239 dolari SUA), „Știință” (2955 ruble sau 266 dolari SUA), „Agricultură” (3102 ruble sau 279 dolari SUA), „Cultura fizică, agrement și turism” (3253 ruble sau 293 dolari SUA), „Autoritățile judiciare, instituțiile juridice” (3387 ruble sau 305 dolari SUA).

În industrie, cel mai mare *salariu mediu nominal lunar* în anul 2015 a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: siderurgia – 558 dolari SUA sau 160,2% din *salariul mediu* pe economie; energia electrică – 539 dolari SUA, ceea ce este mai mult decât *salariul mediu* pe regiune cu 54,7%; fabricarea de mașini și prelucrarea metalelor – 447 dolari SUA sau cu 28,4% mai mult decât *salariul mediu* pe economie; industria poligrafică – 432 dolari SUA. Cel mai mic *salariu nominal mediu lunar*, calculat pentru perioada analizată, l-au avut lucrătorii următoarelor subramuri ale industriei: industria de prelucrare a lemnului – 252 dolari SUA, care este mai mic decât *salariul mediu* cu 27,6%; alte ramuri industriale – 272 dolari SUA, care este mai mic decât *salariul mediu* pe regiune cu 22,0%; industria ușoară – 354 dolari SUA sau cu 1,7% mai mult decât *salariul mediu* pe economie; industria chimică – 368 dolari SUA sau cu 5,7% mai mult decât *salariul mediu* pe economie.

Protecția socială a populației. Numărul mediu al pensionarilor pentru anul 2015 îl constituie 125026 pers., ceea ce este mai puțin cu 11,5% comparativ cu anul precedent. Numărul mediu al pensionarilor pentru perioada octombrie-decembrie 2015 îl constituie 124789 pers., dintre care pensie de muncă primesc – 120586 pers. și pensie socială – 4204 pers. Mărimea medie a pensiilor stabilite pentru perioada dată a fost de 1333,82 ruble (pensia de muncă – 1358,40 ruble, socială – 628,91 ruble).

Minimul de existență. În anul 2015 mărimea *minimului de existență* a constituit în medie pentru o persoană 1295,18 ruble pe lună, ceea ce este cu 1,7% mai mic comparativ cu anul precedent.

¹⁷Cursul oficial de schimb mediu al autorității monetare din partea stângă a Nistrului pe perioada ianuarie-decembrie 2015: 1 dolar SUA=11,1000 ruble; 1 MDL=0,5924 ruble
(http://www.cbpmr.net/resource/svkv_narast_itog_11_01_15.pdf)

Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în anul 2015
(medie pe o persoană, ruble pe lună)

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbați	Femei		cu vârsta sub 6 ani	de la 7 până la 15 ani
<i>Ianuarie</i>	1323,23	1447,33	1367,79	1109,72	1204,09	1457,84
<i>Februarie</i>	1334,68	1457,77	1380,40	1123,06	1214,24	1463,89
<i>Martie</i>	1315,74	1435,63	1362,54	1107,56	1197,40	1440,79
<i>Aprilie</i>	1307,05	1426,30	1353,24	1100,94	1186,18	1432,56
<i>Mai</i>	1314,00	1434,02	1360,76	1107,07	1189,51	1440,27
<i>Iunie</i>	1324,52	1445,51	1370,54	1114,84	1199,40	1458,99
<i>Iulie</i>	1285,99	1402,56	1331,91	1081,37	1169,56	1414,19
<i>August</i>	1256,00	1369,66	1304,28	1056,11	1140,13	1371,17
<i>Septembrie</i>	1263,81	1377,38	1311,96	1062,22	1150,64	1382,85
<i>Octombrie</i>	1272,32	1386,91	1319,21	1070,11	1159,91	1393,50
<i>Noiembrie</i>	1271,38	1385,46	1318,52	1069,92	1158,57	1391,45
<i>Decembrie</i>	1273,45	1387,25	1320,65	1071,59	1161,80	1394,84

Sursa: Conform datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

Infrafracțiuni. În anul 2015, organele de ocrotire a ordinii publice au înregistrat 11360 cereri și rapoarte cu privire la crime sau cu 4,3% mai mult decât în anul 2014. Au fost înregistrate 4520 de crime, ceea ce este cu 1,7% mai puțin comparativ cu anul trecut. Din acestea au fost înregistrate: 34 – omoruri, 50 – vătămări intenționate grave, 216 de crime ce țin de traficul ilegal de arme, 83 de crime comise cu utilizarea armelor, munițiilor și explozivului, 534 – infracțiuni contra ordinii publice, 654 – infracțiuni legate de droguri, 151 – escrocherii, 1193 – furturi, 132 – jafuri, huliganisme – 104, cazuri de corupție (mită) – 38, alte crime – 1109, etc. În rezultatul infracțiunilor efectuate au suferit 2530 pers., dintre care au decedat 55 pers. (2,2%), li s-au pricinuit grave vătămări ale sănătății 60 pers. (2,4%).

Capitolul VII

PROGNOZA PENTRU ANUL 2016

(Varianta preliminară)

Perspectiva dezvoltării economiei mondiale în viziunea Fondului Monetar Internațional

În anul 2015 activitatea economică mondială a continuat să fie scăzută. Creșterea economică în țările în curs de dezvoltare și a celor în tranziție a fost în reducere al cincilea an consecutiv (deși a constituit peste 70% din sporul mondial), atunci când în țările cu nivel înalt de dezvoltare economică a continuat o creștere de restabilire nesemnificativă.

Creșterea economiei mondiale, care, conform estimărilor recente, a constituit 3,1% în anul 2015, se prognozează la nivelul de 3,4% în anul 2016. Înviorarea activității mondiale, conform prognozelor, va fi mai temperată, de cât se prevedea în lansarea din luna octombrie 2015 de către FMI a buletinului "Perspectivele dezvoltării economiei mondiale", mai ales în țările în curs de dezvoltare și a celor în tranziție.

Provocările pentru perspectivele mondiale, totuși se deplasează în direcția încetinirii creșterii și sunt legate de continuarea corectării în economia mondială: încetinirea în ansamblu a creșterii în țările în tranziție, diminuarea prețurilor la mărfurile bursiere și înăsprirea treptată a condițiilor monetar-creditare deosebit de blânde în SUA.

Ritmurile de creștere în țările cu economiile puternic dezvoltate, conform prognozelor, se vor majora cu 0,2 puncte procentuale în anul 2016, până la 2,1%. În SUA activitatea în ansamblu rămâne a fi durabilă.

Economiile țărilor Europene în tranziție, conform prognozelor, vor crește în ansamblu cu ritmuri stabile, deși cu oarecare încetinire în anul 2016. Se așteaptă, că Rusia, care continuă să se adapteze la condițiile prețurilor joase la petrol și a sancțiunilor impuse de țările occidentale, se va afla în recesie și în anul 2016. Alte țări ale CSI sunt expuse la impactul recesiunii Rusiei și a influenței geopolitice, după cum, în unele cazuri, și la unele dereglări structurale interne. Conform prognozei, creșterea în aceste țări nu va fi semnificativă în 2016.

În viziunea FMI, organele de conducere a țărilor în curs de dezvoltare și a celor în tranziție trebuie să promoveze insistent reforme structurale în scopul înlăturării constrângerilor în infrastructură, să sprijine formarea unui mediu de afaceri dinamic și favorabil la inovații și să fortifice capitalul uman. În fața multora din aceste țări de asemenea stau problemele majorării capacităților piețelor interne de capital, a mobilizării mai efective a veniturilor bugetare și a diversificării exportului prin reducerea ponderii mărfurilor de materie primă.

Evoluția economiei Republicii Moldova în anul 2015

După alegerile parlamentare din noiembrie 2014 situația socio-economică a Republicii Moldova a început să degradeze considerabil, transformându-se treptat într-o mare dezamăgire și revoltă a populației provocată, în primul rând, de devaluirea faptului devalizării a trei bănci mari de o sumă colosală de bani, calificată în sursele mediatice ca "furtul secolului".

În anul următor (2015), starea socio-politică tensionată din țară a împins pe plan secundar realizarea problemelor prioritare ce țin de reformarea societății prin implementarea Acordului de Asociere cu UE. În vâltoarea bătlăliilor politice au fost desemnate, iar apoi retrasă încrederea în mai multe guverne. Urmare a instabilității situației socio-politice interne și stopării reformelor a

fost pierderea relațiilor cu instituțiile financiare internaționale și sistarea acordării ajutoarelor de către acestea.

În țară, de rând cu stoparea reformelor structurale și instituționale, a sporit neîncrederea businessului față de autorități, s-a deteriorat simțitor activitatea de afaceri, au slăbit instituțiile de piață și de drept. a continuat să degradeze sectorul de stat ineficient,

Funcționalitatea statului, în ansamblu, a fost pusă sub semnul întrebării. Plus la toate s-au mai suprapus și condițiile climaterice nefavorabile pentru sectorul agrar. În rezultat, chiar de la începutul anului 2015, s-au făcut observate primele semnale a intrării în criză, care mai apoi s-au intensificat pe parcurs. Astfel, dacă după expirarea primului trimestru doar două poziții (exportul și importul) erau în reduceri față de aceeași perioadă a anului precedent, apoi după prima jumătate a anului – 5 poziții, după 9 luni – 7 poziții și, anul în ansamblu s-a încheiat cu un rezultat negativ pe toate pozițiile, cu excepția producției industriale.

Proгноza referitor la evoluția economiei naționale în anul 2016

Evoluția în declin continuu a indicatorilor macroeconomici din anul 2015, mai ales din a doua jumătate a anului, care s-a soldat cu o diminuare la finele anului a indicatorului generalizator – al PIB-ului cu 0,5%, cu certitudine va influența într-o anumită măsură și evoluția economică a anului 2016, în special, în prima jumătate a lui.

Tergiversarea reformelor, din cauza unor blocaje din motive politice din interior, stoparea ajutorului și sprijinului partenerilor de dezvoltare au adus prejudicii grave statului, drept rezultat, economia a intrat într-o criză sistemică profundă cu perspective incerte. Astfel există precondiții ca criza declanșată în anul 2015 să aibă repercusiuni nefaste pe o perioadă mai îndelungată de cât cea din anul 2009.

„Uniunea Europeană va continua să sprijine, inclusiv financiar, Republica Moldova numai după ce vor fi implementate reforme esențiale”. Aceste declarații aparțin Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru Afaceri Externe și Politică de Securitate, vicepreședintelui Comisiei Europene, Federica Mogherini, precum și Comisarului European pentru Politica de Vecinătate și Negocieri pentru Extindere, Johannes Hahn, după Reuniunea Consiliului de Asociere UE – RM care s-a desfășurat la Bruxelles pe 14 martie 2016. De menționat că, procesul de promovare a reformelor va fi îngreunat și de eventualele evenimente socio-politice ale anului 2016 ca alegerea Președintelui țării, dar și, posibil, a alegerilor parlamentare anticipate.

În asemenea circumstanțe incerte păreriile experților în domeniul economic sunt dispersate privitor la evoluția economiei naționale chiar și pe o perioadă imediat următoare. Cel mai probabil, în anul 2016, după părerea mai multora, în cel mai bun caz, creșterea economică va oscila în jur la „zero” procente.

Luând în considerație atât viziunea experților, cât și propria experiență, cercetătorii științifici din INCE, în baza modelului macroeconomic, au efectuat calculări de prognoză a principalilor indicatori macroeconomici pentru anul 2016 rezultatele cărora se prezintă în tabelul 7.1.

Conform tabelului 7.1 varianta optimistă a prognozei pentru anul 2016 prevede o evoluție mai pozitivă a majorității indicatorilor și, în primul rând, al PIB-ului (+1,2%), pe când varianta pesimistă prevede o diminuare (-1,6%). Varianta optimistă prevede o îmbunătățire substanțială a politicii monetare a Băncii Naționale, care ar putea reduce inflația cu 3 puncte procentuale (p.p.) până la 6,7%, în varianta pesimistă reducerea inflației se prevede a fi de doar 0,5 p.p. Devalorizarea leului, va fi mai mare în varianta pesimistă și va constitui 21 lei/dolar, față de 20 lei/dolar în varianta optimistă.

Tabelul 7.1. Evoluția indicatorilor macroeconomici principali ai Republicii Moldova în anii 2013-2015 și prognoza pentru anul 2016

	Unitatea de măsură	2013	2014	2015	2016	
		De facto			Prognoza	
					varianta optimistă	varianta pesimistă
PIB nominal	mild. lei	100,5	112,05	121,85	131,6	130,9
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	109,4	104,8	99,5	101,2	98,4
Indicele prețului de consum mediu anual	%	104,6	105,1	109,7	106,7	109,2
Cursul mediu de schimb	lei/USD	12,59	14,04	18,81	20,0	21,0
Export de bunuri	mil.USD	2428	2340	1967	2105	1900
Față de anul precedent	%	112,3	96,3	84,1	107,0	96,6
Import de bunuri	mil.USD	5492	5317	3987	4255	3800
Față de anul precedent	%	105,4	96,8	75,0	106,7	95,3
Soldul balanței comerciale	mil.USD	-3064	-2977	-2020	-2150	-1900
Producția industrială în prețuri curente	mild.lei	39,0	43,5	46,0	48,4	46,2
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	108,6	107,3	100,6	101,5	97,0
Producția agricolă în prețuri curente	mild.lei	23,8	27,1	26,8	30,8	31,5
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	139,1	108,6	86,2	109,1	107,5
Investiții în active materiale pe termen lung	mild.lei	19,13	20,8	20,8	23,6	22,8
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	101,5	102,3	91,2	103,5	100,4
Salariul nominal mediu lunar	lei	3765	4172	4611	5040	4900
Față de anul precedent						
nominal	%	108,3	110,8	110,5	109,3	106,3
real	%	103,5	105,4	99,3	102,4	97,3
Fondul de remunerare a muncii	mild.lei	42,9	45,2	52,9	56,5	54,6
Forța de muncă (populația economic activă)	mii pers.	1236	1232	1218	1208	1204
Numărul angajaților în economia națională	mii pers.	1172,8	1184,9	1158,7	1150	1142
Rata șomajului	%	5,1	3,9	5,0	4,2	4,9
Transferuri de peste hotare a mijloacelor bănești	mil. dol.	1609	1613	1130	1100	1050

Sursa: Elaborat de autor.

După o prăbușire a comerțului exterior în anul precedent, varianta optimistă prevede o majorare de 7% la export și 6,7% la import. Varianta pesimistă prevede o reducere în continuu la ambii indicatori (-3,4% la export și -4,7% la import). Indicatorii prognozați pentru anul 2016 a comerțului exterior sunt mult sub nivelul atins în anii 2013 și 2014.

Producția agricolă, în ambele variante, se prevede în creștere cu ritmuri majore în comparație cu anul precedent, nefavorabil pentru sectorul agrar, deși în varianta pesimistă (+7,5%) creșterea va fi mai mică de cât în cea optimistă (+9,1%).

Producția industrială, conform variantei optimiste, va fi superioară (+1,5%) celei din anul trecut, iar conform variantei pesimiste se prevede o reducere cu 3%. Din lipsa de materie primă agricolă din anul precedent, care servește baza industriei prelucrătoare, producția industrială nu este în stare să avanseze cu ritmuri mai mari de cât cele prevăzute în varianta optimistă, ba chiar poate să retrogradeze, conform variantei pesimiste.

Investițiile în active materiale pe termen lung, după ce s-au redus esențial în anul precedent față de anul 2014, se prevăd să înregistreze o ușoară creștere în ambele variante – cu 3,5% în varianta optimistă și cu 0,4% – în cea pesimistă. Această creștere va fi asigurată în rezultatul acțiunilor care vor fi întreprinse în vederea îmbunătățirii climatului investițional.

Salariul real mediu lunar al unui lucrător din economia națională, conform variantei optimiste va fi în creștere cu 2,4% față de anul precedent, pe când în varianta pesimistă se prevede o reducere a salariilor reale cu 2,7%. Transferurile de peste hotare a mijloacelor bănești (remiterile) în ambele variante se prevăd în continuă reducere (cu 30 mil. dolari în varianta optimistă și cu 80 mil. dolari în varianta pesimistă).

Vor fi în scădere indicatorii ce caracterizează situația pe piața muncii, însă aceste reduceri nu vor fi atât de semnificative. Numărul șomerilor va constitui 4,2 mii persoane (varianta optimistă) și 4,9 mii persoane (varianta pesimistă) față de 5 mii în anul 2015. Numărul angajaților în economia națională în ambele variante va fi puțin sub nivelul anului precedent.

O eventuală evoluție trimestrială a PIB pe parcursul anului 2016 se prezintă în figura de mai jos.

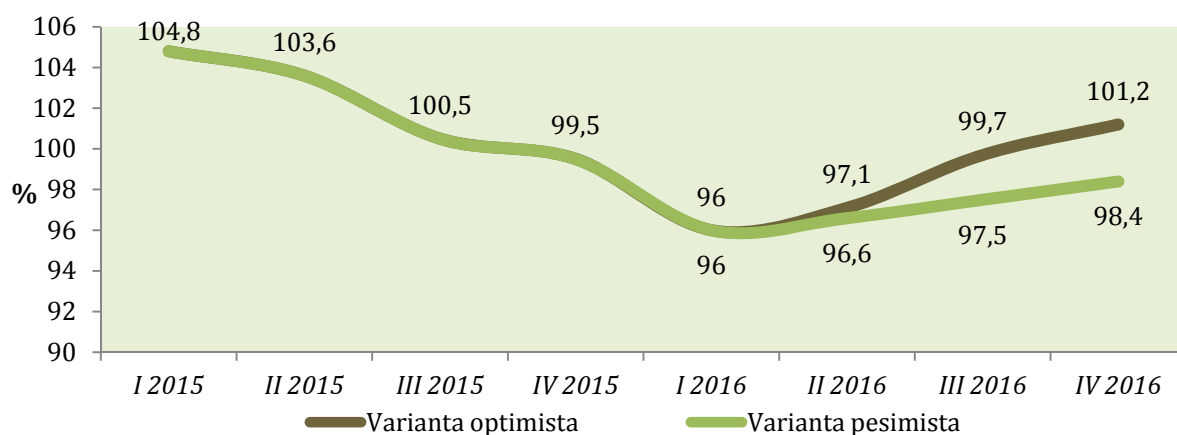

Figura 7.1. Evoluția cumulativă a produsului intern brut pe parcursul anului 2016

Sursa: Elaborată în baza datelor BNS plus calculele autorului.

Parametrii indicatorilor macroeconomici prevăzuți pentru anul 2016 pornesc de la realitatea momentului descrisă mai sus. Odată cu revenirea stabilității socio-politice în țară și crearea premiselor de creștere economică cu ritmuri mai accelerate, parametrii stipulați în prezenta prognoză ar putea fi revizuiți.

ANEXE STATISTICE

RESURSE PIB																					
Perioada	PIB			VAB			Agricultura			Industria			Construcții			Alte activități			Impozite nete pe produs		
	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	
2011	82348,7	106,8	68390	106,3	10095	105,2	11518	110,2	2720	101,9	45831	101,3	13959	109,6							
2012	88227,8	99,3	73686	99	9896	79,9	12314	100,8	3041	101,8	50178	103,2	14542	100,8							
2013	100510,5	109,4	83719	110,2	12383	146,6	14328	107,6	3373	105,3	55346	103,9	16791	105,1							
2014	111757,4	104,6	94228,3	105,2	14111,8	108,2	16246,8	107,2	3964,8	110,6	62112,3	103,8	17529,1	101,5							
2015	121850,9	99,5	103160,8	99,6	14267,8	86,6	14919,3	103,4	4359,7	100,6	69441,4	102,8	18690,1	99,2							
Trimestrul I 2013	19672,7	103,5	16201,0	102,9	824,8	102,3	2960,0	102,2	522,5	110,5	12283,7	102,5	3471,8	106,6							
Trimestrul II 2013	23703,3	106,1	19649,0	105,9	2064,3	103,8	2961,7	113,4	1182,5	100,8	13388,1	104,6	4054,4	106,7							
Trimestrul III 2013	29936,4	112,9	25436,1	114,2	5847,4	159,8	3836,0	107,5	1128,7	102,2	15117,7	104,3	4500,3	105,6							
Trimestrul IV 2013	26566,7	111,2	21792,1	112,5	3430,7	152,2	3633,8	107,4	600,4	116,0	14610,8	104,5	4774,6	105,2							
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	17917,5	104,4	977,2	110,2	3373,0	105,7	597,9	108,9	13497,8	103,8	3581,7	100,7							
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	21985,9	104,9	2354	108,7	3959,1	103,9	1403,4	110,5	14823,9	104,4	4295	101,1							
Trimestrul III 2014	34115	105,8	29372,9	106,2	6931,1	108,4	4420,0	106,1	1271,1	113,7	17293,1	104,8	4742	103,4							
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	24951,9	104,9	3849,6	107,3	4495,0	112,7	692,4	106,7	16497,5	102,2	4910,4	100,7							
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	20473,7	105,2	914,7	104,4	4001,4	107,9	708,6	106,2	15763,5	105,2	3949,4	103,1							
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	23958,3	102,7	2064,6	102,7	4569,5	104,6	1521,4	101,1	16755,0	103,5	4568,5	101,5							
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	30723,9	96,1	6484,8	82,6	4846,8	102,5	1393,5	98,2	19030,7	101,2	5165,7	97,6							
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	28004,8	96,9	4803,7	81,7	4010,9	98,1	736,2	98,9	19002,6	106,2	5006,5	95,6							

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

UTILIZĂRI PIB														
Perioada	PIB			Consum final			Formarea brută de capital fix			Variația stocurilor			Export net	
	mil. lei	în %		mil. lei	în %		mil. lei	în %		mil. lei	în %		mil. lei	în %
	preț. curente	f.p.s.a.p.		preț. curente	f.p.s.a.p.		preț. curente	f.p.s.a.p.		preț. curente	f.p.s.a.p.		preț. curente	f.p.s.a.p.
2011	82348,7	106,8		96090,5	107,3		19178,8	113		725,2	x		-33645,8	x
2012	88227,8	99,3		103062,6	100,9		20864,1	101,8		-3,2	x		-35695,7	x
2013	100510	109,4		113169	105,2		23062	103,8		1721	x		-37442	x
2014	111757,4	104,6		123357,5	102,4		27608,2	110,1		1447,4	x		-40655,8	x
2015	121850,9	99,5		131230,0	98,1		29492,3	98,8		-1952,2	x		-36919,2	x
Trimestrul I 2013	19672,7	103,5		23400,8	102,6		4219,7	106,6		-85,3	x		-7862,5	x
Trimestrul II 2013	23703,3	106,1		27408,2	106,2		5576,7	103,0		627,7	x		-9909,3	x
Trimestrul III 2013	29936,4	112,9		32009,0	107,4		6667,3	101,2		716,9	x		-9456,7	x
Trimestrul IV 2013	26566,7	111,2		30485,2	104,2		6103,1	103,6		478,2	x		-10499,9	x
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7		24926,1	100,5		4993,3	108,6		-238	x		-8182,2	x
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3		29542,5	101,4		6683,6	107,6		-109,3	x		-9835,9	x
Trimestrul III 2014	34115	105,8		35387,1	103,3		8173,6	111,5		973,4	x		-10419,1	x
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2		33501,8	103,9		7757,7	112,1		821,4	x		-12218,6	x
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8		27244,8	100,3		5972,5	107,8		-73,9	x		-8720,3	x
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5		31504,5	100,1		7053,9	98,5		-865,8	x		-9165,7	x
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3		36492,0	95,4		8534,7	95,2		594,4	x		-9731,5	x
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7		35988,8	97,6		7931,1	97,1		-1606,9	x		-9301,7	x

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	PREȚURILE DE CONSUM			
	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	
2011	7,6	8,4	5,8	8,8
2012	4,6	3,8	4,2	6,2
2013	4,6	6,6	4,3	2,6
2014	5,1	6,5	5,5	2,5
2015	9,7	9,8	11,8	6,2
Trimestrul I 2013	4,4	5,9	4	3,1
Trimestrul II 2013	5,2	8,4	4,1	2,6
Trimestrul III 2013	4,0	5,0	4,5	2,1
Trimestrul IV 2013	4,9	7,1	4,5	2,6
Trimestrul I 2014	5,4	7,9	4,8	2,7
Trimestrul II 2014	5,2	6,9	5,2	2,6
Trimestrul III 2014	5,1	6,1	5,6	2,6
Trimestrul IV 2014	4,8	5,1	6,3	1,9
Trimestrul I 2015	6,1	5,8	9,3	1,9
Trimestru II 2015	8,0	8,7	11,1	2,6
Trimestru III 2015	11,1	10,7	12,8	8,6
Trimestrul IV 2015	13,4	14,1	13,8	11,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE DE CONSUM				
	Ritm. de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2014	5,1	7,3	4,6	2,7
Februarie 2014	5,4	7,9	4,9	2,8
Martie 2014	5,7	8,5	5,0	2,7
Aprilie 2014	5,8	8,7	5,2	2,5
Mai 2014	4,7	5,7	5,1	2,6
Iunie 2014	5,0	6,4	5,3	2,7
Iulie 2014	5,3	7,1	5,2	2,8
August 2014	5,1	6,6	5,4	2,5
Septembrie 2014	4,8	4,7	6,3	2,6
Octombrie 2014	4,8	4,8	6,2	2,6
Noiembrie 2014	4,8	5,5	6,2	1,6
Decembrie 2014	4,7	5,1	6,5	1,6
Ianuarie 2015	4,7	4,5	7,0	1,8
Februarie 2015	6,5	6	10,2	1,9
Martie 2015	7,1	7	10,7	2,1
Aprilie 2015	7,6	7,8	11	2,6
Mai 2015	8,1	9	11	2,6
Iunie 2015	8,3	9,2	11,4	2,7
Iulie 2015	8,6	8,7	12,2	3
August 2015	12,2	10,9	13,4	11,3
Septembrie 2015	12,6	12,6	12,9	11,4
Octombrie 2015	13,2	13,5	13,5	11,7
Noiembrie 2015	13,5	14,5	13,8	11,3
Decembrie 2015	13,6	14,3	14,1	11,3
Ianuarie 2016	13,4	14,6	13,3	11,3
Februarie 2016	10,3	11,8	8,8	10,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

Perioada	PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE					
	Ritm. de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2011	6,8	2,6	6,3	10,5	9	10
2012	5,7/3,1*	3,8/4,7*	5,1/2,0*	9,2/11,4*	10	17,7
2013	3,2/3,3*	1,6/1,6*	3,8/3,8*	-0,4/-0,4*	8,3	-22,2
2014	5,5*	3,9*	6,5*	-1,4*	8,2	6,6
2015	6,3	4,4	6,8	2,8	8,0	18,8
Trimestrul I 2013	2,6	4,7	2,6	2,0	10,6	10,4
Trimestrul II 2013	3,2	1,7	3,6	0,7	8,0	2,7
Trimestrul III 2013	3,4	1,2	4,1	-1,6	7,8	-26,4
Trimestrul IV 2013	3,7	-0,2	4,6	-2,4	8,1	-28,9
Trimestrul I 2014	4,9	1,3	5,9	-2,5	9,1	-15,2
Trimestrul II 2014	6,7	4,9	7,9	-2,5	7,4	-0,5
Trimestrul III 2014	6,4	5,1	7,4	-0,8	8,2	2,6
Trimestrul IV 2014	4,2	4,2	4,7	0	8,3	8,6
Trimestrul I 2015	5,7	5,6	6,3	0,7	7,7	1,0
Trimestru II 2015	4,5	4,2	5,0	0,3	7,9	-13,8
Trimestru III 2015	6,1	3,5	6,5	3,4	8,3	27,6
Trimestrul IV 2015	8,9	4,6	9,2	6,8	8,2	33,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

* Începând cu ianuarie 2014 în statistica prețurilor producției industriale este utilizat clasificatorul CAEM, rev.2 armonizat la clasificatorul NACE-2. Pentru anii 2012-2013, IPPI a fost recalculat din CAEM rev.1 în CAEM, rev.2 în retrospectivă.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE				
	Ritm. de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	
Ianuarie 2014	4,6	-1,3	5,6	-2,5
Februarie 2014	4,9	2,2	5,8	-2,5
Martie 2014	5,2	3,0	6,2	-2,5
Aprilie 2014	5,7	3,1	6,8	-2,5
Mai 2014	6,6	4,0	7,9	-2,5
Iunie 2014	7,8	7,5	9,1	-2,5
Iulie 2014	7,7	5,3	9,1	-2,4
August 2014	6,2	5,3	7,0	0,1
Septembrie 2014	5,3	4,7	6,0	0
Octombrie 2014	4,3	4,5	4,9	0
Noiembrie 2014	4,3	3,8	4,9	0
Decembrie 2014	4,0	4,4	4,4	0,1
Ianuarie 2015	4,6	7,0	7,0	0,8
Februarie 2015	6,2	5,1	7	0,6
Martie 2015	6,2	4,6	6,9	0,8
Aprilie 2015	5,5	5,3	6,1	0,3
Mai 2015	4,5	4,7	5	0,3
Iunie 2015	3,4	2,6	3,9	0,3
Iulie 2015	3,8	3,4	4,2	0,3
August 2015	7,4	3,4	7,2	9,8
Septembrie 2015	7,2	3,7	8,2	0,2
Octombrie 2015	8,2	3,9	9,3	0,2
Noiembrie 2015	9,3	4,6	9,4	9,8
Decembrie 2015	9,1	5,3	9,0	10,5
Ianuarie 2016	8,2	4,2	8,1	9,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

Perioada	CURSUL VALUTAR					
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritm. de creștere a curs. nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al curs. nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al curs. real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al curs. real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2011	11,7	16,3	-5,1	-0,4	-9	-4,5
2012	12,1	15,6	3,2	-4,7	0,7	-6,5
2013	12,6	16,7	3,9	7,4	0,9	4,3
2014	14,0	18,6	11,1	11,4	7,8	6,6
2015	18,8	20,9	34,3	12,4	22,3	2,2
Trimestrul I 2013	12,2	16,1	2,9	3,7	0,2	1,4
Trimestrul II 2013	12,4	16,4	3,9	5,7	0,2	2,2
Trimestrul III 2013	12,8	16,9	2,8	8,9	-0,6	7,6
Trimestrul IV 2013	13,0	17,7	6,1	11,3	2,1	8,5
Trimestrul I 2014	13,4	18,3	9,8	13,9	5,4	10,1
Trimestrul II 2014	13,7	18,8	10,4	16,0	7,1	12,1
Trimestrul III 2014	14,1	18,7	10,0	10,3	7,5	5,2
Trimestrul IV 2014	15,0	18,8	15,4	6,0	11,1	1,2
Trimestrul I 2015	18,0	20,4	34,7	10,9	25,7	4,2
Trimestru II 2015	18,1	20,1	32,6	6,9	21,7	-1,1
Trimestru III 2015	19,4	21,6	38,1	15,8	22,0	3,3
Trimestrul IV 2015	19,9	21,8	32,5	16,2	16,7	1,7

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

Perioada	CURSUL VALUTAR					Ritm. de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritm. de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)		
Ianuarie 2014	13,2	18,0	8,8	11,8	4,4	8,2	
Februarie 2014	13,5	18,4	11,6	13,6	6,7	9,8	
Martie 2014	13,5	18,7	9,6	17,1	5,2	12,4	
Aprilie 2014	13,4	18,6	8,5	15,8	4,8	11,1	
Mai 2014	13,7	18,8	10,7	17,1	7,9	13,7	
Iunie 2014	13,9	18,9	11,8	15,4	8,6	11,6	
Iulie 2014	14,0	19,0	10,4	14,6	6,8	9,1	
August 2014	13,8	18,4	11,8	8,6	8,0	3,6	
Septembrie 2014	14,3	18,5	11,3	7,7	7,7	3,0	
Octombrie 2014	14,7	18,6	12,5	4,7	8,9	0,1	
Noiembrie 2014	15,0	18,7	15,3	6,7	11,1	1,9	
Decembrie 2014	15,4	19,0	18,3	6,6	13,3	1,5	
Ianuarie 2015	16,6	19,4	25,8	8,0	19,5	2,7	
Februarie 2015	18,8	21,4	39,5	16,3	30,1	8,9	
Martie 2015	18,6	20,3	38,0	8,3	27,6	1,1	
Aprilie 2015	18,0	19,4	34,4	4,4	23,2	-3,0	
Mai 2015	18,0	20,0	31,3	6,5	20,4	-1,3	
Iunie 2015	18,4	20,7	32,4	9,4	21,4	1,0	
Iulie 2015	19,0	20,9	35,4	9,9	23,9	1,4	
August 2015	19,0	21,2	37,4	15,0	21,7	2,6	
Septembrie 2015	19,6	22,1	36,9	19,4	20,4	5,9	
Octombrie 2015	19,9	22,4	35,7	20,4	19,1	7,5	
Noiembrie 2015	20,0	21,5	33,8	15,2	17,6	3,2	
Decembrie 2015	19,8	21,5	28,3	13,0	13,3	2,6	
Ianuarie 2016	20,3	22,1	22,2	13,7			
Februarie 2016	20,1	22,3	6,7	4,2			

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

POLITICA MONETARĂ				
Perioada	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2011	10864,5	17385,6	28265,4	40977,1
2012	13240,8	20607,3	34914,6	49513,2
2013	17550,5	21119,4	45177,1	62631,5
2014	17508,7	26513,2	43219,9	65973,0
2015	15509,4	23561,8	39260,8	64006,2
Ianuarie 2014	16900,7	26179,4	44349,8	62300,0
Februarie 2014	16715,9	26279,5	44360,4	62555,9
Martie 2014	16656,2	26522,4	44408,9	62328,5
Aprilie 2014	17027,5	26398,7	44252,4	62481,4
Mai 2014	17301,2	26942,1	44776,8	63316,9
Iunie 2014	17610,6	27362,9	45067,5	64455,1
Iulie 2014	18137,3	27770,8	45364,3	64806,2
August 2014	17988,8	27373,9	44996,6	64675,8
Septembrie 2014	17531,3	27185,7	44727,1	65213,2
Octombrie 2014	17600,5	27645,8	45040,5	65882,8
Noiembrie 2014	17452,0	26613,4	43885,6	65504,6
Decembrie 2014	17508,7	26513,2	43219,9	65973,0
Ianuarie 2015	16635,9	25264,0	41613,5	67516,2
Februarie 2015	15810,9	23824,9	39171,2	66586,6
Martie 2015	15420,3	23530,3	38927,0	64613,0
Aprilie 2015	15410,9	23914,7	39276,3	64856,6
Mai 2015	15676,8	24280,0	39650,9	64804,8
Iunie 2015	16136,7	24615,4	39983,3	65894,8
Iulie 2015	16369,1	24681,3	39911,8	65517,4
August 2015	16992,3	25123,3	40189,7	65531,4
Septembrie 2015	16588,9	24301,7	39410,5	65718,6
Octombrie 2015	16193,4	23415,6	38653,8	64496,3
Noiembrie 2015	15536,6	22885,8	38384,2	63403,3
Decembrie 2015	15509,4	23561,8	39260,8	64006,2
Ianuarie 2016	15060,2	22904,9	38820,1	64639,1

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	POLITICA MONETARĂ						
	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %
Ianuarie 2014	3,5	3034,0	6,5	48,0	0,5	221,0	14
Februarie 2014	3,5	3129,6	6,5	21,2	0,5	65,4	14
Martie 2014	3,5	2403,4	6,5	76,7	0,5	153,4	14
Aprilie 2014	3,5	2052,9	6,5	22,7	0,5	351,6	14
Mai 2014	3,5	2009,6	6,5	24,0	0,5	324,7	14
Iunie 2014	3,5	1725,8	6,5	52,2	0,5	215,7	14
Iulie 2014	3,5	928,9	6,5	173,8	0,5	112,7	14
August 2014	3,5	689,4	6,5	75,2	0,5	125,0	14
Septembrie 2014	3,5	984,4	6,5	161,1	0,5	160,6	14
Octombrie 2014	3,5	1022,6	6,5	87,6	0,5	91,3	14
Noiembrie 2014	3,5	733,5	6,5	53,1	0,5	120,4	14
Decembrie 2014	3,5/4,5	886,3	6,5/7,5/9,5	87,7	0,5/1,5/3,5	784,6	14
Ianuarie 2015	6,5	763,4	9,5/11,5	11,1	3,5/5,5	988,3	14
Februarie 2015	8,5/13,5	333,1	11,5/16,5	123,4	5,5/10,5	495,8	16
Martie 2015	13,5	25,4	16,5	11,2	10,5	545,0	18
Aprilie 2015	13,5	309,6	16,5	3,3	10,5	622,1	18
Mai 2015	13,5	1169,7	16,5	-	10,5/11,5	692,4	18
Iunie 2015	14,5/15,5	1539,8	17,5/18,5	-	11,5/12,5	617,9	20
Iulie 2015	15,5/17,5	1335,9	18,5/20,5	-	12,5/14,5	545,1	22
August 2015	17,5/19,5	978,5	20,5/22,5	-	14,5/16,5	507	26
Septembrie 2015	19,5	479,4	22,5	5	16,5	510,7	32
Octombrie 2015	19,5	410,2	22,5	7,7	16,5	346,5	35
Noiembrie 2015	19,5	790,9	22,5	-	16,5	437,3	35
Decembrie 2015	19,5	1200,4	22,5	4,6	16,5	428,6	35
Ianuarie 2016	19,5	1195,2	22,5	16,0	16,5	474,1	35

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

FINANȚE PUBLICE						
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
2011	30150,5	9	32117	1	1958,5	31
2012	33526,1	11	35364	10	1837,9	31
2013	36908,5	10	38673,1	9	1764,6	37
2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	32
2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	35,8
Trimestrul I 2013	7521,8	14	7598,5	3	76,7	
Trimestrul II 2013	9196,3	5	9569,9	8	578,1	
Trimestrul III 2013	9090,1	6	9263	9	642,5	
Trimestrul IV 2013	11099,6	16	12221,7	15	1764,6	
Trimestrul I 2014	8413,2	0,12	8483,2	12	70	
Trimestrul II 2014	18847	0,13	19312	13	465	
Trimestrul III 2014	30454	0,18	30533,6	15	260,5	
Trimestrul IV 2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	
Trimestrul I 2015	10173,8	20,93	9830,5	15,88	343,3	
Trimestru II 2015	20790,5	10,31	21463,9	11,14	673,6	
Trimestru III 2015	31822,5	4,49	32687,1	7,05	864,6	
Trimestrul IV 2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

FINANȚE PUBLICE								
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Datoria de stat, mil. MDL	Datoria de stat internă după maturitate, mil. MDL	Datoria de stat externă după maturitate, mil. MDL
Ianuarie 2014	2359,7	0,08	2395,3	9	35,6	24200,8	6899,3	17301,5
Februarie 2014	5018,3	0,11	5353,9	12	274,6	24701,0	7028,7	17672,2
Martie 2014	8413,2	0,12	8483,2	12	70	24456,0	7006,7	17449,3
Aprilie 2014	11796,9	0,10	11888,6	10	91,7	25061,1	7079,3	17981,8
Mai 2014	14768,6	0,10	14768,6	11	542,4	25588,1	7142,1	18446
Iunie 2014	18847	0,13	19312	13	465	25899,7	7166,0	18733,7
Iulie 2014	22170,2	0,11	22687,2	11	517	25409,0	6905,9	18503,1
August 2014	26944,5	0,19	26615,5	14	329	25361,4	6916,0	18445,4
Septembrie 2014	30454	0,18	30533,6	15	260,5	25982,2	7025,4	18956,8
Octombrie 2014	34238,3	0,16	34818,3	17	580	26367,2	7162,4	19204,8
Noiembrie 2014	37681,9	0,15	38762,7	17	1080,8	26564,0	7183,5	19380,5
Decembrie 2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	27470,6	7075,4	20395,3
Ianuarie 2015	2620,3	11,04	2853,1	19,11	232,8	30105,0	7239,8	22865,3
Februarie 2015	5449,0	8,58	6323,4	18,11	874,4	31168,6	6988,5	24180,1
Martie 2015	10173,8	20,93	9830,5	15,88	343,3	29901,3	6829,6	23071,7
Aprilie 2015	13550,4	14,86	13738,3	15,56	187,9	29883,2	6788,6	23094,6
Mai 2015	16693,2	13,03	17252,8	16,82	559,6	29926,3	6937,7	22988,6
Iunie 2015	20790,5	10,31	21463,9	11,14	673,6	31225,7	7090,7	24135,0
Iulie 2015	24634,1	11,11	25583,4	12,77	949,3	31259,9	7168,2	24091,7
August 2015	28020,7	3,99	29181,6	9,64	1160,9	32951,4	7224,8	25726,5
Septembrie 2015	31822,5	4,49	32687,1	7,05	864,6	33554,1	6714,2	26824,7
Octombrie 2015	35468,3	3,59	36499,4	4,83	1031,1	32947,2	6400,3	26546,9
Noiembrie 2015	39214,3	4,07	40567,1	4,65	1352,8	32714,7	6432,5	26282,2
Decembrie 2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	33508,8	7225,4	26283,4

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

SECTORUL BANCAR																
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL(sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL(sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională		în monedă străină		
2011	47707,8	39613,5	30963,0	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	7,54	3,69	14,37	8,75	
2012	58304,4	48058,4	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	7,59	4,3	13,34	8,28	
2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	7,23	4,41	12,26	7,77	
2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	5,72	4,19	10,59	7,99	
2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93	
Trimestrul I 2013	59948,3	49275,5	36190,7	36812,1	67,2	32,8	43,6	1,9	10,9	0,7	33,1	8,06	4,4	12,77	8,03	
Trimestrul II 2013	63516,1	52817,9	38435,9	38434,2	67,1	32,9	42,0	1,6	9,3	0,8	31,2	6,79	4,36	12,03	7,59	
Trimestrul III 2013	69094,0	57949,1	39631,3	41238,0	67,6	32,4	43,1	1,8	10,5	0,7	32,3	6,62	4,36	11,79	7,07	
Trimestrul IV 2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	33,2	46,1	1,0	6,9	0,7	34,4	5,91	4,60	12,29	7,83	
Trimestrul I 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12	
Trimestrul II 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78	
Trimestrul III 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61	
Trimestrul IV 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72	
Trimestrul I 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43	
Trimestru II 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83	
Trimestru III 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,4	2,6	16,1	0,7	38,8	13,80	2,08	15,44	6,70	
Trimestrul IV 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93	

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

SECTORUL BANCAR															
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL(sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL(sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
Ianuarie 2014	77327,9	65795,0	42295,3	55704,6	57,5	28,5	46,1	1,0	6,8	0,7	34,3	5,91	4,60	12,29	7,83
Februarie 2014	77824,4	66163,2	42676,2	53063,2	61,3	29,0	45,0	1,2	8,4	0,7	34,2	5,84	4,61	11,96	8,39
Martie 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12
Aprilie 2014	78629,6	66555,9	43344,2	53878,5	60,4	29,1	46,5	1,2	8,3	0,7	34,0	4,94	4,34	11,49	7,41
Mai 2014	79433,2	67328,9	43968,1	54669,9	60,3	28,8	47,0	1,3	9,1	0,7	34,0	5,00	4,46	11,20	7,84
Iunie 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78
Iulie 2014	80078,6	67894,8	45612,0	55669,8	60,3	28,6	49,4	1,1	7,8	0,7	33,7	6,30	3,64	10,53	7,83
August 2014	80154,0	67852,1	46170,4	56582,3	59,4	28,5	50,9	1,2	8,3	0,7	33,5	6,45	4,16	10,66	7,84
Septembrie 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61
Octombrie 2014	83345,4	70806,7	47981,3	59172,3	57,8	29,3	52,6	1,3	8,8	0,7	34,8	5,49	3,94	10,80	7,93
Noiembrie 2014	97305,7	84612,4	40654,2	66404,5	51,6	27,9	50,6	1,3	9,4	0,6	22,3	5,67	4,40	9,81	8,18
Decembrie 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72
Ianuarie 2015	102707,6	90163,6	42139,9	68823,5	52,7	25,9	55,5	1,5	12,6	1,5	24,4	6,92	3,93	11,60	7,49
Februarie 2015	102170,8	89465,8	42831,8	69410,5	52,1	25,7	58,1	1,9	15,9	1,5	10,5	8,88	3,37	11,94	7,35
Martie 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43
Aprilie 2015	98700,7	85844,7	41792,4	66295,4	52,8	25,2	55,6	1,2	9,7	1,5	26,1	11,76	2,40	13,66	7,14
Mai 2015	99645,2	86598,7	41756,9	65902,9	52,4	25,5	55,2	1,4	11,2	1,5	27,6	11,58	2,38	13,85	7,24
Iunie 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83
Iulie 2015	101387,9	88361,2	42664,2	65505,5	52,5	24,7	55,9	1,2	9,7	1,5	12,7	11,93	2,02	14,37	6,85
August 2015	102187,4	88919,2	43199,3	65708,8	52,9	23,6	56,3	1,41	11,33	1,58	14,08	13,25	2,15	14,54	6,82
Septembrie 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,3	2,64	16,07	0,73	38,83	13,80	2,08	15,44	6,70
Octombrie 2015	69254,1	57389,9	39358,7	50120,1	69,0	30,3	54,9	1,82	14,41	0,73	39,73	14,02	2,31	15,75	7,05
Notembrie 2015	68862,2	56884,1	38731,9	49505,2	69,7	29,8	53,5	1,83	14,17	0,72	40,23	14,35	2,06	15,67	6,55
Decembrie 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93
Ianuarie 2016	70351,8	58468,9	38165,3	51314,1	70,4	29,2	53,5	2,54	15,55	0,69	42,59	15,33	2,20	16,08	6,45

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: INVESTIȚII ȘI REMITENȚE								
Perioada	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Influxul net de ISD, mil. USD	Compensare pentru muncă	Transferuri personale	Alte transferuri	Influxul de remiteri, mil. USD
2011	143,9	86,7	57,6	288,2	907,7	905,4	-	1813,1
2012	144,6	-11,0	61,5	195,1	1010,0	976,5	18,1	2004,6
2013	160,3	19,2	63,2	242,7	1118,1	1073,6	16,9	2208,6
2014	165,5	33,1	1,9	207,4	1068,2	1015,4	17,8	2101,4
2015	73,9	159,6	-	-	799,5	753,88	7,7	
Trimestrul I 2013	49,1	14,5	1,9	65,5	214,5	221,4	3,3	439,2
Trimestrul II 2013	22,7	20,4	25,3	68,4	284,1	254,6	3,1	541,8
Trimestrul III 2013	34,9	9,0	13,5	57,4	311,7	295,2	4,2	611,1
Trimestrul IV 2013	53,6	-24,7	22,6	51,5	307,8	302,4	6,3	616,5
Trimestrul I 2014	37,2	13,9	-21,4	29,8	214,7	215,7	2,7	433,1
Trimestrul II 2014	71,4	8,0	-19,4	60,1	295,9	271,6	4,5	571,9
Trimestrul III 2014	15,7	39,6	17,8	73,1	309,3	298,8	6,7	614,8
Trimestrul IV 2014	41,2	-28,5	24,9	37,6	248,4	229,4	3,9	481,7
Trimestrul I 2015	20,5	41,9	13,1	75,5	174,7	168,1	1,6	342,8
Trimestrul II 2015	17,4	82,2	4,6	104,1	211,2	200,6	2,4	411,7
Trimestrul III 2015	13,9	15,0	-18,0	10,9	207,3	192,0	2,3	399,3
Trimestrul IV 2015	18,5	20,5	-	-	191,7	191,3	1,4	-

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR									
Sursa	Comerțul exterior total, mil. USD	Bunuri	Servicii	Export	Bunuri	Servicii	Import	Bunuri	Servicii
2000	1613,2	1247,1	366,2	641,4	476,8	164,6	971,9	770,3	201,6
2001	1824,0	1444,3	379,7	735,5	564,6	170,9	1088,5	879,7	208,8
2002	2170,8	1697,2	473,6	876,4	659,7	216,7	1294,5	1037,5	257,0
2003	2777,4	2233,2	544,2	1055,0	805,1	249,9	1722,4	1428,1	294,3
2004	3427,4	2742,3	685,1	1326,2	994,1	332,1	2101,3	1748,2	353,1
2005	4219,3	3400,7	818,6	1503,5	1104,6	398,9	2715,8	2296,1	419,7
2006	4659,1	3704,3	954,7	1527,9	1060,8	467,1	3131,2	2643,5	487,6
2007	6323,3	5044,8	1278,5	2001,8	1373,3	628,4	4321,5	3671,4	650,1
2008	8198,8	6517,8	1681,0	2489,8	1645,9	843,9	5709,0	4871,9	837,1
2009	5988,6	4602,7	1386,0	2000,0	1326,9	673,1	3988,6	3275,7	712,9
2010	6784,5	5400,3	1384,2	2270,8	1590,4	680,4	4513,7	3809,9	703,8
2011	9115,4	7424,9	1690,5	3138,7	2277,8	860,9	5976,7	5147,1	829,5
2012	9176,2	7381,3	1794,9	3130,6	2228,5	902,0	6045,6	5152,7	892,9
2013	9874,7	7914,8	1959,9	3453,9	2466,2	987,8	6420,8	5448,6	972,2
2014	8798,0	6663,2	2134,8	2933,1	1805,5	1127,6	5864,9	4857,7	1007,2
2015	6907,8	5102,1	1805,7	2481,8	1507,0	974,8	4426,0	3595,1	830,9

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU SERVICII																
Valoarea nominală a exportului pe categorii de servicii, mil. USD																
	2010	2011	2012	2013	2014	T. I 2013	T. II 2013	T. III 2013	T. IV 2013	T. I 2014	T. II 2014	T. III 2014	T. IV 2014	T. I 2015	T. II 2015	T. III 2015
Export	680,4	860,9	902,0	987,8	958,8	216,9	243,5	265,5	261,8	217,0	247,9	246,9	246,9	181,6	207,2	222,2
Transport	244,5	343,0	363,1	403,6	374,3	88,8	100,1	110,2	104,4	87,0	101,0	96,4	89,9	69,2	79,6	86,9
Călătorii	163,2	186,4	198,5	225,5	228,6	47,7	53,8	64,3	59,7	45,3	56,6	63,7	62,9	39,9	50,3	60,3
Călătorii de afaceri	48,9	50,2	56,6	67,6	65,6	13,3	16,6	19,1	18,6	13,2	16,3	19,1	17,0	14,8	18,5	19,9
Călătorii personale	114,3	136,2	141,9	157,9	162,9	34,4	37,1	45,3	41,1	32,1	40,3	44,6	45,9	25,1	31,8	40,5
Servicii de comunicații	126,1	135,0	140,0	137,4	129,8	32,5	35,0	36,4	33,6	30,7	33,8	34,4	31,0	27,6	28,7	26,1
Servicii de construcții	4,1	5,2	3,3	5,3	5,3	0,7	1,1	0,5	3,0	1,0	1,0	1,4	1,9	0,9	1,6	1,4
Servicii de asigurări	1,2	1,5	0,9	0,8	0,6	0,1	0,2	0,1	0,4	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
Servicii financiare	3,1	4,6	3,7	5,3	5,7	1,0	1,4	1,2	1,7	1,5	1,3	1,3	1,7	0,8	0,8	1,2
Servicii de informatică și informaționale	33,4	47,8	55,8	62,7	71,0	13,7	15,3	15,3	18,4	16,8	17,5	17,4	19,3	17,0	17,5	17,4
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	4,9	5,3	4,6	6,1	6,9	1,0	1,6	1,6	1,9	1,5	2,1	1,9	1,5	0,8	1,5	1,0
Alte servicii de afaceri	62,1	89,6	91,6	99,3	99,7	23,1	24,9	25,7	25,6	24,9	25,7	21,7	27,3	19,0	19,2	19,8
Servicii personale, culturale și de recreare	0,1	0,3	1,3	1,6	1,9	0,3	0,3	0,4	0,6	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	37,8	42,0	39,2	40,2	35,0	8,0	9,9	9,7	12,7	7,4	8,4	8,3	11,0	6,1	7,5	7,6
Structura exportului de servicii, %																
Export	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Transport	35,9	39,8	40,3	40,9	39,0	40,9	41,1	41,5	39,9	40,1	40,7	39,0	36,4	38,1	38,4	39,1
Călătorii	24,0	21,7	22,0	22,8	23,8	22,0	22,1	24,2	22,8	20,9	22,8	25,8	25,5	22,0	24,3	27,1
Călătorii de afaceri	7,2	5,8	6,3	6,8	6,8	6,1	6,8	7,2	7,1	6,1	6,6	7,7	6,9	8,1	8,9	9,0
Călătorii personale	16,8	15,8	15,7	16,0	17,0	15,9	15,2	17,1	15,7	14,8	16,3	18,1	18,6	13,8	15,3	18,2
Servicii de comunicații	18,5	15,7	15,5	13,9	13,5	15,0	14,4	13,7	12,8	14,1	13,6	13,9	12,6	15,2	13,9	11,7
Servicii de construcții	0,6	0,6	0,4	0,5	0,6	0,3	0,5	0,2	1,1	0,5	0,4	0,6	0,8	0,5	0,8	0,6
Servicii de asigurări	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Servicii financiare	0,5	0,5	0,4	0,5	0,6	0,5	0,6	0,5	0,6	0,7	0,5	0,5	0,7	0,4	0,4	0,5
Servicii de informatică și informaționale	4,9	5,6	6,2	6,3	7,4	6,3	6,3	5,8	7,0	7,7	7,1	7,0	7,8	9,4	8,4	7,8
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,5	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,6	0,4	0,7	0,5
Alte servicii de afaceri	9,1	10,4	10,2	10,1	10,4	10,7	10,2	9,7	9,8	11,5	10,4	8,8	11,1	10,5	9,3	8,9
Servicii personale, culturale și de recreare	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	5,6	4,9	4,3	4,1	3,7	3,7	4,1	3,7	4,9	3,4	3,4	3,4	4,5	3,4	3,6	3,4

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERTUL EXTERIOR CU SERVICII																
Valoarea nominală a importului pe categorii de servicii, mil. USD																
	2010	2011	2012	2013	2014	T. I 2013	T. II 2013	T. III 2013	T. IV 2013	T. I 2014	T. II 2014	T. III 2014	T. IV 2014	T. I 2015	T. II 2015	T. III 2015
Import	703,8	829,5	892,9	972,2	992,2	217,6	243,3	251,6	259,7	222,4	260,2	260,6	248,9	181,9	210,9	215,4
Transport	264,8	346,2	362,5	379,9	379,8	91,1	95,8	95,8	97,2	88,1	96,6	95,4	99,8	69,8	76,0	77,1
Călătorii	241,4	276,7	307,6	333,7	350,6	69,2	83,3	92,3	88,9	74,2	96,3	99,5	80,6	58,7	72,9	77,7
Călătorii de afaceri	124,7	148,7	164,1	177,1	178,9	34,2	45,4	49,8	47,6	35,9	50,3	52,7	40,1	28,7	33,5	32,7
Călătorii personale	116,7	128,0	143,5	156,6	171,7	35,0	37,9	42,4	41,3	38,4	46,0	46,8	40,6	30,0	39,5	45,0
Servicii de comunicații	38,1	42,5	40,2	51,6	52,3	10,4	13,3	14,3	13,6	10,6	13,2	14,2	14,3	9,9	13,1	13,9
Servicii de construcții	11,7	8,0	8,9	9,1	7,8	1,6	2,3	2,0	3,1	1,0	2,9	2,4	1,5	0,9	1,0	1,5
Servicii de asigurări	15,7	13,3	4,7	3,6	2,5	1,3	0,8	0,6	1,0	1,0	0,6	0,6	0,4	0,2	0,3	0,6
Servicii financiare	6,5	6,5	7,2	6,3	7,6	1,5	1,5	1,6	1,8	1,8	1,7	2,1	2,1	1,6	1,7	1,3
Servicii de informatică și informaționale	23,6	23,0	37,1	41,1	42,5	10,3	8,4	10,3	12,1	11,6	10,8	9,0	11,1	12,9	9,6	9,9
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	12,8	16,6	18,7	22,8	23,5	5,6	5,1	6,8	5,4	5,9	6,1	5,2	6,3	4,5	4,9	3,4
Alte servicii de afaceri	56,6	58,9	69,5	76,0	83,7	15,3	20,6	16,1	24,1	16,4	21,6	22,9	22,8	13,9	22,1	20,9
Servicii personale, culturale și de recreare	1,1	1,3	1,5	2,9	2,6	0,5	0,9	0,7	0,8	0,4	0,7	0,7	0,9	0,9	0,8	1,7
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	31,7	36,6	35,0	45,3	39,3	10,8	11,4	11,4	11,8	11,7	9,7	8,8	9,1	8,5	8,5	7,6
Structura importului de servicii, %																
Import	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Transport	37,6	41,7	40,6	39,1	38,3	41,9	39,4	38,1	37,4	39,6	37,1	36,6	40,1	38,4	36,0	35,8
Călătorii	34,3	33,4	34,4	34,3	35,3	31,8	34,2	36,7	34,2	33,4	37,0	38,2	32,4	32,3	34,6	36,1
Călătorii de afaceri	17,7	17,9	18,4	18,2	18,0	15,7	18,7	19,8	18,3	16,1	19,3	20,2	16,1	15,8	15,9	15,2
Călătorii personale	16,6	15,4	16,1	16,1	17,3	16,1	15,6	16,9	15,9	17,3	17,7	18,0	16,3	16,5	18,7	20,9
Servicii de comunicații	5,4	5,1	4,5	5,3	5,3	4,8	5,5	5,7	5,2	4,8	5,1	5,4	5,7	5,4	6,2	6,5
Servicii de construcții	1,7	1,0	1,0	0,9	0,8	0,7	0,9	0,8	1,2	0,4	1,1	0,9	0,6	0,5	0,5	0,7
Servicii de asigurări	2,2	1,6	0,5	0,4	0,3	0,6	0,3	0,2	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3
Servicii financiare	0,9	0,8	0,8	0,6	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,6
Servicii de informatică și informaționale	3,4	2,8	4,2	4,2	4,3	4,7	3,5	4,1	4,7	5,2	4,2	3,5	4,5	7,1	4,6	4,6
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	1,8	2,0	2,1	2,3	2,4	2,6	2,1	2,7	2,1	2,7	2,3	2,0	2,5	2,5	2,3	1,6
Alte servicii de afaceri	8,0	7,1	7,8	7,8	8,4	7,0	8,5	6,4	9,3	7,4	8,3	8,8	9,2	7,6	10,5	9,7
Servicii personale, culturale și de recreare	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,8
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	4,5	4,4	3,9	4,7	4,0	5,0	4,7	4,5	4,5	5,3	3,7	3,4	3,7	4,7	4,0	3,5

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI													
Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net mil. USD
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5
2012	7374,7	2551,8	3332,0	1490,9	2161,8	928,1	1013,4	220,3	5212,9	1623,7	2318,6	1270,6	-3051,1
2013	7920,7	2595,5	3609,4	1715,8	2428,3	923,2	1137,3	367,8	5492,4	1672,3	2472,1	1348,0	-3064,1
2014	7656,5	2184,9	3813,7	1657,9	2339,5	735,6	1246,1	357,8	5317,0	1449,3	2567,6	1300,1	-2977,5
2015	5953,7	1510,4	3171,7	1271,6	1966,9	492,3	1217,6	257,0	3986,8	1018,1	1954,1	1014,6	-2019,9
Trimestrul I 2013	1832,4	673,2	773,8	385,4	589,7	246,3	260,3	83,1	1242,7	426,9	513,5	302,3	-653,0
Trimestrul II 2013	1897,8	592,1	881,7	424,0	546,6	208,3	251,1	87,2	1351,2	383,8	630,6	336,8	-804,6
Trimestrul III 2013	1981,0	631,7	907,3	442,0	604,8	234,4	275,8	94,6	1376,2	397,3	631,5	347,4	-771,4
Trimestrul IV 2013	2209,5	698,5	1046,6	464,4	687,2	234,2	350,1	102,9	1522,3	464,3	696,5	361,5	-835,1
Trimestrul I 2014	1791,2	565,1	867,9	358,2	573,0	180,8	318,9	73,3	1218,2	384,3	549,0	284,9	-645,2
Trimestrul II 2014	1928,0	523,3	995,7	409,0	599,2	204,5	301,9	92,8	1328,8	318,8	693,8	316,2	-729,6
Trimestrul III 2014	1884,0	520,1	954,1	409,8	565,2	184,3	284,0	96,9	1318,8	335,8	670,1	312,9	-753,6
Trimestrul IV 2014	2053,3	576,4	996,0	480,9	602,1	166,0	341,3	94,8	1451,2	410,4	654,7	386,1	-849,1
Trimestrul I 2015	1464,3	394,0	753,3	317,0	488,1	104,0	320,0	64,1	976,2	290,0	433,3	252,9	-488,1
Trimestrul II 2015	1513,5	354,6	835,0	274,4	504,8	137,5	306,1	61,2	1009,1	217,1	528,9	262,7	-503,9
Trimestrul III 2015	1432,7	360,8	772,4	299	455,5	125,2	273,1	56,7	977,2	235,6	499,3	242,3	-521,7
Trimestrul IV 2015	1543,5	400,8	811,2	331,5	519,2	125,5	318,8	74,9	1024,4	275,3	492,4	256,6	-497,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD					Valoarea exportului, mil. USD					Valoarea importului, mil. USD				
	Total	CSI	UE	Alte țări	UE	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	UE	Alte țări
Ianuarie 2014	490,2	181,5	217,6	91,1	170,7	56,0	92,2	22,5	319,5	125,5	125,4	68,6	-148,8	53,4	
Februarie 2014	603,9	191,3	290	122,6	188,2	59,5	105,4	23,3	415,7	131,8	184,6	99,3	-227,5	45,3	
Martie 2014	697,1	192,3	360,3	144,5	214,1	65,3	121,2	27,6	483	127,0	239,1	116,9	-268,9	44,3	
Aprilie 2014	637,7	168,2	328,2	141,3	194,5	63,1	94,4	37	443,2	105,1	233,8	104,3	-248,7	43,9	
Mai 2014	635,2	160,1	338	137,1	201,7	64,3	108,6	28,8	433,5	95,8	229,4	108,3	-231,8	46,5	
Iunie 2014	655,1	195	329,5	130,6	203	77,1	98,9	27	452,1	117,9	230,6	103,6	-249,1	44,9	
Iulie 2014	651,3	180,2	334,7	136,4	204,3	72,5	99	32,8	447	107,7	235,7	103,6	-242,7	45,7	
August 2014	589	161,6	299,1	128,3	176,1	52,7	90,7	32,7	412,9	108,9	208,4	95,6	-236,8	42,6	
Septembrie 2014	643,7	178,3	320,3	145,1	184,8	59,1	94,3	31,4	458,9	119,2	226	113,7	-274,1	40,3	
Octombrie 2014	694,3	195,5	354,3	144,5	212,5	69,7	113,4	29,4	481,8	125,8	240,9	115,1	-269,3	44,1	
Noiembrie 2014	672,6	191	333,2	148,4	208,3	53	127,4	27,9	464,3	138	205,8	120,5	-256,0	44,9	
Decembrie 2014	686,4	189,9	308,5	188	181,3	43,3	100,5	37,5	505,1	146,6	208	150,5	-323,8	35,9	
Ianuarie 2015	417,1	120,8	208,5	87,8	147,8	28,9	100	18,9	269,3	91,9	108,5	68,9	-121,5	54,9	
Februarie 2015	469,8	126	244,8	99	165,5	33,5	110,9	21,1	304,3	92,5	133,9	77,9	-138,8	54,4	
Martie 2015	577,3	147,2	299,9	130,2	174,7	41,6	109	24,1	402,6	105,6	190,9	106,1	-227,9	43,4	
Aprilie 2015	480,8	112,4	268,9	99,5	151,3	34	94,8	22,5	329,5	78,4	174,1	77	-178,2	45,9	
Mai 2015	500,9	111,6	281,1	108,2	172,9	44,4	109,8	18,7	328	67,2	171,3	89,5	-155,1	52,7	
Iunie 2015	531,9	130,6	285	116,3	180,6	59,1	101,6	19,9	351,3	71,5	183,4	96,4	-170,7	51,4	
Iulie 2015	505,8	130,4	273,2	102,1	164,9	51,3	95,9	17,6	340,9	79,1	177,3	84,5	-176,0	48,4	
August 2015	425,8	112,9	223,8	88,7	127,2	35,7	73,4	17,7	298,6	77,2	150,4	71,0	-171,4	42,6	
Septembrie 2015	501,1	117,5	275,4	108,2	163,4	38,2	103,8	21,4	337,7	79,3	171,6	86,8	-174,3	48,4	
Octombrie 2015	525,7	130,1	288,6	107	188,5	48,9	115,8	23,8	337,2	81,2	172,8	83,2	-148,7	55,9	
Noiembrie 2015	501,7	131,2	267,6	102,9	167,2	38,5	104,7	24,0	334,5	92,7	162,9	78,9	-167,3	50,0	
Decembrie 2015	516,1	139,5	255	121,6	163,5	38,1	98,3	27,1	352,6	101,4	156,7	94,5	-189,1	46,4	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI													
Perioada	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %				Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	
2011	37,3	40,0	37,2	32,6	43,8	47,3	48,6	13,7	34,7	36,3	32,4	36,6	106,8
2012	-0,5	-3,1	-0,2	3,8	-2,5	1,0	-6,4	2,7	0,4	-5,2	2,8	4,0	97,1
2013	7,4	1,7	8,3	15,1	12,3	-0,5	12,2	67,0	5,4	3,0	6,6	6,1	106,6
2014	-3,3	-15,8	5,7	-3,4	-3,7	-20,3	9,6	-2,7	-3,2	-13,3	3,9	-3,6	99,5
2015	-22,2	-30,9	-16,8	-23,3	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2	-2,5	-29,8	-23,9	-2,2	112
Trimestrul I 2013	7,2	2,8	7,4	15,6	16,9	22,5	3,2	62,0	3,2	-6,0	9,7	7,2	113,2
Trimestrul II 2013	5,8	3,5	3,4	15,1	1,8	-8,3	-1,8	61,5	7,5	11,3	5,6	7,1	94,7
Trimestrul III 2013	11,3	3,6	13,5	19,4	19,4	-1,9	29,4	72,9	8,1	7,1	7,7	10,1	110,4
Trimestrul IV 2013	5,6	-2,3	9,1	10,9	12,0	-10,2	19,8	70,6	2,9	2,3	4,4	0,8	108,8
Trimestrul I 2014	-2,2	-16,1	12,2	-7,1	-2,8	-26,6	22,5	-11,8	-2,0	-10,0	6,9	-5,8	99,1
Trimestrul II 2014	1,6	-11,6	12,9	-3,5	9,6	-1,8	20,2	6,4	-1,7	-16,9	10,0	-6,1	111,5
Trimestrul III 2014	-4,9	-17,7	5,2	-7,3	-6,5	-21,4	3,0	2,4	-4,2	-15,5	6,1	-9,9	97,5
Trimestrul IV 2014	-7,1	-17,5	-4,8	3,6	-12,4	-29,1	-2,5	-7,9	-4,7	-11,6	-6,0	6,8	91,9
Trimestrul I 2015	-18,3	-30,3	-13,2	-11,5	-14,8	-42,5	0,3	-12,6	-19,9	-24,5	-21,1	-11,2	106,4
Trimestrul II 2015	-21,5	-32,2	-16,1	-32,9	-15,8	-32,8	1,4	-34,1	-24,1	-31,9	-23,8	-16,9	110,9
Trimestrul III 2015	-24,0	-30,6	-19,0	-27,0	-19,4	-32,1	-3,8	-41,5	-25,9	-29,8	-25,5	-22,6	108,6
Trimestrul IV 2015	-24,8	-21,5	-19,6	-31,1	-13,8	-24,4	-6,4	-21	-29,4	-32,9	-24,8	-33,5	122,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI													
	Creșterea schimburilor comerciale totale cu bunuri, f.p.s.a.p., %				Ritmuri de creștere al exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmuri de creștere al importurilor, f.p.s.a.p., %				Ritmuri de creștere al exportului net de bunuri, f.p.s.a.p., %	Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
Ianuarie 2014	-4,6	-5,9	4,2	-18,7	3,2	-12,1	12,0	16,0	-8,2	-2,8	-0,9	-25,9	-18,6	112,5
Februarie 2014	-0,6	-13,1	10,6	-1,8	-6,3	-24,7	17,4	-27,3	2,3	-6,7	7,1	6,9	10,6	91,7
Martie 2014	-2,0	-26,1	19,0	-2,7	-4,2	-37,0	37,6	-13,2	-1,0	-18,9	11,4	0,2	1,7	96,8
Aprilie 2014	-6,1	-19,1	3,9	-9,1	0,8	-10,6	7,3	7,6	-8,8	-23,4	2,6	-13,8	-15,1	110,5
Mai 2014	9,9	-7,6	24,0	3,9	20,1	2,6	39,6	4,7	5,8	-13,4	17,8	3,7	-4,1	113,5
Iunie 2014	2,2	-7,6	12,4	-4,5	9,4	2,8	15,9	6,7	-0,7	-13,3	10,9	-7,0	-7,6	110,1
Iulie 2014	-4,3	-17,1	5,9	-7,3	-0,2	-8,7	4,2	7,9	-6,1	-22,0	6,6	-11,3	-10,5	106,2
August 2014	-9,0	-22,7	2,7	-12,7	-13,2	-31,3	-3,2	0,6	-7,1	-17,7	5,5	-16,5	-1,9	93,4
Septembrie 2014	-1,4	-13,1	6,8	-1,8	-6,2	-24,5	8,3	-0,9	0,7	-6,0	6,2	-2,1	6,0	93,1
Octombrie 2014	-1,9	-11,3	3,1	0,5	-6,6	-11,9	-2,6	-8,1	0,3	-11,0	6,1	3,0	6,5	93,1
Noiembrie 2014	-9,4	-15,3	-8,1	-3,6	-18,3	-37,4	-3,3	-27,7	-4,7	-2,0	-10,9	4,4	10,3	85,7
Decembrie 2014	-9,6	-24,8	-9,4	12,8	-11,4	-38,6	-1,4	16,1	-9,0	-19,5	-12,8	12,1	-7,5	97,3
Ianuarie 2015	-14,9	-33,4	-4,2	-3,6	-13,4	-48,4	8,5	-16,0	-15,7	-26,8	-13,5	0,4	-18,3	102,8
Februarie 2015	-22,2	-34,1	-15,6	-19,2	-12,1	-43,7	5,2	-9,4	-26,8	-29,8	-27,5	-21,6	-39,0	120,1
Martie 2015	-17,2	-23,5	-16,8	-9,9	-18,4	-36,3	-10,1	-12,7	-16,6	-16,9	-20,2	-9,2	-15,2	98,0
Aprilie 2015	-24,6	-33,2	-18,1	-29,6	-22,2	-46,1	0,4	-39,2	-25,7	-25,4	-25,5	-26,2	-28,3	104,6
Mai 2015	-21,1	-30,3	-16,8	-21,1	-14,3	-30,9	1,1	-35,1	-24,3	-29,9	-25,3	-17,4	-33,1	113,3
Iunie 2015	-18,8	-33,0	-13,5	-10,9	-11,0	-23,3	2,7	-26,3	-22,3	-39,4	-20,5	-6,9	-31,5	114,5
Iulie 2015	-22,3	-27,6	-18,4	-25,1	-19,3	-29,2	-3,1	-46,3	-23,7	-26,6	-24,8	-18,4	-27,5	105,9
August 2015	-27,7	-30,1	-25,2	-30,9	-27,8	-32,3	-19,1	-45,9	-27,7	-29,1	-27,8	-25,7	-27,6	100,0
Septembrie 2015	-22,2	-34,1	-14,0	-25,4	-11,6	-35,4	10,1	-31,8	-26,4	-33,5	-24,1	-23,7	-36,4	120,1
Octombrie 2015	-24,3	-33,5	-18,5	-26,0	-11,3	-29,8	2,1	-19,0	-30,0	-35,5	-28,3	-27,7	-44,8	126,8
Noiembrie 2015	-25,4	-31,3	-19,7	-30,7	-19,7	-27,4	-17,8	-14,0	-28,0	-32,8	-20,8	-34,5	-34,6	111,4
Decembrie	-24,9	-26,6	-17,4	-36,4	-9,8	-12,0	-2,2	-27,8	-30,2	-30,8	-24,6	-37,2	-41,6	129,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: INDICIIL COMERTULUI CU BUNURI						
Perioada	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum al exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum al importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %
2011	143,8	134,7	107,0	110,0	134,0	122,0
2012	97,5	100,4	97,0	99,0	101,0	101,0
2013	112,3	105,4	98,0	99,0	113,0	106,0
2014	96,3	96,8	94,0	96,0	102,0	101,0
2015	84,1	75,1	83,0	78,5	101,5	95,8
Trimestrul I 2013	115,4	103,2	102,0	100,0	113,0	103,0
Trimestrul II 2013	100,4	107,5	99,0	98,0	101,0	110,0
Trimestrul III 2013	119,4	108,1	97,0	100,0	122,0	108,0
Trimestrul IV 2013	112,0	102,9	92,0	98,0	120,0	105,0
Trimestrul I 2014	97,2	98,0	97,2	98,0	106,0	100,0
Trimestrul II 2014	109,6	98,3	97,0	100,0	113,0	98,0
Trimestrul III 2014	93,5	95,8	95,0	97,0	98,0	99,0
Trimestrul IV 2014	88,1	92,3	89,0	92,0	100,0	104,0
Trimestrul I 2015	85,2	80,1	80,0	79,0	106,0	101,0
Trimestrul II 2015	84,2	75,9	79,0	79,0	107,0	96,0
Trimestrul III 2015	80,6	74,1	84,0	78,0	96,0	95,0
Trimestrul IV 2015	86,3	70,6	89,0	78,0	97,0	91,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN												
Valoarea exporturilor, mil. USD												
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total export	573,0	599,2	565,2	602,1	488,0	504,8	455,4	519,2	1737,5	1448,2		
Produse agroalimentare	255,7	259,3	246,0	300,1	243,6	233,2	177,6	131,5	761,0	654,4		
Fructe și legume	72,7	51,5	44,0	100,5	70,9	59,6	42,7	81,0	168,2	173,1		
Cereale	46,8	38,0	70,7	45,3	38,4	29,1	37,7	23,5	155,5	105,3		
Semințe oleaginoase	41,9	42,2	34,0	35,3	51,4	52,0	26,1	47,9	118,1	129,5		
Băuturi	40,9	46,9	44,5	59,6	33,1	35,1	40,1	46,5	132,2	108,3		
Uleiuri	30,2	24,5	2,9	21,9	22,7	25,7	1,2	22,4	57,6	49,6		
Minerale	3,8	5,2	4,2	2,9	2,2	2,5	3,8	1,6	13,2	8,5		
Mașini și echipamente electrice	58,2	65,4	60,5	60,0	57,8	62,0	59,5	56,2	184,2	179,3		
Îmbrăcăminte	67,5	78,2	74,6	57,3	51,0	61,9	62,1	54,5	220,3	174,9		
Medicamente	36,7	34,2	23,6	30,6	13,4	21,4	17,5	23,9	94,6	52,3		
Mobilă	27,0	26,7	26,9	28,4	22,9	22,4	25,0	27,4	80,5	70,4		
Structura exporturilor, %												
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015		
Total export	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100	100,0	100,0		
Produse agroalimentare	44,6	43,3	43,5	49,8	49,9	46,2	39,0	25,3	43,8	45,2		
Fructe și legume	12,7	8,6	7,8	16,7	14,5	11,8	9,4	15,6	9,7	12,0		
Cereale	8,2	6,3	12,5	7,5	7,9	5,8	8,3	4,5	8,9	7,3		
Semințe oleaginoase	7,1	7,2	5,8	6,0	8,7	8,8	4,4	9,2	20,0	22,0		
Băuturi	7,1	7,8	7,9	9,9	6,8	6,9	8,8	9,0	7,6	7,5		
Uleiuri	5,3	4,1	0,5	3,6	4,7	5,1	0,3	4,3	3,3	3,4		
Minerale	0,7	0,9	0,7	0,5	0,4	0,5	0,8	0,3	0,8	0,6		
Mașini și echipamente electrice	10,2	10,9	10,7	10,0	11,8	12,3	13,1	10,8	10,6	12,4		
Îmbrăcăminte	11,8	13,0	13,2	9,5	10,4	12,3	13,6	10,5	12,7	12,1		
Medicamente	6,4	5,7	4,2	5,1	2,7	4,2	3,8	4,6	5,4	3,6		
Mobilă	4,7	4,4	4,8	4,7	4,7	4,4	5,5	5,2	4,6	4,9		

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN										
Ritmul anual de creștere al exporturilor, %										
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/2015	T1-T3 2014	T1-T3 2015
Total export	-2,8	9,7	-6,5	-12,4	-14,8	-15,8	-19,4	-13,8	-0,2	-16,6
Produse agroalimentare	4,0	39,9	3,9	-12,8	-4,7	-10,0	-27,8	-56,2	13,9	-14,0
Fructe și legume	2,8	0,7	-17,8	-14,2	-2,5	15,7	-3,1	-19,4	-4,1	2,9
Cereale	134,8	545,2	2,7	1,9	-17,9	-23,3	-46,7	-48,1	64,2	-32,3
Semințe oleaginoase	-20,5	53,5	34,5	-41,3	22,7	23,1	-23,1	35,7	12,0	9,7
Băuturi	-35,3	-31,6	-23,4	-3,6	-19,1	-25,2	-9,8	-22,0	-30,3	-18,1
Uleiuri	113,1	1521,1	50,3	-17,2	-24,6	4,8	-58,4	2,7	226,9	-13,8
Minerale	-17,5	-16,7	-46,3	-65,0	-42,7	-51,2	-10,4	-44,8	-29,3	-35,7
Mașini și echipamente electrice	11,0	-1,8	0,0	1,6	-0,7	-5,2	-1,7	-6,3	2,5	-2,6
Îmbrăcăminte	15,2	19,2	4,6	-11,8	-24,5	-20,9	-16,8	-4,9	12,7	-20,6
Medicamente	54,3	38,5	-26,1	-6,7	-63,5	-37,5	-26,0	-21,9	17,5	-44,7
Mobilă	13,5	4,1	6,2	-8,9	-15,2	-15,9	-6,8	-3,5	7,8	-12,6
Gradul de influență asupra modificării exporturilor comparativ cu p.s.a.p., %										
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/2015	T1-T3 2014	T1-T3 2015
Total export	-2,8	9,7	-6,5	-12,4	-14,8	-15,8	-19,4	-13,8	-0,2	-16,6
Produse agroalimentare	1,7	13,5	1,5	-6,4	-2,1	-4,3	-12,1	-28	5,3	-6,1
Fructe și legume	0,3	0,1	-1,6	-2,4	-0,3	1,4	-0,2	-3,2	-0,4	0,3
Cereale	4,6	5,9	0,3	0,1	-1,5	-1,5	-5,8	-3,6	3,5	-2,9
Semințe oleaginoase	-1,8	2,7	1,4	-3,6	1,7	1,6	-1,4	2,1	0,7	0,7
Băuturi	-3,8	-4,0	-2,2	-0,3	-1,4	-2,0	-0,8	-2,2	-3,3	-1,4
Uleiuri	2,7	4,2	0,2	-0,7	-1,3	0,2	-0,3	0,08	2,3	-0,5
Minerale	-0,1	-0,2	-0,6	-0,8	-0,3	-0,4	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3
Mașini și echipamente electrice	1,0	-0,2	0,0	0,1	-0,1	-0,6	-0,2	-0,6	0,3	-0,3
Îmbrăcăminte	1,5	2,3	0,5	-1,1	-2,9	-2,7	-2,2	-0,4	1,4	-2,6
Medicamente	2,2	1,7	-1,4	-0,3	-4,1	-2,1	-1,1	-1,1	0,8	-2,4
Mobilă	0,5	0,2	0,3	-0,4	-0,7	-0,7	-0,3	-0,2	0,3	-0,6

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN												
Valoarea importurilor, mil. USD												
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015	T1-T4 2015	
Total	1218,2	1328,8	1318,7	1451,2	976,1	1008,8	977,1	1024,4	3865,8	2962,0	3986,4	
Produse agroalimentare	167,0	181,3	168,3	176,9	124,1	147,3	129,9	165,2	516,6	401,3	566,5	
Materii brute necomestibile	22,2	24,8	24,6	21,0	20,1	21,0	19,3	20,2	71,6	60,4	80,6	
Combustibili	298,6	244,8	258,6	334,1	234,7	163,2	150,5	168,9	801,9	548,4	717,3	
<i>Petrol</i>	<i>111,9</i>	<i>164,0</i>	<i>178,1</i>	<i>156,5</i>	<i>85,1</i>	<i>115,8</i>	<i>112,2</i>	<i>94,3</i>	<i>453,9</i>	<i>313,1</i>	<i>407,4</i>	
<i>Gaz</i>	<i>172,0</i>	<i>61,4</i>	<i>61,3</i>	<i>163,6</i>	<i>146,9</i>	<i>43,0</i>	<i>30,3</i>	<i>68,8</i>	<i>294,7</i>	<i>220,2</i>	<i>289</i>	
Produse manufacturate	730,5	878,0	867,2	919,2	597,3	677,2	677,4	678,3	2475,7	1951,8	2630,2	
<i>Mașini și aparate electrice</i>	<i>72,7</i>	<i>76,7</i>	<i>76,7</i>	<i>90,1</i>	<i>66,8</i>	<i>64,4</i>	<i>66,8</i>	<i>66,0</i>	<i>226,1</i>	<i>197,9</i>	<i>264</i>	
<i>Fire, Țesături, articole textile</i>	<i>58,7</i>	<i>73,9</i>	<i>61,2</i>	<i>60,5</i>	<i>46,2</i>	<i>55,4</i>	<i>48,4</i>	<i>57,7</i>	<i>193,9</i>	<i>150,0</i>	<i>207,7</i>	
<i>Produse farmaceutice</i>	<i>58,1</i>	<i>73,4</i>	<i>57,9</i>	<i>85,5</i>	<i>39,4</i>	<i>48,8</i>	<i>44,0</i>	<i>61,3</i>	<i>189,5</i>	<i>132,2</i>	<i>193,5</i>	
Structura importurilor, %												
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015	T1-T4 2015	
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100	
Produse agroalimentare	13,7	13,6	12,8	12,2	12,7	14,6	13,3	16,1	13,4	13,5	14,1	
Materii brute necomestibile	1,8	1,9	1,9	1,4	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	2,0	2	
Combustibili	24,5	18,4	19,6	23,0	24,0	16,2	15,4	16,5	20,7	18,5	18	
<i>Petrol</i>	<i>9,2</i>	<i>12,3</i>	<i>13,5</i>	<i>10,8</i>	<i>8,7</i>	<i>11,5</i>	<i>11,5</i>	<i>9,2</i>	<i>11,7</i>	<i>10,6</i>	<i>10,2</i>	
<i>Gaz</i>	<i>14,1</i>	<i>4,6</i>	<i>4,6</i>	<i>11,3</i>	<i>15,0</i>	<i>4,3</i>	<i>3,1</i>	<i>6,7</i>	<i>7,6</i>	<i>7,4</i>	<i>7,2</i>	
Produse manufacturate	60,0	66,1	65,8	63,3	61,2	67,1	69,3	66,2	64,0	65,9	65,9	
<i>Mașini și aparate electrice</i>	<i>6,0</i>	<i>5,8</i>	<i>5,8</i>	<i>6,2</i>	<i>6,8</i>	<i>6,4</i>	<i>6,8</i>	<i>6,4</i>	<i>5,8</i>	<i>6,7</i>	<i>6,6</i>	
<i>Fire, Țesături, articole textile</i>	<i>4,8</i>	<i>5,6</i>	<i>4,6</i>	<i>4,2</i>	<i>4,7</i>	<i>5,5</i>	<i>5,0</i>	<i>5,6</i>	<i>5,0</i>	<i>5,1</i>	<i>5,3</i>	
<i>Produse farmaceutice</i>	<i>4,8</i>	<i>5,5</i>	<i>4,4</i>	<i>5,9</i>	<i>4,0</i>	<i>4,8</i>	<i>4,5</i>	<i>6</i>	<i>4,9</i>	<i>4,5</i>	<i>4,8</i>	

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN													
Ritmul anual de creștere al importului, %													
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015	T1-T4 2015		
Total	-2,0	-1,7	-4,2	-4,7	-19,9	-24,1	-25,9	-29,4	-2,6	-23,4	-24,8		
Produse agroalimentare	-0,6	-9,6	-4,0	-16,4	-25,7	-18,7	-22,8	-6,6	-5,0	-22,3	-18,5		
Materii brute necomestibile	1,3	-13,8	8,6	-12,9	-9,3	-15,1	-21,7	-3,8	-2,3	-15,6	-12,5		
Combustibili	-10,4	-5,6	-8,0	-7,7	-21,4	-33,3	-41,8	-49,4	-8,2	-31,6	-36,5		
<i>Petrol</i>	-8,5	9,0	-5,4	-16,9	-23,9	-29,4	-37,0	-39,7	-1,5	-31,0	-32,5		
<i>Gaz</i>	-11,7	-0,1	8,9	12,6	-14,6	-29,9	-50,6	-57,9	-5,7	-25,3	-38,2		
Produse manufacturate	1,5	1,8	-3,3	-0,6	-18,2	-22,9	-21,9	-26,2	-0,1	-21,2	-22,3		
<i>Mașini și aparate electrice</i>	0,9	-16,6	-18,3	0,6	-8,1	-16,1	-12,9	-26,7	-12,4	-12,5	-16		
<i>Fire, țesături, articole textile</i>	-2,3	2,7	-9,8	-20,9	-21,3	-25,1	-20,9	-4,6	-3,1	-22,6	-18		
<i>Produse farmaceutice</i>	8,2	19,0	-4,0	0,7	-32,2	-33,5	-24,1	-28,3	7,8	-30,2	-29,5		
Gradul de influență asupra modificării exporturilor comparativ cu p.s.a.p., %													
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1-T3 2014	T1-T3 2015	T1-T4 2015		
Total	-2,0	-1,7	-4,2	-4,7	-19,9	-24,1	-25,9	-29,4	-2,6	-23,4	-24,8		
Produse agroalimentare	-0,1	-1,4	-0,5	-2,3	-3,5	-2,6	-2,9	-0,8	-0,7	-3,0	-2,5		
Materii brute necomestibile	0,0	-0,3	0,1	-0,2	-0,2	-0,3	-0,4	-0,1	0,0	-0,3	-0,25		
Combustibili	-2,8	-1,1	-1,6	-1,8	-5,2	-6,1	-8,2	-11,4	-1,8	-6,6	-7,7		
<i>Petrol</i>	-0,8	1,0	-0,7	-2,1	-2,2	-3,6	-5,0	-4,3	-0,2	-3,6	-3,7		
<i>Gaz</i>	-1,8	0,0	0,4	1,2	-2,1	-1,4	-2,4	-6,5	-0,4	-1,9	-3,1		
Produse manufacturate	0,9	1,1	-2,2	-0,4	-10,9	-15,1	-14,4	-16,6	-0,1	-13,6	-14,3		
<i>Mașini și aparate electrice</i>	0,0	-1,1	-1,3	0,0	-0,5	-0,9	-0,8	-1,6	-0,8	-0,7	-1		
<i>Fire, țesături, articole textile</i>	-0,1	0,1	-0,5	-1,0	-1,0	-1,4	-1,0	-0,2	-0,2	-1,1	-0,9		
<i>Produse farmaceutice</i>	0,4	0,9	-0,2	0,0	-1,5	-1,9	-1,1	-1,7	0,3	-1,5	-1,6		

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR AI PRINCIPALILOR PARTENERI ECONOMICI														
Perioada	Ritmii de creștere a exportului de bunuri, f.p.s.a.p., %							Ritmii de creștere a importului de bunuri, f.p.s.a.p., %						
	Mondial	SUA	UE 28 Intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 Intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina
2010	22,1	21,1	9,7	17,2	21,8	32,1	29,4	21,5	22,7	9,7	17,8	13,9	29,6	33,9
2011	19,8	16,0	15,9	20,7	27,3	30,3	33,0	19,3	15,1	15,9	18,5	23,4	30,2	35,6
2012	0,5	4,3	-7,2	0,1	-8,2	1,4	0,1	0,9	3,1	-7,2	-4,0	-8,2	3,6	2,5
2013	2,4	2,2	3,5	6,5	13,8	-1,1	-6,1	1,6	-0,3	3,5	-3,0	4,7	1,8	-9,3
2014	0,4	2,6	3,1	-2,0	5,9	-4,9	-15,8	0,5	3,6	3,1	0,3	5,8	-9,8	-29,2
Trimestrul I 2013	0,5	0,4	-2,1	4,3	5,5	-5,0	-1,5	0,0	-2,6	-2,1	-6,0	-0,2	5,0	-6,2
Trimestrul II 2013	1,8	1,6	2,4	8,7	9,4	-3,4	-9,8	1,3	-1,2	2,4	-3,9	-2,4	2,9	-21,9
Trimestrul III 2013	3,4	2,7	6,9	7,1	21,6	4,2	-9,1	2,9	1,6	6,9	-1,2	11,2	0,0	-1,7
Trimestrul IV 2013	3,9	4,0	7,1	5,9	18,9	-0,2	-3,8	2,5	1,1	7,1	-0,9	10,1	-0,1	-6,8
Trimestrul I 2014	1,4	2,3	7,4	1,0	14,2	-1,7	-10,8	1,9	2,4	7,4	2,1	13,7	-5,3	-20,4
Trimestrul II 2014	2,0	3,3	7,3	-2,0	10,8	4,0	-8,2	1,9	4,6	7,3	5,2	12,3	-4,5	-18,8
Trimestrul III 2014	2,2	4,0	3,2	-1,4	6,1	-4,0	-14,3	1,5	3,7	3,2	2,2	4,1	-7,8	-37,8
Trimestrul IV 2014	-3,9	0,9	-5,3	-5,3	-5,9	-16,5	-28,8	-3,4	3,5	-5,3	-8,1	-5,0	-20,0	-36,8
Trimestrul I 2015	-12,4	-4,8	-15,0	-14,3	-13,7	-27,2	-33,6	-12,3	-1,7	-15,0	-15,0	-12,7	-37,6	-36,6
Trimestrul II 2015	-13,1	-5,5	-14,3	-11,6	-14,0	-31,1	-37,3	-12,7	-4,5	-14,3	-16,1	-13,6	-40,3	-40,8
Trimestrul III 2015	-14,4	-7,7	-12,5	-12,5	-14,0	-36,9	-28,2	-13,4	-4,7	-12,5	-16,9	-9,7	-37,5	-29,3

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 18.01.2016).

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 18.01.2016).

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR AI PRINCIPALILOR PARTENERI ECONOMICI														
Perioada	Ritmuri de creștere al exportului de bunuri, f.p.s.a.p., %					Ritmuri de creștere al importului de bunuri, f.p.s.a.p., %								
	Mondial	SUA	UE 28 Intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina
Ianuarie 2014	2,9	2,8	5,1	0,8	8,0	2,0	-14,3	1,0	0,3	5,1	-0,9	6,4	-3,2	-11,4
Februarie 2014	0,5	0,0	6,6	3,2	14,9	-13,0	-12,0	2,0	0,0	6,6	0,3	16,9	-9,0	-23,5
Martie 2014	1,8	4,0	11,2	-0,9	19,4	5,7	-6,4	2,9	6,9	11,2	7,1	17,3	-3,5	-24,4
Aprilie 2014	1,5	3,4	7,9	-2,6	8,1	7,0	-16,2	0,9	5,2	7,9	2,9	8,8	-7,0	-30,2
Mai 2014	1,9	3,8	8,3	-3,9	14,4	7,5	1,3	0,6	1,8	8,3	6,7	14,4	-1,0	-4,4
Iunie 2014	2,9	2,6	6,3	0,5	10,0	-2,7	-7,8	4,2	6,9	6,3	6,0	13,7	-5,3	-18,0
Iulie 2014	4,6	4,6	7,9	0,5	9,7	5,7	-7,9	2,2	3,6	7,9	7,4	8,0	-3,5	-33,9
August 2014	-0,3	3,6	-0,6	-8,2	1,3	-2,5	-18,2	-1,8	1,9	-0,6	-2,0	-3,6	-10,9	-41,8
Septembrie 2014	3,6	3,8	2,6	2,9	6,7	-15,0	-16,8	3,2	5,8	2,6	1,0	7,2	-9,5	-37,7
Octombrie 2014	-1,3	2,3	-3,8	-5,1	-2,7	-4,4	-24,8	-2,3	2,9	-3,8	-6,3	-4,6	-12,5	-39,8
Noiembrie 2014	-4,2	-1,1	-5,9	-5,7	-4,7	-21,5	-28,6	-5,0	0,7	-5,9	-10,2	-4,6	-22,5	-35,3
Decembrie 2014	-2,5	1,4	-5,0	-5,0	-11,3	-22,5	-32,7	-3,3	7,0	-5,0	-7,2	-5,9	-24,6	-35,1
Ianuarie 2015	7,7	4,5	5,6	9,6	10,1	-2,2	-3,8	-13,7	-2,8	-15,9	-18,4	-10,9	-41,4	-33,6
Februarie 2015	-2,0	-0,1	-3,1	2,2	11,1	-7,3	7,9	-13,5	-4,4	-13,9	-13,8	-14,5	-35,8	-40,4
Martie 2015	-1,4	-2,5	-8,2	1,8	-3,2	-5,0	-7,5	-11,2	1,8	-15,0	-12,5	-12,5	-37,3	-35,5
Aprilie 2015	5,6	1,6	4,0	13,4	14,8	-1,4	4,6	-14,2	-5,5	-18,3	-17,0	-18,2	-41,4	-38,9
Mai 2015	0,7	1,4	-1,0	8,6	2,3	-10,3	-20,9	-15,7	-7,2	-16,5	-19,2	-16,5	-41,0	-45,9
Iunie 2015	1,0	1,7	3,9	4,4	11,8	2,2	-12,6	-8,7	-0,7	-8,0	-11,5	-6,0	-39,0	-37,2
Iulie 2015	5,5	4,9	9,2	11,3	27,3	5,9	-9,5	-13,0	-5,3	-15,1	-19,3	-12,6	-42,3	-33,5
August 2015	3,0	3,1	2,8	2,8	16,6	3,0	-10,8	-12,5	-3,1	-12,5	-16,1	-7,3	-35,3	-23,1
Septembrie 2015	2,4	0,2	7,9	6,9	20,6	3,8	-6,7	-14,6	-5,4	-9,6	-15,2	-8,8	-35,0	-30,7
Octombrie 2015	4,9	6,4	6,1	6,8	18,5	-5,6	-9,5	-13,5	-7,1	-9,7	-11,5	-5,4	-36,0	-27,4
Noiembrie 2015	3,8	4,7	4,0	2,3	12,8	3,0	-6,4	-10,5	-3,7	-7,8	-9,9	-6,7	-28,9	-14,1

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 18.01.2016).

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 18.01.2016).

Perioada	MEDIUL DE AFACERI	
	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
2011	6740	3430
2012	6273	3218
2013	6231	2808
2014	6263	2770
2015	5985	3905
Trimestrul I 2013	1797	700
Trimestrul II 2013	1509	668
Trimestrul III 2013	1379	657
Trimestrul IV 2013	1546	783
Trimestrul I 2014	1660	686
Trimestrul II 2014	1570	670
Trimestrul III 2014	1581	683
Trimestrul IV 2014	1452	731
Trimestrul I 2015	1602	778
Trimestrul II 2015	1482	814
Trimestrul III 2015	1374	1220
Trimestrul IV 2015	1527	1093
Ian. 2015	481	215
Feb. 2015	579	280
Mar. 2015	542	283
Apr. 2015	500	255
Mai 2015	521	238
Iun. 2015	461	321
Iul. 2015	506	440
Aug. 2015	385	326
Sept. 2015	483	454
Oct. 2015	509	316
Noiem. 2015	503	308
Dec. 2015	515	469

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrări de Stat.

SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ														
Perioada	Numărul populației stabile (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației prezente (mii locuitori) la începutul anului	Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
			Numărul născuți-vii - total (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul decedați - total (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori
2011	3560,4	3413,0	39182	11,0	39249	11,0	431	10,9	-67	0,0	25900	7,3	11120	3,1
2012	3559,5	3412,6	39435	11,1	39560	11,1	387	9,8	-125	0,0	24262	6,8	10637	3,0
2013	3559,5	3414,3	37871	10,6	38060	10,7	359	9,4	-189	-0,1	24449	6,9	10775	3,0
2014	3557,6	3413,2	38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1
2015	3555,2	3384,1	38567	10,9	39905	11,2	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1
Ianuarie 2013			3371	11,2	4089	13,5	35	10,4	-718	-2,3	1229	4,1	1115	3,7
Februarie 2013			6177	10,7	7405	12,9	66	7,9	-1228	-2,2	2409	4,2	1854	3,2
Martie 2013			8974	10,2	10859	12,4	92	8,4	-1885	-2,2	3899	4,4	2919	3,3
Aprilie 2013			11744	10,0	14169	12,1	122	9,6	-2425	-2,1	4615	3,9	3726	3,2
Mai 2013			14732	10,0	17285	11,7	152	9,8	-2553	1,7	6646	4,5	4768	3,2
Iunie 2013			17779	10,1	19936	11,3	178	10,1	-2157	1,2	9014	5,1	5506	3,1
Iulie 2013			21204	10,3	22592	10,9	209	9,9	-1388	-0,6	10927	5,3	6331	3,1
August 2013			24632	10,4	25105	10,6	232	9,4	-473	-0,2	14406	6,1	7097	3,0
Septembrie 2013			27960	10,5	27907	10,5	266	9,5	53	0,0	18039	6,8	7794	2,9
Octombrie 2013			31880	10,8	31416	10,6	294	9,2	464	0,2	21038	7,1	8644	2,9
Noiembrie 2013			35030	10,8	34724	10,7	325	9,3	306	0,1	23369	7,2	9745	3,0
Decembrie 2013			37871	10,6	38060	10,7	359	9,4	-189	-0,1	24449	6,9	10775	3,0
Trimestrul I 2014			8985	10,2	10956	12,5	99	11,0	-1971	-2,3	4152	4,7	2957	3,4
Trimestrul II 2014			18248	10,3	20542	11,6	188	10,3	-2294	-1,3	9876	5,6	5653	3,2
Trimestrul III 2014			29068	10,9	28932	10,9	280	9,6	136	0,0	19319	7,3	8141	3,1
Trimestrul IV 2014			38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1
Trimestrul I 2015			9179	10,5	11166	12,7	90	9,8	-1987	-2,2	3893	4,4	2864	3,3
Trimestrul II 2015			18522	10,5	21049	11,9	182	9,8	-2527	-1,4	9553	5,4	5724	3,2
Trimestrul III 2015			28881	10,9	29725	11,2	272	9,4	-844	-0,3	18727	7,0	8270	3,1
Trimestrul IV 2015			38567	10,9	39905	11,2	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ															
	Numărul persoanelor economice active (mii pers.)				Rata de activitate a populației, %				Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)				Rata de ocupare a populației, %			
	Total	bărbați	femei	rural	Total	bărbați	femei	rural	Total	bărbați	femei	rural	Total	bărbați	femei	rural
2011	1257,5	42,3	45,6	39,3	38,0	1173,5	39,4	42,1	37,1	44,1	36,0	84,0	6,7	7,7	5,6	5,2
2012	1214,5	40,7	43,5	38,2	47,0	36,0	1146,8	38,4	40,6	36,5	43,6	67,7	5,6	6,8	4,3	3,9
2013	1235,9	41,4	44,5	38,6	45,6	38,1	1172,8	39,3	41,8	37,0	42,8	63,1	5,1	6,0	4,1	4,1
2014	1232,4	41,2	44,1	38,6	44,1	39,1	1184,9	39,6	42,1	37,4	41,8	47,5	3,9	4,6	3,1	2,7
2015	1265,6	42,4	45,1	39,9	44,9	40,4	1203,6	40,3	42,3	38,4	42,0	62,1	4,9	6,2	3,6	3,5
Trimestrul I 2013	1121,0	37,5	39,7	35,6	45,8	31,5	1030,2	34,5	35,7	33,4	42,0	29,0	8,1	10,2	6,0	8,0
Trimestrul II 2013	1288,4	43,1	47,2	39,5	45,0	41,7	1227,6	41,1	44,5	38,0	42,1	40,3	4,7	5,6	3,8	3,3
Trimestrul III 2013	1328,2	44,5	47,7	41,6	46,0	43,3	1276,8	42,7	45,7	40,1	43,5	42,1	3,9	4,1	3,6	2,7
Trimestrul IV 2013	1205,8	40,4	43,4	37,6	45,8	36,2	1156,5	38,7	41,3	36,4	43,5	35,1	4,1	4,8	3,3	3,0
Trimestrul I 2014	1128,1	37,7	40,4	35,4	43,9	33,2	1070,6	35,8	37,9	33,9	41,2	31,8	5,1	6,1	4,1	4,2
Trimestrul II 2014	1328,6	44,5	47,8	41,5	45,0	44,1	1280,1	42,8	45,8	40,1	42,3	43,2	3,7	4,1	3,2	1,9
Trimestrul III 2014	1319,6	44,2	47,5	41,1	44,5	43,9	1275,7	42,7	45,6	40,0	42,4	42,9	3,3	4,0	2,6	2,3
Trimestrul IV 2014	1153,4	38,6	40,9	36,5	43,2	35,2	1113,1	37,2	39,0	35,6	41,3	34,2	3,5	4,5	2,4	2,8
Trimestrul I 2015	1151,9	38,6	41,2	36,1	43,7	34,5	1054,0	35,3	36,6	34,1	39,7	31,8	8,5	11,2	5,7	7,8
Trimestrul II 2015	1339,2	44,8	47,9	42,1	44,3	45,2	1284,0	43,0	45,4	40,8	41,6	44,1	4,1	5,2	3,0	2,5
Trimestrul III 2015	1349,2	45,2	48,2	42,4	45,5	44,9	1305,2	43,7	46,4	41,3	43,2	44,1	3,3	3,9	2,6	1,8
Trimestrul IV 2015	1222,3	40,9	43,2	38,9	46,0	36,9	1171,1	39,2	41,1	37,5	43,4	35,8	4,2	4,8	3,6	2,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	REMUNERAREA MUNCII									
	Câștigul salarial mediu lunar - Total				Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de anul precedent), %				Indicele câștigului salarial real lunar (față de anul precedent), %	
	MDL	USD	EUR		MDL	USD	EUR			
Ianuarie 2014	3777,4	286,9	210,4		110,2	101,6	98,9		104,9	
Februarie 2014	3717,9	275,6	202,1		109,8	98,4	96,6		104,2	
Martie 2014	3912,4	289,5	209,6		107,3	97,8	91,8		101,5	
Aprilie 2014	4009,1	298,5	216,0		107,2	98,5	92,7		101,3	
Mai 2014	4032,6	294,9	214,3		107,3	96,9	91,6		102,5	
Iunie 2014	4203,9	301,9	222,1		108,9	97,4	94,4		103,7	
Iulie 2014	4328,8	308,8	227,8		110,8	100,2	96,6		105,2	
August 2014	4276,9	309,2	232,1		111,6	102,9	102,8		106,2	
Septembrie 2014	4267,7	298,0	230,5		113,5	102,1	105,3		108,3	
Octombrie 2014	4309,5	293,7	231,6		113,8	101,2	108,7		108,6	
Noiembrie 2014	4354,9	291,4	233,3		114,8	99,6	107,7		109,5	
Decembrie 2014	4865,4	315,2	255,7		113,7	96,1	106,7		108,6	
Ianuarie 2015	4260,6	256,5	219,1		112,8	89,4	104,1		107,7	
Februarie 2015	4241,2	225,2	198,1		114,1	81,7	98,0		107,1	
Martie 2015	4397,3	236,0	217,1		112,4	81,5	103,6		104,9	
Aprilie 2015	4526,5	251,3	233,2		112,9	84,2	108,0		104,9	
Mai 2015	4524,0	252,0	225,7		112,2	85,5	105,3		103,8	
Iunie 2015	4732,7	256,7	228,6		112,6	85,0	102,9		104,0	
Iulie 2015	4882,6	257,4	233,8		112,8	83,4	102,6		103,9	
August 2015	4669,1	245,8	220,4		109,2	79,5	95,0		97,3	
Septembrie 2015	4694,9	239,0	212,6		110,0	80,2	92,2		97,7	
Octombrie 2015	4564,9	229,2	203,8		105,9	78,0	88,0		93,6	
Noiembrie 2015	4613,4	230,7	214,5		105,9	79,2	91,9		93,3	
Decembrie 2015	5227,7	263,6	243,0		107,4	83,6	95,0		94,5	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	VENITURILE DISPONIBILE ALE POPULAȚIEI						
	Veniturile disponibile ale populației MDL	Structura veniturilor disponibile ale populației, %					alte surse
		activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestății sociale	
2011	1444,7	44,7	10,0	6,8	0,4	18,1	20,1
2012	1508,8	42,7	9,6	7,2	0,2	19,2	21,2
2013	1681,4	41,6	9,1	6,9	0,2	19,9	22,3
2014	1767,5	41,6	9,5	6,6	0,1	20,2	21,9
2015	1956,6	41,4	9,0	6,9	0,2	20,9	21,6
Trimestrul I 2013	1559,8	42,5	9,1	6,4	0,3	19,4	22,3
Trimestrul II 2013	1667,2	43,7	10,0	6,3	0,1	18,8	21,0
Trimestrul III 2013	1755,5	41,9	8,8	7,2	0,2	20,3	21,7
Trimestrul IV 2013	1743,0	38,7	8,4	7,5	0,2	20,9	24,3
Trimestrul I 2014	1650,0	42,6	10,1	5,9	0,1	20,0	21,2
Trimestrul II 2014	1756,1	43,0	10,4	5,6	0,0	18,8	22,2
Trimestrul III 2014	1787,4	40,7	9,0	6,6	0,1	21,4	22,3
Trimestrul IV 2014	1877,8	40,1	8,8	8,1	0,2	20,7	22,0
Trimestrul I 2015	1854,0	40,2	9,6	5,3	0,2	21,3	23,3
Trimestrul II 2015	1997,2	43,5	9,3	6,6	0,1	19,9	20,6
Trimestrul III 2015	1978,3	39,9	8,5	7,5	0,2	21,2	22,4
Trimestrul IV 2015	1999,4	41,7	8,9	8,2	0,2	20,9	20,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	CHELTUIELILE DE CONSUM ALE POPULAȚIEI												
	Structura cheltuielilor de consum ale populației, %												
	Cheltuielile de consum ale populației MDL	produse alimentare	băuturi alcoolice, tutun	îmbrăcăminte și încălțăminte	locuințe și comodități	dotarea locuinței	sănătate	transport	servicii de comunicații	agrement	învățământ	hotel, restaurant, cantină	alte bunuri și servicii
2011	1534,1	42,5	1,8	10,4	18,1	3,6	5,4	5,2	4,4	1,7	1,1	1,9	4,0
2012	1598,6	43,2	1,7	10,6	18,5	3,5	5,6	4,2	4,4	1,4	1,0	1,7	4,1
2013	1775,8	42,8	1,5	10,3	19,2	3,6	5,7	4,7	4,2	1,5	0,8	1,5	4,0
2014	1816,7	43,8	1,3	10,6	18,9	3,5	5,6	4,4	4,3	1,3	0,7	1,5	4,0
2015	2048,5	42,1	1,4	11,2	17,9	3,9	6,5	4,5	4,3	1,4	0,6	1,7	4,4
Trimestrul I 2013	1656,1	43,4	1,7	9,6	18,3	3,2	6,7	4,6	4,5	1,3	0,8	1,8	4,1
Trimestrul II 2013	1761,8	44,3	1,5	10,6	19,0	3,2	4,7	4,9	4,3	1,0	0,9	1,5	4,1
Trimestrul III 2013	1888,0	40,9	1,4	10,2	20,3	3,8	5,8	5,1	4,0	2,0	0,8	1,7	4,0
Trimestrul IV 2013	1798,5	43,0	1,6	10,9	19,1	4,2	5,5	4,1	4,1	1,8	0,8	1,2	3,8
Trimestrul I 2014	1733,7	43,9	1,2	10,4	18,6	3,2	6,6	4,4	4,5	1,2	0,6	1,2	4,1
Trimestrul II 2014	1807,9	44,9	1,4	10,3	18,3	3,2	5,5	4,4	4,5	0,9	0,9	1,6	4,1
Trimestrul III 2014	1832,0	43,6	1,2	10,7	19,9	3,8	5,3	4,1	4,2	1,2	0,7	1,5	3,8
Trimestrul IV 2014	1893,7	42,9	1,5	11,1	18,7	3,9	5,2	4,4	4,2	1,7	0,7	1,5	4,1
Trimestrul I 2015	1913,3	41,5	1,4	10,9	17,1	3,5	7,7	4,9	4,4	1,6	0,6	1,7	4,8
Trimestrul II 2015	2075,9	41,9	1,4	11,0	17,9	4,0	6,3	4,7	4,5	1,1	0,6	2,0	4,5
Trimestrul III 2015	2132,7	41,5	1,4	11,8	18,9	4,1	6,2	4,0	4,1	1,5	0,7	1,4	4,3
Trimestrul IV 2015	2072,9	43,3	1,5	11,0	17,6	4,1	5,9	4,6	4,2	1,2	0,7	1,8	4,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	INFRACTIUNI																					
	Infrațiuni înregistrate - total, (cauze)		Infrațiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)		Infrațiuni privind viața sexuală (cauze)		Infrațiuni contra patrimoniului (cauze)								Infrațiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)		Infrațiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrațiuni economice (cauze)		Infrațiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)	
			Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tâlhărie	Jaf	Escrocherie	Pungașie	Șantaj	Total	Infrațiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabandă	Fabricarea banilor falși	Total
2011	35124	1799	216	360	461	291	19340	15060	152	1151	1574	554	44	1810	1658	597	24	1384	211	681	1342	1152
2012	36615	1755	223	325	617	360	18751	14294	167	1175	1651	540	64	1785	1575	953	20	1928	163	1156	1514	1284
2013	38157	1647	215	324	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444
2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
2015	39782	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491
Trimestrul I 2013	8250	326	55	66	154	91	4630	3535	47	267	424	182	17	308	274	317	7	224	30	84	383	341
Trimestrul II 2013	18098	767	114	140	306	172	10004	7563	83	550	1002	378	39	568	496	663	14	492	68	188	784	694
Trimestrul III 2013	27320	1175	150	220	455	258	14624	11037	121	829	1513	494	67	951	850	1067	17	724	103	256	1151	1025
Trimestrul IV 2013	38157	1647	215	324	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444
Trimestrul I 2014	8940	336	42	67	156	91	4489	3350	28	245	467	173	25	316	276	492	6	319	54	46	389	352
Trimestrul II 2014	18138	769	115	140	306	172	10012	7563	84	550	1007	378	41	575	503	663	14	501	73	188	786	694
Trimestrul III 2014	30328	1116	129	223	497	279	15620	11828	83	840	1577	571	55	1093	979	1810	14	930	156	176	1296	1163
Trimestrul IV 2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
Trimestrul I 2015	8875	276	39	63	130	63	4601	3339	40	239	439	264	12	332	299	529	5	324	47	104	421	358
Trimestrul II 2015	18696	599	74	118	286	139	9615	7143	72	462	919	514	23	716	632	1039	19	713	97	259	847	722
Trimestrul III 2015	28583	950	118	171	478	224	14462	10793	87	714	1429	704	47	1079	955	1563	30	1012	145	333	1289	1100
Trimestrul IV 2015	39782	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacției: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or. Chișinău, str. I. Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 12.04.2016. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 6,4. Coli editoriale 6,6. Com. 8.
Complexul-Editorial al INCE, 2016